

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας – Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση & Οργάνωση
Εκπαιδευτικών Μονάδων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

“Εισαγωγή μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Παράγοντες που διαμορφώνουν την επιλογή των σχολών στους απόφοιτους της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας”

ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Αναστάσιος Μωυσιάδης

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Οικονόμου Ασπασία

Θεσσαλονίκη Μάρτιος 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές των μαθητών της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας και επιδιώκει να προσεγγίσει και να αιτιολογήσει τους παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωση των αντιλήψεων των μαθητών. Για τις ανάγκες της εργασίας διενεργήθηκε έρευνα με δείγμα από όλες τις περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας με ερωτηματολόγιο πολλαπλών επιλογών.

Αναλυτικότερα: στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ιστορική αναδρομή στα συστήματα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα από το 1964 ως σήμερα. Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη χρονολογία, το 1964, και όχι παλαιότερα λόγω της μεγαλύτερης επίδρασης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσπάθεια διαμόρφωσης μιας εκπαιδευτικής πολιτικής συνδεδεμένης με την επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευόμενων σε σχέση με το οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης που προωθεί και αφορά την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων των πολιτών της, ώστε να μπορέσει να κυριαρχήσει στον παγκόσμιο οικονομικό ανταγωνισμό.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός καθίσταται σημαντικό εργαλείο ορθολογικής επιλογής ακαδημαϊκής και επαγγελματικής κατεύθυνσης. Εξετάστηκαν ιστορικά στοιχεία και η αποτελεσματικότητα του θεσμού σε σχέση με τις απαιτήσεις ενημέρωσης και ουσιαστικής στήριξης για την επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης των μαθητών.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται οι παράγοντες, εσωτερικοί και εξωτερικοί, που ωθούν τον μαθητή στη λήψη της απόφασης για το επαγγελματικό του μέλλον.

Στο τέταρτο κεφάλαιο προσεγγίζεται ο ρόλος των γονέων στη λήψη των αποφάσεων των παιδιών τους.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αιτιολογείται η μεθοδολογία έρευνας που ακολουθήθηκε και ο τρόπος διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου. Επίσης, τίθενται και τα ερευνητικά ερωτήματα που ζητούν απάντηση.

Στο έκτο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, ενώ στο έβδομο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας και προτείνονται τρόποι για την πλέον αποτελεσματική στήριξη των μαθητών, μέσα από τη γνώση των δυνατοτήτων τους και την επιλογή της επαγγελματικής πορείας που θα ακολουθήσουν.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση βασίστηκε σε έννοιες, όπως η επαγγελματική επιλογή, η λήψη απόφασης, σε θεωρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, σε παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος, τα συστήματα εκπαίδευσης και την οικονομική κρίση.

SUMMARY

This diploma thesis aims at exploring the factors that affect the professional choices of the students of the regional unit of Drama. It tries to approach and explain the factors that influence the formation of students' perceptions. A quantitative survey was carried out, with a sample of all areas of the Drama Regional Unit, with a multiple choice questionnaire.

More detailed by chapter. In the first chapter there is a historical retrospection of the systems of introduction to higher education in Greece from 1976 to today. I chose to start in 1976 and not earlier because of the greater impact of the European Union's policies on the formation of an educational policy linked to the professional career of trainees in relation to the economic development model that promotes and involves the acquisition of knowledge and skills of its citizens, in order to dominate global economic competition.

In the second chapter, reference is made to School Vocational Guidance. Professional orientation becomes an important tool for rationally choosing academic and professional guidance. Historical data, effectiveness of the institution in relation to the information needs and substantial support for the choice of the professional orientation of the students

The third chapter analyzes the factors, internal and external, which prompt the student to make the decision about his professional future.

The fourth chapter discusses and analyzes the role of parents in making their children's decisions. The fifth chapter analyzes and justifies the research methodology I followed and the way the questionnaire was formed. Also the research questions that ask for an answer are put. The sixth chapter analyzes the results of the research, while the seventh chapter presents the findings of the research and proposes ways to provide students with the most effective support through the knowledge of their potential and the choice of career path to follow.

The bibliographic review was based on concepts such as professional choice, decision making, occupational development theories, and factors influencing career choice, education systems, and economic crisis.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
SUMMARY	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦ. 1ο Αναδρομή στα συστήματα εισαγωγής	
1:1 Συστήματα εισαγωγής.....	10
1:2 Εισιτήριες εξετάσεις 1964.....	11
1:3 Γενικές Εισιτήριες εξετάσεις 1967 – 1979.....	14
1:3:1 Τα συστήματα εξετάσεων εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	16
1:3:2 Τα Ακαδημαϊκά έτη 1980 – 83.....	18
1:4 Γενικές εξετάσεις – Δέσμες 1983 - 1999.....	19
1:5 Πανελλαδικές Εξετάσεις 2000 – 2015 Ενιαίο Γενικό Λύκειο.....	20
1:6 Νέο Λύκειο (Ν.4186/2013/ΦΕΚ 193 Α΄).....	23
1:7 Νέο Σύστημα 2016 (Ν.4327/2015/ΦΕΚ 50 Α	25
1:8 Νέο Σύστημα εισαγωγής από το 2019 – 2020.....	26
ΚΕΦ. 2ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	
2:1 Η έννοια του Επαγγελματικού Προσανατολισμού – Ιστορικά στοιχεία.....	31
2:2 Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός.....	33
2:3 Οι φορείς που εφαρμόζουν τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό (ΣΕΠ).....	36
2:4 Νέος νόμος για τις δομές της Εκπαίδευσης.....	43
ΚΕΦ. 3ο Παράγοντες λήψης αποφάσεων επαγγελματικής σταδιοδρομίας	
3:1 Η λήψη απόφασης.....	49
3:2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη απόφασης.....	51
3:2:1 Ατομικοί παράγοντες.....	52
3:2:1:1 Φύλο.....	53
3:2:1:2 Ενδιαφέροντα.....	55
3:2:1:3 Ικανότητες και δεξιότητες.....	55
3:2:1:4 Προσωπικότητα.....	56
3:2:1:5 Αυτοεκτίμηση και αυτοαντίληψη των μαθητών.....	57
3:3 Περιβαλλοντικοί παράγοντες.....	59
3:3:1 Το σχολείο.....	59

3:3:2 Οι φίλοι.....	62
3:3:3 Τα Μέσα Μαζική Ενημέρωσης.....	63
3:3:4 Οικονομία – Ανεργία.....	64
ΚΕΦ. 4ο Ο ρόλος των γονέων στην λήψη αποφάσεων	
4:1 Επίδραση των γονέων στις επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους	65
4:2 Οι γονείς ως πρότυπα.....	68
4:3 Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς.....	69
ΚΕΦ. 5ο Μεθοδολογία Έρευνας	
5:1 Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας.....	70
5:2 Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας.....	72
5:3 Επιλογή Δείγματος.....	72
5:4 Εργαλείο Έρευνας.....	73
ΚΕΦ. 6ο Ανάλυση αποτελεσμάτων ποσοτικής έρευνας	
6:1 Στατιστική ανάλυση.....	74
6:2 Γραφήματα.....	78
ΚΕΦ. 7ο Συμπεράσματα - προτάσεις	
7:1 Απαντήσεις ερευνητικών ερωτημάτων.....	91
7:2 Προτάσεις.....	93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	98
ΓΛΩΣΣΑΡΙ.....	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	107

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας τις σπουδές μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Οργάνωσης και Διοίκησης Σχολικών Μονάδων του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΑΤΕΙ Μέγας Αλέξανδρος Θεσσαλονίκης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους εξαιρετικούς καθηγητές, που στη διάρκεια αυτού του μεταπτυχιακού προγράμματος με την επιστημονική τους κατάρτιση και την εκπαιδευτική τους πληρότητα αλλά και το ενδιαφέρον τους μου έδωσαν την ευκαιρία να αποκτήσω γνώσεις και εμπειρίες χρήσιμες για την εργασία μου αλλά κυρίως χρήσιμες ως εργαλείο σκέψης και κατανόησης του τρόπου άσκησης της διοίκησης.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια και επιβλέπουσα της διπλωματικής μου εργασίας, κυρία Οικονόμου Ασπασία, για την εξαιρετική συνεργασία και βοήθεια που μου προσέφερε σε όλη τη διάρκεια ως την ολοκλήρωση της.

«Διάλεξε ένα επάγγελμα που σου αρέσει και δεν θα ξαναχρειαστεί να δουλέψεις στη ζωή σου».

Κομφούκιος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκεκριμένη εργασία πραγματεύεται το ζήτημα της πρόσβασης των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία αποτελεί κύριο παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και μία βασική παράμετρο της εκπαιδευτικής πολιτικής. Αντικείμενό της είναι η επιλογή σπουδών, που θεωρείται πολύ κρίσιμος παράγοντας για την πρόσβαση του μαθητή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και πολύ σημαντικός σταθμός για τη μετέπειτα εκπαιδευτική του πορεία και τη σύνδεσή της με τον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προορισμό του μαθητή.

Ταυτόχρονα, είναι μια υπόθεση με πολλές παραμέτρους, γιατί πέρα από την εμπλοκή του ίδιου του ενδιαφερόμενου, παρεισφρέουν και άλλοι παράγοντες από το στενό του περιβάλλον αλλά και παράγοντες θεσμικοί και κοινωνικοί. Ένας τέτοιος παράγοντας καθοριστικός για την επιλογή σπουδών από τους αποφοίτους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι η πληροφόρηση, όπως δείχνουν και όλες οι σχετικές μελέτες και έρευνες.

Η προτεραιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής, τουλάχιστον στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα τελευταία χρόνια είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή μαθητών στην ανώτατη εκπαίδευση. Αυτό απαιτείται στο πλαίσιο της αναζήτησης από την αγορά εργασίας πιο εξειδικευμένου και καλύτερα κατηρτισμένου εργατικού δυναμικού. Στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες η είσοδος στην αγορά εργασίας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την απόκτηση αυξημένων μορφωτικών προσόντων.

Στόχος της έρευνας που παρουσιάζεται στη συνέχεια είναι να ανιχνευθούν οι λόγοι που οι απόφοιτοι των Λυκείων της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας επέλεξαν τις συγκεκριμένες σχολές και σπουδές. Τι τους επηρέασε στην επιλογή τους αυτή και πόσο σημαντική ήταν η συμβολή του σχολείου στην ενημέρωση για την επιλογή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Αφορμή για το θέμα δόθηκε από την καθημερινή μας επαφή με τον χώρο της εκπαίδευσης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Από τη Γ' Γυμνασίου ακόμα οι μαθητές προετοιμάζονται για το Λύκειο και για τον τύπο Λυκείου που θα επιλέξουν: το ΕΠΑΛ ή το ΓΕΛ. Έτσι, γίνονται και οι πρώτες σκέψεις για το είδος των σπουδών και της επαγγελματικής τους προοπτικής.

Στη Β' τάξη του Λυκείου γίνεται η επιλογή της κατεύθυνσης μαθημάτων και ακολουθεί η Γ' Λυκείου, που θέτει στους μαθητές την ανάγκη τελικής απόφασης για την επιλογή σπουδών και επαγγελματικής κατεύθυνσης. Σε όλη αυτή την πορεία πουθενά στη σχολική διαδικασία δεν προβλέπεται η σωστή και συστηματική ενημέρωση των μαθητών για την επιλογή κατεύθυνσης σπουδών. Αποσπασματικά, μόνο, και με ευθύνη των διευθυντών και των

συλλόγων διδασκόντων καλούνται επαγγελματίες από συγκεκριμένους χώρους εργασίας (πχ. στρατιωτικοί, ιατροί κα) ή καλείται το ΚΕΣΥΠΙ (Κέντρο Συμβουλευτικής-Προγραμματισμού), είτε για να ενημερώσουν σχετικά με το αντικείμενό τους, κυρίως τους μαθητές της Γ΄ Λυκείου, είτε για τον τρόπο συμπλήρωσης του μηχανογραφικού.

Η συστηματική διερεύνηση των ατομικών δυνατοτήτων, των ατομικών χαρακτηριστικών, οι επιθυμίες και η γνώση των ευκαιριών που μπορεί να έχει ο κάθε μαθητής και η αξιοποίησή τους θα έπρεπε να είναι οι στόχοι ενός καλά οργανωμένου προγράμματος επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο. Οι μαθητές με πηγές ενημέρωσης έξω από το σχολείο ή με ενημέρωση από κάποιους καθηγητές, συνήθως μη εκπαιδευμένους για κάτι τέτοιο, προσπαθούν να ανακαλύψουν τι τους ταιριάζει και τι θα μπορούσαν να επιλέξουν όσο πιο σωστά μπορούν για τις σπουδές τους, οι οποίες θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό την επαγγελματική τους προοπτική.

Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι εργαζομαι σε Λύκειο με βοήθησε να παρακολουθώ όλα αυτά τα χρόνια τις ατέλειωτες συζητήσεις για το πώς πρέπει να γίνεται η εισαγωγή των μαθητών μας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και από πόσες αλλαγές ταλαιπωρούνται συνεχώς οι μαθητές μέσα στα πλαίσια των «μεταρρυθμίσεων», που κάθε κυβέρνηση προωθεί, χωρίς μία ενιαία πολιτική γραμμή και κατεύθυνση.

Μέσα στο πλαίσιο μιας «ανοιχτής» οικονομίας θα έπρεπε και η κατεύθυνση της εκπαιδευτικής μας πολιτικής να στοχεύει στην ομαλή ένταξη των μαθητών μας στην αγορά εργασίας. Πολύ δε μάλλον, όταν είναι αποδεκτό από το μεγαλύτερο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας πως η απόκτηση ενός πτυχίου με τα ανάλογα επαγγελματικά προσόντα, που αυτό πιστοποιεί, είναι το μέσο για μια σταθερή απασχόληση και εφελτήριο για κοινωνική ανέλιξη. Εξάλλου, σε μια εποχή, όπως η σημερινή, κατά την οποία διάχυτος είναι ο φόβος της ανεργίας, η απόκτηση ενός πτυχίου δύναται να αυξήσει τις πιθανότητες για εξεύρεση εργασίας. Αυτό οδηγεί τους γονείς να επωμίζονται μεγάλα οικονομικά βάρη για τις σπουδές των παιδιών τους. Από τα προηγηθέντα καταλαβαίνουμε πόσο σημαντική είναι η ενημέρωση των μαθητών μας για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

ΚΕΦ. 1^ο Αναδρομή στα συστήματα εισαγωγής

1:1 Συστήματα εισαγωγής

Από το 1964, έτος κατά το οποίο ξεκίνησαν οι διαδικασίες για την επιλογή των υποψηφίων για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια από το Υπουργείο Παιδείας, το θέμα της εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι ένα από τα πιο πολυσυζητημένα εκπαιδευτικά ζητήματα.

Το 1964 γίνονται για πρώτη φορά κοινές εισιτήριες εξετάσεις για όλα τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, οι οποίες διενεργούνται κεντρικά από το Υπουργείο Παιδείας με θέματα κοινά για όλους τους υποψηφίους (Β.Δ. 378/1964). Από το 1964 και μέχρι σήμερα ισχύει αυτό το «συγκεντρωτικό» σύστημα για την είσοδο των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι εξετάσεις -με διάφορες ονομασίες και παραλλαγές στο σύστημά τους- αποτελούσαν (και εξακολουθούν να αποτελούν) κεντρικό άξονα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Τα συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και η χρονική διάρκεια ισχύος του καθενός έχουν ως εξής:

- 1964: οι πρώτες εισιτήριες εξετάσεις κεντρικά και ενιαία για όλα τα ΑΕΙ από το Υπουργείο Παιδείας με το Β.Δ. 378/1964 (ΦΕΚ 111).
- 1965 – 1966: Ακαδημαϊκό Απολυτήριο (Α και Β τύπος) με τον Ν.Δ 4379/1964, Ν.Δ. 277/1965, 377/1965, 546/1965, 424/1966.
- 1967 – 1979: Γενικές Εισιτήριες Εξετάσεις (κύκλοι σχολών ΑΕΙ και ΚΑΤΕΕ) με τον Α.Ν. 40/1967 (ΦΕΚ 104), Ν.Δ. 237/1969, Ν.Δ. 1137/1972, Ν.Δ. 1161/1972, αριθμ. 252/1974 γνωμοδότηση ΣτΕ και Π.Δ. 327/1974 (ΦΕΚ 123).
- Από 1980 – 1982: Πανελλήνιες Εξετάσεις των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου με τον Ν. 1035/1980 (ΦΕΚ 60).
- 1983 – 1999: Γενικές Εξετάσεις (Δέσμες) με τον Ν. 1351/83 ΦΕΚ 56, με τον Νόμο 1771/88 ΦΕΚ 71, εγκύκλιος Β3/159/8.1.91.
- 2000 -2015: Πανελλαδικές Εξετάσεις (Προαγωγικές και Απολυτήριες) με τον Ν. 2525/1997 (ΦΕΚ 188 Α'), Ν. 2909/2001 (ΦΕΚ 90 Α').
- 2013: Νέο Λύκειο με τον Ν. 4186/2014
- Νέο Σύστημα 2016 με τον Ν. 4327/2015. Το σύστημα αυτό ομοιάζει με αυτό του 1938-1940 (διαγωνισμός στις έδρες Επιθεωρητών Μέσης Εκπ/σης-κεντρική επιτροπή από καθηγητές Ανώτατης και Μέσης Εκπ/σης-βαθμολογητές Μέσης και

Ανώτατης Εκπ/σης). Η διαφορά είναι ότι σχηματίζονταν και τοπικές επιτροπές σε κάθε πόλη, καθώς και ότι οι σχολές των Παν/μίων, του Πολυτεχνείου και οι Ανεξάρτητες διαιρέθηκαν σε 4 ομάδες κι οι υποψήφιοι μπορούσαν να διαγωνίζονται για σχολές δύο (2) το πολύ ομάδων.

1:2 Εισιτήριες Εξετάσεις 1964

Οι σχολές χωρίστηκαν σε τέσσερις (4) ομάδες με συντελεστή για κάθε μάθημα που κυμαινόταν από το 2 μέχρι το 7, ανάλογα με τη σχολή.

Α΄ ΟΜΑΔΑ: ΝΟΜΙΚΕΣ – ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ → Έκθεση – Αρχ. Ελληνικά – Λατινικά – Ιστορία. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΕΣ: αντί Ιστορίας → ξένη γλώσσα

Β΄ ΟΜΑΔΑ: ΓΕΩΠΟΝΙΚΕΣ – ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΕΣ – ΧΗΜΙΚΩΝ – ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ → Έκθεση- Μαθηματικά-Φυσική-Χημεία

ΙΑΤΡΙΚΕΣ → Έκθεση – Φυσική – Χημεία - Βιολογία και Ανθρωπολογία

ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ: αντί Βιολογία - Ανθρωπ. → Ζωολογία

Γ΄ ΟΜΑΔΑ: ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΕΣ → Έκθεση – Άλγεβρα – Γεωμετρία – Τριγωνομετρία – Φυσική - Χημεία

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ → προστίθεται και Γραμμικό και Ελεύθερο Σχέδιο

Δ΄ ΟΜΑΔΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ → Έκθεση - Αρχ. Ελληνικά – Ιστορία - Γεωγραφία

Α.Σ.Ο.Ε.Ε. → Έκθεση – Μαθηματικά – Ιστορία - Γεωγραφία

ΠΑΝΤΕΙΟ → Έκθεση - Αρχ. Ελληνικά - Ιστορία

ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ → Έκθεση – Μαθηματικά - Γεωγραφία

Οι απόφοιτοι του Λυκείου είχαν δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις για τα Πανεπιστήμια και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, ενώ οι απόφοιτοι των Τεχνικών Λυκείων διεκδικούσαν τις θέσεις στις Σχολές των Υπομηχανικών. Οι υποψήφιοι μπορούσαν να διαγωνίζονται για σχολές δύο (2) το πολύ ομάδων.

Για την εισαγωγή μέτραγε μόνο ο Μ.Ο. των γραπτών. Η τελική βαθμολογία ήταν το άθροισμα των γινομένων του κάθε βαθμού του γραπτού επί τον συντελεστή του. Επιτυχών θεωρούταν όποιος συγκέντρωνε συνολικό βαθμό 190.

Ακαδημαϊκό απολυτήριο 1965 – 1966: τα σημαντικότερα μέτρα του Ν.Δ. 4379/1964 είναι τα εξής:

- ❖ Η Μέση Γενική Εκπαίδευση διαιρείται σε δύο αυτοτελείς τύπους σχολείων, το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Καταργούνται οι Εισαγωγικές Εξετάσεις για το Γυμνάσιο

και καθιερώνεται η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και η δωρεάν παιδεία σε όλες τις βαθμίδες.

- ❖ Η δημοτική γλώσσα ορίζεται ως ισότιμη με την καθαρεύουσα και η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο γίνεται από μεταφράσεις με εξαίρεση τρεις ώρες εβδομαδιαίως στη Γ΄ Γυμνασίου.
- ❖ Καθιερώνεται το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο.
- ❖ Επεκτείνεται ο θεσμός των υποτροφιών.
- ❖ Ιδρύονται νέες Πανεπιστημιακές Μονάδες στα Ιωάννινα και την Πάτρα.
- ❖ Ιδρύεται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Κατά τον νέο θεσμό, ο οποίος καθορίζεται από τις διατάξεις του Ν.Δ. 4379/1964 και των κανονιστικών Β. Διαταγμάτων 546/1965 (Φ.Ε.Κ. 123 Α) και 424/1966 (Φ.Ε.Κ. 110 Α), οι κάτοχοι Απολυτηρίου Λυκείου, οι οποίοι επιθυμούν να εισαχθούν και να φοιτήσουν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τις άλλες Ανώτατες Μεταγυμνασιακές Σχολές της χώρας (την Εθνική Ακαδημία Σωματικής Αγωγής, τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, τις Ανώτατες Σχολές Οικιακής Οικονομίας και τη Σχολή Νηπιαγωγών), οφείλουν να τύχουν ειδικού τίτλου, του «Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου», ο οποίος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι δύο τύπων, «Ακαδημαϊκό Απολυτήριο τύπου Α΄» και «Ακαδημαϊκό Απολυτήριο τύπου Β΄».

 - Α΄ τύπος: δίνει πρόσβαση στις σχολές Θεολογίας, Νομικής, Φιλοσοφίας
 - Β΄ τύπος: δίνει πρόσβαση στις σχολές Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Κτηνιατρικής, Πολυτεχνείου, Φυσικομαθηματικού, Γεωπονίας και Δασολογίας.

Τα Ακαδημαϊκά Απολυτήρια και των δύο τύπων είναι ισότιμα για την εγγραφή στις υπόλοιπες σχολές, υπό την αναγκαία προϋπόθεση ότι οι υποψήφιοι, οι οποίοι διεκδικούν την εγγραφή τους στην Εθνική Ακαδημία Σωματικής Αγωγής, τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και τη Σχολή Νηπιαγωγών, θα περάσουν, πριν τις γραπτές εξετάσεις, ειδική υγειονομική εξέταση και πρακτική δοκιμασία.

Οι κληρικοί, οι σπουδαστές Ανωτάτων Σχολών, των οποίων το πτυχίο παρέχει το δικαίωμα της εγγραφής μόνο στη Θεολογική σχολή των Πανεπιστημίων, κατόπιν επιτυχών εισιτηρίων εξετάσεων μπορούν να διεκδικήσουν Ειδικό Ακαδημαϊκό Απολυτήριο για εγγραφή στη Θεολογική Σχολή.

Ο αριθμός των κατά τύπο και σχολή χορηγουμένων Ακαδημαϊκών Απολυτηρίων είναι κατ' έτος ίσος προς τον αριθμό εισακτέων, ο οποίος ορίζεται για κάθε σχολή, πριν από τον χρόνο διενέργειας των εξετάσεων. Τα εξεταστέα μαθήματα και για τους δύο τύπους

Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου είναι τα ίδια, τα βασικά, δηλαδή, μαθήματα του Λυκείου: Αρχαία Ελληνικά, Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσικά και Ιστορία. Στα εξεταζόμενα μαθήματα προστίθεται το μάθημα των Λατινικών για τους υποψηφίους της Θεολογικής, της Φιλοσοφικής και της Νομικής Σχολής των Πανεπιστημίων, το μάθημα της Ξένης Γλώσσας για τους υποψήφιους στα τμήματα Αγγλικών, Γαλλικών, Ιταλικών και Γερμανικών Σπουδών των Φιλοσοφικών Σχολών καθώς και Σχέδιο (Ελεύθερο και Γραμμικό) για τους υποψηφίους των Αρχιτεκτονικών Σχολών.

Τα θέματα των εξετάσεων, είναι κοινά για όλους τους υποψηφίους κατά τύπο Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου. Ορίζονται από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων και αποστέλλονται μία ή δύο μέρες, πριν την έναρξη των εξετάσεων, στις Τοπικές Επιτροπές, σε φωτοαντίγραφο μέσα σε σφραγισμένους απόρρητους φακέλους.

Στον γενικό μέσο όρο του Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου συνυπολογίζεται ο βαθμός προαγωγής από τη Β΄ στη Γ΄ Λυκείου και το Απολυτήριο Λυκείου. Τα γραπτά δοκίμια των διαγωνιζόμενων υποψηφίων συγκεντρώνονται από τα περιφερειακά κέντρα στην Αθήνα και ανακατεμένα διορθώνονται και βαθμολογούνται, σε πρώτη και δεύτερη διόρθωση και βαθμολόγηση, από βαθμολογητές όλων των ειδικοτήτων και από όλα τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας.

Σε περίπτωση που εμφανιστεί διαφορά βαθμών μεταξύ των δύο βαθμολογητών, η οποία ξεπερνά τις έξι(6) μονάδες, τα γραπτά δοκίμια τίθενται από τον έλεγχο τριμελούς Αναθεωρητικής Επιτροπής της αντίστοιχης ειδικότητας και αναβαθμολογούνται.

Ως ειδικός βαθμός των εξετάσεων ορίζεται το άθροισμα των γινομένων, τα οποία εξάγονται από τον πολλαπλασιασμό του βαθμού καθενός μαθήματος επί τον συντελεστή κατά μάθημα. Κατά τύπο Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου και κατά μάθημα οι συντελεστές είναι: α) για το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο τύπου Α΄, στα Αρχαία Ελληνικά 6, στα Νέα Ελληνικά 6, στα Μαθηματικά 2, στα Φυσικά 2, στην Ιστορία 4, β) για το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο τύπου Β΄, στα Αρχαία Ελληνικά 2 στην Ιστορία 2, στα Νέα Ελληνικά 4, στα Μαθηματικά 6, στα Φυσικά 6.

Στον ειδικό βαθμό των εξετάσεων προστίθεται το γινόμενο, το οποίο εξάγεται από τον πολλαπλασιασμό του μέσου όρου των γενικών βαθμών της ετήσιας προόδου του υποψηφίου, του αναγραφόμενου στο Ενδεικτικό Προαγωγής του από τη Β΄ προς τη Γ΄ τάξη του Λυκείου, επί τον συντελεστή 6. Ο βαθμός που προκύπτει με βάση τα παραπάνω είναι ο Γενικός Βαθμός των Εξετάσεων Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου και με βάση αυτόν τον βαθμό γίνεται η

σύγκριση και η επιλογή των υποψηφίων για τις Ανώτατες σχολές, σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους, όπως έχουν δηλωθεί.

Ειδικά, όμως, για τους υποψηφίους των σχολών Θεολογικής, Φιλοσοφικής και Νομικής, όπως και των τμημάτων Ξένων Γλωσσών, ο Γενικός Βαθμός των Εξετάσεων λαμβάνεται κατά την επιλογή προσαυξημένος από τον βαθμό του μαθήματος των Λατινικών και της Ξένης Γλώσσας, αναλόγως.

Ο βαθμός των μαθημάτων αυτών είναι: των Λατινικών, ο μέσος όρος των αναγραφόμενων στο γραπτό δοκίμιο δύο βαθμών των δύο βαθμολογητών, πολλαπλασιαζόμενος επί τον συντελεστή τρία (3), της Ξένης Γλώσσας, ο μέσος όρος των μέσων όρων των βαθμών της προφορικής και γραπτής εξέτασης στην Ξένη Γλώσσα, πολλαπλασιαζόμενος επί το συντελεστή πέντε (5).

Κατά την επιλογή των υποψηφίων για τα τμήματα Ξένων Γλωσσών αποκλείονται αυτοί που δεν συγκέντρωσαν κατά την εξέταση στην αντίστοιχη Ξένη Γλώσσα τουλάχιστον δέκα (10).

Η επεξεργασία των ατομικών στοιχείων των υποψηφίων, η εξαγωγή των μέσων όρων των βαθμών κατά μάθημα και των συνολικών βαθμών, η κατανομή των επιτυχόντων στις σχολές σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους, η κατάρτιση και έκδοση των πινάκων εισακτέων στις σχολές, η εκτύπωση των Ακαδημαϊκών Απολυτηρίων και των Ενημερωτικών Σημειωμάτων, σε όσους απέτυχαν, όπως και κάθε άλλη σχετική εργασία, γίνονται με τεχνικά μέσα, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή σε όλες τις φάσεις του έργου. Διασφαλίζεται, έτσι, η ακριβής και αδιάβλητη έκδοση των αποτελεσμάτων.

1:3 Γενικές Εισιτήριες εξετάσεις 1967 – 1979

Ο Α.Ν. 40/67 κατάργησε για τα ακαδημαϊκά έτη 1967-68 και 1968-69 το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο, επανέφερε «τας Εισιτηρίους Εξετάσεις δια τας Ανωτέρας και Ανωτάτας Σχολάς», επανέφερε τη διδασκαλία της καθαρεύουσας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, επανέφερε τις Εισαγωγικές Εξετάσεις από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, που έγινε εξατάξιο, κατάργησε την επέκταση της υποχρεωτικής φοίτησης στο Γυμνάσιο.

Από το 1970 έως και το 1983 ισχύει ο Ν. 237/69, αλλά κάθε χρόνο εκδίδονται Β.Δ. ή Π.Δ., με τα οποία καθορίζονται οι όποιες αλλαγές. (π.χ. ΠΔ. 327/74).

Στο πλαίσιο αυτό ιδρύονται Περιφερειακά Πανεπιστήμια: εκτός του Πανεπιστημίου Πατρών (1964), της Πολυτεχνικής Σχολής Πατρών (1967) και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (1964-1970), ιδρύονται το Πανεπιστήμιο Κρήτης (1973) και το Πανεπιστημίου Θράκης (1973).

Έτσι, διαπιστώθηκε και αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού σε ΑΕΙ και ΤΕΙ από 58.000, που ήταν το 1965/66, σε 85.776 το 1970/71. Από το έτος 1967, οπότε και καταργείται το «Ακαδημαϊκό Απολυτήριο» ως σύστημα επιλογής, επανήλθε μια μορφή του προηγούμενου συστήματος με μεικτά χαρακτηριστικά. Οι εξετάσεις διενεργούνται στις έδρες των Πανεπιστημίων (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ιωάννινα), από τις Επιτροπές Εξετάσεων που εδρεύουν στις τέσσερις (4) έδρες των Πανεπιστημίων.

Τα θέματα ορίζονταν από την Κεντρική Επιτροπή Εισιτηρίων Εξετάσεων και επιλέγονταν από τη διδαχθείσα, σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, ύλη. Διαβιβάζονταν με τηλέτυπο στις τέσσερις (4) Επιτροπές Εισιτηρίων Εξετάσεων. Η βαθμολόγηση των γραπτών γινόταν με την κλίμακα 0-20 από καθηγητές ΑΕΙ και Λυκειάρχες ή Γυμνασιάρχες.

Οι συντελεστές ανά μάθημα καταργούνταν και ως γενικός βαθμός εξετάσεων λογιζόταν το άθροισμα όλων των βαθμών που έλαβε ο υποψήφιος από τους δυο βαθμολογητές. Οι υποψήφιοι εισάγονταν στις σχολές της προτίμησής τους κατά σειρά συνολικής βαθμολογίας μέχρι συμπλήρωσης του ορισμένου αριθμού εισακτέων (numerus clausus) και συνυπολογιζόταν στη βαθμολογία των εξετάσεων ο βαθμός του Απολυτηρίου.

Καινοτομία του συστήματος εισαγωγής θεωρήθηκε η διαίρεση των Α.Ε.Ι. και όλων γενικά των Ιδρυμάτων Μεταγυμνασιακής Εκπαίδευσης σε δεκατρείς (13) κύκλους σχολών και κατόπιν σε δώδεκα (12).

Οι σχολές των ΑΕΙ χωρίστηκαν σε δώδεκα (12) κύκλους, οι οποίοι με τα ανάλογα εξεταζόμενα μαθήματα ήταν οι εξής:

Α΄ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ: Έκθεση, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία και Λατινικά.

Β΄ ΝΟΜΙΚΟΣ: Έκθεση, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία και Λατινικά.

Γ΄ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά Α΄ (Άλγεβρα) και Β΄ (Γεωμετρία, Τριγωνομετρία), Φυσική και Χημεία.

Δ΄ ΦΥΣΙΚ/ΘΗΜΑΤΙΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά Α΄ (Άλγεβρα) και Β΄ (Γεωμετρία, Τριγωνομετρία), Φυσική και Χημεία.

Ε΄ ΓΕΩΠ/ΚΟΣ- ΔΑΣ/ΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά Α΄ (Άλγεβρα) και Β΄ (Γεωμετρία, Τριγωνομετρία), Φυσική και Χημεία.

ΣΤ΄ ΙΑΤΡΙΚΟΣ: Έκθεση, Φυσική, Χημεία και Ανθρωπολογία.

Ζ΄ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ: Έκθεση, Φυσική, Χημεία και Ανθρωπολογία.

Η΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά, Φυσικά και Ιστορία.

Θ΄ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ: Έκθεση, Φυσικά και Ιστορία.

Ι΄ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά, Φυσικά και Ιστορία.

ΙΑ΄ ΙΕΡΑΤΙΚΟΣ: Έκθεση, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία και Λατινικά.

ΙΒ΄ ΤΕΧΝΙΚΟΣ: Έκθεση, Μαθηματικά Α΄ (Άλγεβρα) και Β΄ (Γεωμετρία, Τριγωνομετρία) και Φυσικά.

Ενοποιήθηκαν οι κύκλοι Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄, Ζ΄. Μετά την ίδρυση των ΚΑΤΕΕ ο κύκλος ΙΒ΄ (Τεχνικός) αντικαταστάθηκε από πέντε (5) νέους κύκλους σχολών των ΚΑΤΕΕ και καθορίστηκαν για καθένα από αυτούς τα εξεταζόμενα μαθήματα. Οι κύκλοι αυτοί ήταν:

ΥΓΕΙΑΣ και ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.

Την περίοδο αυτή για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια μετρά και ο βαθμός του Απολυτηρίου. Ορίζονται τέσσερις(4) Επιτροπές Διοργάνωσης Εισιτηρίων Εξετάσεων, που εδρεύουν στις τέσσερις (4) έδρες των Πανεπιστημίων. Διαιρούνται τα ΑΕΙ σε δώδεκα (12) κύκλους σπουδών με αντίστοιχα εξεταζόμενα μαθήματα.

1:3:1 Τα συστήματα εξετάσεων εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η περίοδος μετά το 1974.

Για το ακαδημαϊκό έτος 1974 - 75, παρόλο που έχουμε μεταπολίτευση, ο νόμος που ισχύει είναι ο 237/69, αλλά με το ΠΛ. 327/74 οι εξετάσεις ονομάζονται «Γενικές Εισιτηρίες Εξετάσεις», οι κύκλοι που ορίζονται είναι οχτώ (8), λείπουν οι σχολές των υπομηχανικών (έχουν καταργηθεί) και όσοι προτίθενται να γίνουν εκπαιδευτικοί πρέπει να εξετάζονται από υγειονομική επιτροπή. Όλα τα υπόλοιπα παραμένουν όπως και τα προηγούμενα έτη. Διαφοροποίηση, επίσης, υπάρχει και στα εξεταστικά κέντρα, τα οποία έχουν αυξηθεί και οι υποψήφιοι δίνουν εξετάσεις στα σχολεία της περιοχής τους.

Τα έτη 1975 έως και 1980 (κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας) οι αλλαγές, οι οποίες γίνονται, αφορούν κυρίως τους κύκλους των σχολών (όπως, επίσης, με το ΠΔ. 357/77 ορίζεται ότι στο Διδασκαλικό Κύκλο εισάγονται φοιτητές με επιλογή αριστούχοι και χωρίς Γενικές Εισιτηρίες Εξετάσεις, βάσει του βαθμού του απολυτηρίου τους).

Η μεταρρύθμιση του 1976: μετά την πτώση της χούντας, κατατέθηκε στη Βουλή στις 12 Μαΐου 1975 η αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου νόμου βάσει του οποίου δρομολογούνται σημαντικές μεταβολές σε όλους τους τομείς. Οι αλλαγές που επέφερε η μεταρρύθμιση του 1976 θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Αναγνώριση της δημοτικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας της εκπαίδευσης
- Χωρισμός του εξαταξίου Γυμνασίου σε τριετές Γυμνάσιο και τριετές Λύκειο
- Επιμήκυνση του υποχρεωτικού χρόνου σπουδών από 6 σε 9 χρόνια

- Δημιουργία ΤΕΕ με στόχο την κατεύθυνση ενός μέρους του μαθητικού πληθυσμού στα ΤΕΣ και ΤΕΛ, ώστε να αποσυμφορηθεί η Γενική Εκπαίδευση
- Θέσπιση εισαγωγικών εξετάσεων για τα Λύκεια και Πανελληνίων Εξετάσεων για την εισαγωγή στα ΑΕΙ στο πλαίσιο της λειτουργίας του Λυκείου
- Αντικατάσταση των εξετάσεων εισόδου στα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, τις οποίες διενεργούσαν πριν τα ίδια τα ιδρύματα, με γενικές αντικειμενικές εξετάσεις για όλα τα ιδρύματα γνωστές ως εξετάσεις «Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου»
- Καθιέρωση στο Γυμνάσιο της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών από μετάφραση
- Καθιέρωση του μαθήματος του Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Εισαγωγή του θεσμού των Πολιτιστικών και Αθλητικών Δραστηριοτήτων στο Γυμνάσιο
- Εισαγωγή του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων
- Θέσπιση Πανελληνίων Εξετάσεων με θέματα που ορίζονται κεντρικά και όχι από τα Πανεπιστήμια
- Ισοτιμία μεταξύ Ανώτερης Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ανώτερης Τεχνικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Δικαίωμα πρόσβασης σε ΑΕΙ έπειτα από συμμετοχή σε Πανελλήνιες Εξετάσεις για τους αποφοίτους Γ.Λ και ΤΕΛ
- Στο γενικό βαθμό εισαγωγής στα Τμήματα λαμβάνεται υπόψη και το Απολυτήριο

Η κυβέρνηση έδινε ιδιαίτερη έμφαση στο επιχείρημα της «ισοτιμίας» των δύο εκπαιδευτικών δικτύων που αναπτύχθηκαν, της κλασικής παιδείας και της τεχνικής-επαγγελματικής, ιδιαίτερα ως προς τις δυνατότητες πρόσβασης στα ΑΕΙ. Οι απόφοιτοι του τρίχρονου Γυμνασίου (που θεσπίστηκε ενιαίο και υποχρεωτικό για όλους) μπορούσαν να πάρουν μέρος στις εισαγωγικές εξετάσεις για το 3χρονο Γενικό Λύκειο (στο εξής Γ.Λ.) ή το 3χρονο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (στο εξής ΤΕΛ).

Το πρώτο (Γ.Λ.), καθώς δεν εξασφάλιζε επαγγελματική αποκατάσταση, είχε κύριο μέλημά του να προετοιμάζει την πρόσβαση των μαθητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το δεύτερο (Τ.Ε.Λ.) παρείχε μια ορισμένη γενική μόρφωση και μία τεχνική-επαγγελματική κατάρτιση. Οι μαθητές και των δύο τύπων Λυκείου μπορούσαν να συμμετάσχουν, στο τέλος της Β΄ και Γ΄ τάξης, στις πανελλήνιες εξετάσεις, η βαθμολογία των οποίων (μαζί με τους βαθμούς του ενδεικτικού των τάξεων αυτών) αποτελούσε το κριτήριο για την εισαγωγή στις Ανώτατες και

Ανώτερες Σχολές, που αντιστοιχούσαν στον τύπο ειδίκευσης που διάλεξαν οι μαθητές μέσα στο Λύκειο. Έτσι, θεμελιωνόταν η ισοτιμία μεταξύ Γ.Λ και ΤΕΛ.

Η κατάσταση διαφοροποιόταν σχετικά με την πρόσβαση των μαθητών ΤΕΛ στις Ανώτερες Τεχνικές-Επαγγελματικές Σχολές, που γινόταν με πιο εύκολο τρόπο. Η εγγραφή τους σε αυτές τις σχολές πραγματοποιούνταν χωρίς τη συμμετοχή τους στις Πανελλήνιες Εξετάσεις, δηλαδή, μόνο στη βάση της σχολικής επίδοσης. Κυρίως, όμως, γιατί είχε ήδη οριστεί με ρήτρα ότι το 32% των εισαγομένων στις Σχολές αυτές θα ήταν απόφοιτοι του ΤΕΛ.

1:3:2 Τα Ακαδημαϊκά έτη 1980 – 83

Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1980 – 81, 1981 – 82 και 1982 – 83 οι εξετάσεις αλλάζουν εντελώς μορφή και ονομάζονται «Πανελλήνιες Εξετάσεις Τύπου Α' και Τύπου Β'» βάσει του Νόμου 1035/1980:

- Πανελλήνιες Εξετάσεις Τύπου Α' (Φιλολογικός, Νομικός, Θεολογικός)
- Πανελλήνιες Εξετάσεις Τύπου Β' (Φυσικομαθηματικός, Πολυτεχνικός, Ιατρικός)

Οι σχολές Οικονομικών Επιστημών εντάχθηκαν και στους δύο τύπους. Μεταβατικά ίσχυαν και οι εξετάσεις παλαιού τύπου.

Οι ουσιαστικές αλλαγές, οι οποίες γίνονται με τον Νόμο αυτό, είναι:

α) Ο μεγάλος περιορισμός της ύλης. Η εξεταστέα ύλη καθορίζεται από αυτή που έχουν διδαχθεί οι μαθητές στην Α', Β' και Γ' τάξη του Λυκείου.

β) Οι Πανελλήνιες Εξετάσεις γίνονται στη Β' και Γ' τάξη του Λυκείου. Οι εξετάσεις διεξάγονται τον μήνα Ιούνιο και συμμετέχουν όλοι οι μαθητές που φοιτούν, ανεξάρτητα εάν θέλουν να εισαχθούν σε κάποια σχολή ή όχι (συμμετέχουν στις εξετάσεις για να προαχθούν και για να πάρουν το απολυτήριο τους).

γ) Τα θέματα για τη Φυσική και τη Χημεία είναι τέσσερα (4) και όχι τρία (3), όπως ίσχυε τις προηγούμενες χρονιές. Τα Μαθηματικά είναι ένα μάθημα και όχι τρία χωριστά (Άλγεβρα, Γεωμετρία, Τριγωνομετρία).

δ) Η εισαγωγή σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι συνάρτηση τεσσάρων (4) βαθμών: 1) του βαθμού του Ενδεικτικού της Β' Λυκείου, 2) του βαθμού του Απολυτηρίου του Λυκείου, 3) του βαθμού των Πανελληνίων Εξετάσεων Β' Λυκείου και 4) του βαθμού των Πανελληνίων Εξετάσεων Γ' Λυκείου (παρατηρείται κάποια ομοιότητα στον υπολογισμό της βαθμολογίας με τον τρόπο του Ακαδημαϊκού Απολυτηρίου).

Για τα έτη 1981 – 1983 (κυβέρνηση ΠΑ.ΣΟ.Κ.) ισχύει ό,τι και προηγουμένως αλλά και η δυνατότητα βελτίωσης της βαθμολογίας. Ένας υποψήφιος έχει δικαίωμα να δώσει εξετάσεις για βελτίωση της βαθμολογίας μέχρι και σε τέσσερα (4) μαθήματα της προηγούμενης χρονιάς και μέχρι και σε δύο (2) μαθήματα της προ-προηγούμενης χρονιάς. Σε περίπτωση που ο μαθητής δεν πάρει καλύτερο βαθμό στην νέα εξέταση, διατηρεί τον προηγούμενο, ενώ, αν τον βελτιώσει, εκδίδεται νέο Απολυτήριο.

1:4 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ – ΔΕΣΜΕΣ 1983 – 1999

Το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση άλλαξε το 1983 με τον Ν. 1351/1983 (ΦΕΚ 56 Α') και καθιερώθηκε το σύστημα των Γενικών Εξετάσεων (Δέσμες), το οποίο ήταν το μακροβιότερο σύστημα που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα, μέχρι και το 1999, με μικρές διαφοροποιήσεις το 1988 και το 1991, που όμως δεν άλλαξαν τη γενική του φιλοσοφία. Με αυτό το σύστημα, καθιερώνονται τέσσερις (4) Δέσμες μαθημάτων, και αντίστοιχα σχολών, στις οποίες ο υποψήφιος μπορεί να δηλώσει και να εξεταστεί. Οι τέσσερις (4) Δέσμες μαθημάτων και αντίστοιχων σχολών ήταν οι ακόλουθες:

Η 1η Δέσμη περιελάμβανε τα μαθήματα: Έκθεση, Μαθηματικά, Φυσική και Χημεία και οδηγούσε στην ομάδα των Πολυτεχνικών, Φυσικομαθηματικών και Γεωπονικών σχολών.

Η 2η Δέσμη περιελάμβανε τα μαθήματα: Έκθεση, Φυσική, Χημεία και Βιολογία και οδηγούσε στην ομάδα των Ιατρικών, Οδοντιατρικών, Φαρμακευτικών σχολών.

Η 3η Δέσμη περιελάμβανε τα μαθήματα: Έκθεση, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία και Λατινικά, και οδηγούσε στην ομάδα των Θεολογικών, Φιλοσοφικών και Νομικών σχολών.

Η 4η Δέσμη περιελάμβανε τα μαθήματα: Έκθεση, Μαθηματικά, Ιστορία και Κοινωνιολογία (αργότερα Πολιτική Οικονομία) και οδηγούσε στην ομάδα των σχολών Πολιτικών Επιστημών, Δημόσιας Διοίκησης, Οικονομικών Επιστημών και Κοινωνιολογίας.

Πέρα από τις παραπάνω τέσσερις (4) Δέσμες, και άρα τέσσερις (4) ομάδες σχολών, δημιουργήθηκε και μία ομάδα σχολών κοινή για όλες τις δέσμες. Η κοινή ομάδα περιελάμβανε τα Παιδαγωγικά Τμήματα, τα Τμήματα Νηπιαγωγών, τα Τμήματα Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού καθώς και τα Τμήματα Μουσικών Σπουδών. Από το 1983 ως και το 1988 (οπότε και καταργήθηκε) προβλεπόταν και η 5η Δέσμη με μαθήματα γενικής ωφελιμότητας, τα οποία εξεταζόταν μόνο ενδοσχολικά.

Η 5η Δέσμη απευθυνόταν στους τελειόφοιτους που απλώς ήθελαν να αποκτήσουν το απολυτήριο Λυκείου, χωρίς να έχουν δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Μέχρι και το 1987 οι Πανελλαδικές Εξετάσεις είχαν διπλό ρόλο: και απολυτήριες για τα τέσσερα (4) μαθήματα και εισιτήριες. Για τον υπολογισμό του τελικού αριθμού μορίων

συνυπολογιζόταν και η επίδοση των μαθητών στις τρεις τάξεις του Λυκείου κατά 25%, ενώ το υπόλοιπο 75% προέκυπτε από τη γραπτή επίδοση στα τέσσερα (4) πανελλαδικά μαθήματα.

Από το 1988 (Ν. 1771/1988/ΦΕΚ 71 Α΄) οι Γενικές Εξετάσεις απέκτησαν τον τελικό τους χαρακτήρα, δηλαδή αποκλειστικά και μόνο εισιτήριες, όπως έμειναν γνωστές. Τα βασικά χαρακτηριστικά λοιπόν των Δεσμών από το 1988 ως το 2000, με μικρές τροποποιήσεις το 1991 (Ν.1946/1991/ΦΕΚ 69 Α΄) είναι τα ακόλουθα:

1. Οι εξετάσεις των Δεσμών ήταν αποκλειστικά εισαγωγικές, σε αντίθεση με το Ενιαίο Λύκειο, που ακολούθησε από το 2000 ως το 2015.
2. Οι υποψήφιοι είχαν τη δυνατότητα κατοχύρωσης της βαθμολογίας τους σε μαθήματα που έγραψαν καλά και επανεξέτασής τους σε μάθημα που δεν επέτυχαν.
3. Τα γραπτά βαθμολογούνταν σε ογδοντάβαθμη κλίμακα, άρα 160 το άριστα από τους 2 βαθμολογητές.
4. Ίσχυε συντελεστής βαρύτητας για το κύριο μάθημα ανά Δέσμη.
5. Το μηχανογραφικό δελτίο υποβαλλόταν πριν τις εξετάσεις.
6. Οι εισαγωγικές εξετάσεις διεξάγονταν μετά τις απολυτήριες εξετάσεις.
7. Δεν υπήρχε η δυνατότητα παραπομπής σε επαναληπτικές εξετάσεις.
8. Ίσχυαν δέσμες μαθημάτων και συναφών τμημάτων.

1:5 ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2000 – 2015 ΕΝΙΑΙΟ - ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Από το 1997 νομοθετήθηκε (Ν. 2525/1997/ΦΕΚ 188 Α΄ και Ν. 2909/2001/ ΦΕΚ 90 Α΄) και από το 2000 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά νέο σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση για τους αποφοίτους του «Ενιαίου Λυκείου», όπως ονομάστηκε πλέον. Τα δέκα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος πρόσβασης σύμφωνα με το Ενιαίο Λύκειο, που έμειναν σταθερά σε όλη τη διάρκεια ισχύς αυτού του συστήματος πρόσβασης (2000-2015), ήταν τα εξής:

1. Για τη φοίτηση των μαθητών και τη διάκριση των μαθημάτων ορίστηκαν τρεις (3) κατευθύνσεις ως εξής: Θεωρητική κατεύθυνση, Θετική κατεύθυνση, Τεχνολογική κατεύθυνση. Η Τεχνολογική κατεύθυνση στην τελευταία τάξη χωριζόταν σε δύο κύκλους και συγκεκριμένα α) στον κύκλο Τεχνολογίας και Παραγωγής και β) στον κύκλο Πληροφορικής και Υπηρεσιών. Ο μαθητής επέλεγε με την έναρξη της Β΄ Λυκείου την κατεύθυνση που θα ακολουθούσε.

2. Τα μαθήματα στις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου διακρίνονταν σε μαθήματα: α) γενικής παιδείας, κατεύθυνσης, επιλογής,β) σε μαθήματα που εξετάζονταν γραπτά και μαθήματα που δεν εξετάζονταν γραπτά
3. Οι σχολές και τα τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης κατατάχθηκαν σε πέντε (5) επιστημονικά πεδία ανάλογα με το γνωστικό τους αντικείμενο. Τα πέντε(5) αυτά επιστημονικά πεδία ήταν: α)το επιστημονικό πεδίο των Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών, β)το επιστημονικό πεδίο των Θετικών Επιστημών, γ)το επιστημονικό πεδίο των Επιστημών Υγείας, δ)το επιστημονικό πεδίο των Τεχνολογικών Επιστημών και ε)το επιστημονικό πεδίο των Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης Για κάθε ένα από τα ανωτέρω επιστημονικά πεδία καθορίστηκαν δύο μαθήματα αυξημένης βαρύτητας, από τα μαθήματα κατεύθυνσης της Γ' τάξης, με συντελεστές 1,3 για το πρώτο από αυτά και 0,7 για το δεύτερο. Για το τελευταίο (ε) πεδίο καθορίστηκαν ως μαθήματα αυξημένης βαρύτητας το μάθημα επιλογής Αρχές Οικονομικής Θεωρίας και τα Μαθηματικά Γενικής Παιδείας, μαθήματα κοινά για όλους τους υποψηφίους.
4. Ο υποψήφιος - κάτοχος απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου είχε τη δυνατότητα να επιλέξει μέχρι δύο(2) από τα πέντε(5) παραπάνω επιστημονικά πεδία και να δηλώσει προτίμηση ακόμη και για όλα τα τμήματα που περιλαμβάνονταν σε αυτά τα δύο επιστημονικά πεδία που επέλεξε.
5. Εισάγεται για πρώτη φορά η εκατοντάβαθμη κλίμακα βαθμολόγησης.
6. Για τον υπολογισμό του βαθμού πρόσβασης κάθε μαθήματος συνυπολογίζεται και ο προφορικός βαθμός (των δύο τετραμήνων) και ο γραπτός βαθμός (των Πανελλαδικών Εξετάσεων), με συντελεστές βαρύτητας. Για την αντικειμενικοποίηση της βαθμολογίας προβλέπεται προσαρμογή των προφορικών βαθμών προς τον τελικό γραπτό βαθμό στην περίπτωση που η διαφορά μεταξύ τους ήταν μεγάλη. Στην περίπτωση αυτή ο προφορικός βαθμός αυξάνονταν ή μειώνονταν κατά περίπτωση, έτσι ώστε να προσεγγίσει τελικά τον γραπτό βαθμό στις δύο (2) μονάδες στην εικοσάβαθμη κλίμακα. Τελικά, ο προφορικός βαθμός επηρέαζε τον βαθμό πρόσβασης του μαθήματος ελάχιστα (κατά 0,6 βαθμούς στην εικοσάβαθμη κλίμακα λόγω αντίστοιχων συντελεστών 0,7% και 0,3%).
7. Για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση συνυπολογίζονταν όλα τα πανελλαδικά μαθήματα που δίνονταν κάθε έτος συμμετοχής με τα δύο μαθήματα

αυξημένης βαρύτητας για κάθε επιστημονικό πεδίο να προσφέρουν επιπλέον μοριοδότηση.

8. Για τους υποψηφίους που δικαιολογημένα δεν προσήλθαν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις προβλέπονταν για πρώτη φορά Επαναληπτικές Εξετάσεις στα μαθήματα που απουσίασαν. Αυτό εξηγείται κυρίως από το γεγονός ότι οι Πανελλαδικές Εξετάσεις είναι και Απολυτήριες.
9. Το μηχανογραφικό δελτίο υποβαλλόταν από τους υποψηφίους μετά τη διενέργεια των Πανελλαδικών Εξετάσεων και μετά τη γνωστοποίηση της βαθμολογίας των πανελλαδικά γραπτών μαθημάτων.
10. Οι απόφοιτοι που ήθελαν να είναι ξανά υποψήφιοι για εισαγωγή, δεν είχαν πια το δικαίωμα να κατοχυρώσουν βαθμολογία σε κάποιο/α από τα μαθήματα. Αντιθέτως, είχαν δικαίωμα είτε να ξαναδώσουν εξετάσεις στο σύνολο των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων, είτε να είναι υποψήφιοι για το 10% των θέσεων εισακτέων χωρίς νέα εξέταση, αλλά με τη βαθμολογία που πέτυχαν στην τελευταία τους εξέταση. Το δικαίωμα του 10% ήταν αρχικά απεριόριστο χρονικά, ενώ τελικά ίσχυσε για 2 έτη μετά την τελευταία εξέταση.

Επιπλέον χαρακτηριστικά του συστήματος πρόσβασης του Ενιαίου Λυκείου, τα οποία όμως κατά περιόδους άλλαζαν είναι και τα ακόλουθα:

- Τα εξεταζόμενα μαθήματα της Γ' Λυκείου σε πανελλαδικό επίπεδο συνεχώς μειώνονταν: από δεκατέσσερα(14) μαθήματα το 2000, γίνονται εννιά(9) το 2001 και τελικά έξι (6) το 2006, με το Ν. 3255/2004/ΦΕΚ 138 Α'.
- Επίσης, το 2005 καταργήθηκαν οι Πανελλαδικές Εξετάσεις της Β' Λυκείου και η πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση βασιζόταν αποκλειστικά πλέον στις Πανελλαδικές Εξετάσεις της Γ' Λυκείου.
- Καταργήθηκε το δικαίωμα να επιλέγει ο υποψήφιος ελεύθερα τα δύο(2) επιστημονικά πεδία ανεξάρτητα της κατεύθυνσης που παρακολούθησε στο Λύκειο. Ο υποψήφιος πλέον μπορεί να επιλέξει ένα(1) ή δύο(2) επιστημονικά πεδία, αρκεί να έχει εξεταστεί πανελλαδικά σε συγκεκριμένα συναφή μαθήματα βαρύτητας (Φ.253/120785/Β6/2005/ΦΕΚ 1581 Β').
- Καθιερώθηκε για τέσσερα (4) έτη βαθμός-βάση ως προϋπόθεση για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Σύμφωνα με τη ρύθμιση αυτή προϋπόθεση για να είναι υποψήφιος κάποιος για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ορίστηκε η επιτυχία γενικού βαθμού πρόσβασης ίσου ή μεγαλύτερου του 10 ή η συγκέντρωση

συνόλου μορίων τουλάχιστον ίσου με τον μέγιστο δυνατό αριθμό μορίων, δηλαδή τουλάχιστον 10.000 με μέγιστο δυνατό αριθμό τις 20.000 μόρια. Το κριτήριο της βάσης ίσχυσε από το 2006 (Ν. 3404/2005/ΦΕΚ 260 Α΄) ως και το 2009 (Ν. 3848/2010/ΦΕΚ 918 Β΄), οπότε και καταργήθηκε και ο υποψήφιος μπορούσε να διεκδικήσει την εισαγωγή του με όσα μόρια και αν είχε.

- Από το 2011 (Ν. 3966/2011/ΦΕΚ 118 Α΄) αποδεδεσμεύτηκε το απολυτήριο του ΓΕΛ από την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και καθιερώθηκε το Ενδοσχολικό Απολυτήριο. Δηλαδή, όποιος ήθελε μόνο το απολυτήριο, μπορούσε να μη δώσει Πανελλαδικές Εξετάσεις και να το αποκτήσει με ενδοσχολικές σε αντίθεση με την περίοδο μέχρι το 2010, κατά την οποία η συμμετοχή στις Πανελλαδικές Εξετάσεις ήταν υποχρεωτική και για το Απολυτήριο και για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Άρα, οι Πανελλαδικές Εξετάσεις έγιναν πλέον κυρίως Εισαγωγικές και λιγότερο Απολυτήριες.
- Τα τελευταία έτη του συστήματος εμφανίστηκε μία αργή αλλά σταθερή μείωση του αριθμού εισακτέων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, κυρίως όσον αφορά τα ΤΕΙ, σε αντίθεση με τα Πανεπιστήμια, τα οποία φαίνεται να δέχονται σταθερό ή και σχετικά αυξανόμενο αριθμό εισακτέων.
- Εξετάσεις Απολυτήριες και Εισαγωγικές.
- Πέντε(5) κατευθύνσεις μαθημάτων και συναφών τμημάτων.
- Δυνατότητα για 10% χωρίς νέα εξέταση.
- Επαναληπτικές εξετάσεις για πρώτη φορά.
- Μικρή προσμέτρηση των προφορικών βαθμών στη συνολική βαθμολογία.(Μπουρίτσας, Γ, (2005)

1:6 ΝΕΟ ΛΥΚΕΙΟ (Ν.4186/2013/ΦΕΚ 193 Α΄)

Με τον Ν.4186/2013 ιδρύεται το Νέο Λύκειο, με εφαρμογή από το 2013 στην Α΄ Λυκείου και σταδιακά σε πλήρη εφαρμογή μέχρι το 2015 στη Γ΄ Λυκείου και άρα στις Πανελλαδικές Εξετάσεις του σχολικού έτους 2014-2015.

Ωστόσο, ο Νόμος δέχτηκε αρκετές τροποποιήσεις και σε χρονική μετάθεση και στην ουσία του, ώστε τελικά δεν εφαρμόστηκε ποτέ στη Γ΄ Λυκείου. Η φιλοσοφία του Νέου Λυκείου με το Ν. 4186 ήταν:

- η προσμέτρηση των βαθμών όλων των τάξεων του Λυκείου

- η αποδέσμευση του Απολυτηρίου από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις, οι οποίες είναι μόνο Εισιτήριες
- ο περιορισμός των πανελλαδικών μαθημάτων από έξι(6) του Ενιαίου Λυκείου σε τέσσερα(4) του Νέου Λυκείου
- η χρήση «Τράπεζας Θεμάτων» τόσο στις Προαγωγικές Εξετάσεις των τριών(3) τάξεων του Λυκείου, όσο και στις Πανελλαδικές Εξετάσεις για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- οι περιορισμένες επιλογές τμημάτων που θα είχε ο υποψήφιος.

Στη Γ' Λυκείου προβλέπονταν τρεις (3) Ομάδες Προσανατολισμού :

1. Ομάδα Ανθρωπιστικών Σπουδών
2. Ομάδα Θετικών Σπουδών
3. Ομάδα Οικονομικών–Πολιτικών–Κοινωνικών και Παιδαγωγικών Σπουδών.

Ανάλογα με τις Ομάδες Προσανατολισμού, ο μαθητής θα μπορούσε να είναι υποψήφιος για ένα (1) μόνο επιστημονικό πεδίο. Τα πέντε(5) επιστημονικά πεδία εξειδίκευσης που είχαν οριστεί και τα τέσσερα (4) εξεταζόμενα μαθήματα ανά πεδίο ήταν τα εξής:

- α) Ε.ΠΕ. – Ανθρωπιστικές Σπουδές, Νομικές: I. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. II. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. III. Ιστορία και IV. Λατινικά.
- β) Ε.ΠΕ. – Θετικές και Τεχνολογικές Επιστήμες: I. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. II. Μαθηματικά. III. Φυσική και IV. Χημεία.
- γ) Ε.ΠΕ. – Επιστήμες Υγείας: I. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. II. Φυσική. III. Χημεία και IV. Βιολογία.
- δ) Ε.ΠΕ. – Επιστήμες Οικονομίας, Κοινωνικές και Πολιτικές Επιστήμες: I. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. II. Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής. III. Αρχές Οικονομικής Επιστήμης και IV. Στοιχεία Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- ε) Ε.ΠΕ. – Παιδαγωγικών Επιστημών: I. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. II. Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής. III. Ιστορία και IV. Αρχές Φυσικών Επιστημών.

Μετά την απόλυση ο υποψήφιος ξαναδίνει σε πανελλαδικό επίπεδο τα ανωτέρω τέσσερα(4) μαθήματα : Νεοελληνική Γλώσσα και τα τρία(3) μαθήματα της Ομάδας Προσανατολισμού ανά επιστημονικό πεδίο και εξάγεται ο μέσος όρος (Μ.Ο.) των πανελλαδικών μαθημάτων. Στις τρεις(3) τάξεις του Λυκείου βαθμός προαγωγής των τριών τάξεων είναι ο Μ.Ο. των προφορικών και των γραπτών βαθμών. Ο Μ.Ο. κάθε τάξης προσαρμόζεται στον Μ.Ο. των τεσσάρων(4) πανελλαδικών μαθημάτων (περίπου στη 1 μονάδα) και μετά προσμετράται με ορισμένους συντελεστές. Το μέγιστο βάρος πάντως

βρίσκεται στον Μ.Ο. των γραπτών των πανελλαδικών μαθημάτων, ενώ οι βαθμοί των τριών(3) τάξεων δεν μετράνε πολύ και λόγω προσαρμογής τους στον πανελλαδικό βαθμό και λόγω μειωμένων συντελεστών βαρύτητας.

Καινοτομία είναι ότι για τις γραπτές εξετάσεις στο τέλος κάθε τάξης τα θέματα προκύπτουν κατά 50% από τους διδάσκοντες (ή από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων για τις Πανελλαδικές) και κατά 50% από Κεντρική Τράπεζα Θεμάτων που δημιουργεί το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και διαχειρίζεται για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις ο Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ο Νόμος 4186/2013 δεν υλοποιήθηκε στην πλήρη εφαρμογή του, αλλά δέχτηκε ουσιώδεις τροποποιήσεις, ώστε τελικά περάσαμε στο Νέο Σύστημα του Ν. 4327/2015/ΦΕΚ 50 Α΄, που εφαρμόστηκε από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2016.

Το «Νέο Λύκειο», τελικά, αποδείχτηκε θεωρητικό μοντέλο χωρίς εφαρμογή στην πράξη, με τρεις(3) Ομάδες Προσανατολισμού με πέντε(5) πεδία τμημάτων, μεπροσμέτρηση των βαθμών των τριών τάξεων του Λυκείου και Τράπεζα θεμάτων στο 50% στις Γενικές Εξετάσεις.

1:7 Νέο Σύστημα 2016 (Ν.4327/2015/ΦΕΚ 50 Α΄)

Το Νέο Σύστημα προς εφαρμογή στις Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2016, αποτελεί τύποις τροποποίηση του Νέου Λυκείου του Ν.4186/2013, αλλά στην ουσία ένα εντελώς διαφορετικό σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, που προσιδιάζει αρκετά με το σύστημα των Δεσμών. Στην προτελευταία τάξη του Γενικού Λυκείου, την Β΄τάξη, οι μαθητές επιλέγουν μία(1) από τις δύο(2) Ομάδες Προσανατολισμού (Ανθρωπιστικών ή Θετικών Σπουδών). Στη Γ΄τάξη η Ομάδα Προσανατολισμού των Θετικών Σπουδών διχοτομείται σε Θετικών Σπουδών και Σπουδών Οικονομίας και Πληροφορικής. Οι μαθητές της τελευταίας τάξης Γενικού Λυκείου με την έναρξη του σχολικού έτους επιλέγουν υποχρεωτικά μία (1) Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού από τις τρεις(3) προσφερόμενες:

- Ανθρωπιστικών Σπουδών
- Θετικών Σπουδών
- Οικονομίας & Πληροφορικής

Οι Ομάδες Προσανατολισμού επιτρέπουν την πρόσβαση σε συγκεκριμένα Επιστημονικά Πεδία. Ως Επιστημονικό Πεδίο νοείται ένα σύνολο ομοειδών ή συγγενών γνωστικών αντικειμένων, που θεραπεύονται από αντίστοιχα τμήματα των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Οι σχολές και τα τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης κατατάσσονται σε πέντε (5) Επιστημονικά Πεδία, που ορίζονται ως εξής:

1ο Επιστημονικό πεδίο: Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες

2ο Επιστημονικό πεδίο: Θετικές και Τεχνολογικές Επιστήμες

3ο Επιστημονικό πεδίο: Επιστήμες Υγείας και Ζωής

4ο Επιστημονικό πεδίο: Επιστήμες της Εκπαίδευσης

5ο Επιστημονικό πεδίο: Επιστήμες Οικονομίας και Πληροφορικής

Οι υποψήφιοι για εισαγωγή, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων απόλυσης από το Γενικό Λύκειο και των αποτελεσμάτων των Εξετάσεων Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, καταθέτουν δήλωση προτίμησης (μηχανογραφικό δελτίο) για δύο (2) κατ' ανώτατο όριο Επιστημονικά Πεδία και για συγκεκριμένα τμήματα ή σχολές των πεδίων αυτών. Υπάρχει ευελιξία στην επιλογή των επιστημονικών πεδίων, ώστε μαθητές από συγκεκριμένη ομάδα προσανατολισμού να μπορούν να κατευθυνθούν σε ομοειδή ή συναφή επιστημονικά πεδία. Σε περίπτωση που επιλέξουν ομοειδή πεδία, οι υποψήφιοι δεν χάνουν μόρια, ενώ σε περίπτωση που κινηθούν προς συναφή πεδία, συχνά οι υποψήφιοι χάνουν κάποια μόρια.

Η προβληματική που έχει αναπτυχθεί από το 1964 μέχρι και σήμερα σχετικά με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αφορά κυρίως στους εξής άξονες:

1. το αδιάβλητο και δίκαιο της διαδικασίας επιλογής,
2. τον καθορισμό των εξεταζόμενων μαθημάτων,
3. την εξεταστέα ύλη,
4. τη μορφή των θεμάτων,
5. τον τρόπο βαθμολόγησης,
6. τη συμμετοχή ή όχι του Απολυτηρίου του Λυκείου στον μέσο όρο της βαθμολογίας των Εξετάσεων,
7. τον καθορισμό του αριθμού των εισακτέων,
8. την αποδέσμευση του τρόπου εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

1:8 Νέο Σύστημα εισαγωγής 2019 – 2020

Οι κύριες αλλαγές συνοψίζονται στα εξής:

- Οι τρεις Ομάδες Προσανατολισμού, γίνονται τέσσερις, κάθε μία από τις οποίες αντιστοιχεί σε ένα Επιστημονικό Πεδίο.
- Τα βασικά μαθήματα της κάθε ομάδας είναι τα ίδια με την αντίστοιχη σημερινή Ομάδα Προσανατολισμού, με εξαίρεση την αντικατάσταση των Λατινικών από το

μάθημα της Κοινωνιολογίας. Η αντικατάσταση αυτή κρίθηκε απαραίτητη, αφ' ενός γιατί από όλο το φάσμα των επιστημών του 1ου Επιστημονικού Πεδίου τα Λατινικά αφορούσαν μόνο τα Τμήματα Φιλολογίας και αφ' ετέρου γιατί με την εξαιρετικά περιορισμένη εξεταστέα ύλη τους προκαλούσαν στρεβλώσεις στην τελική βαθμολογία των υποψηφίων. Επίσης, τα μαθήματα Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία ενοποιούνται στο μάθημα Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, το οποίο είναι εξεταζόμενο για όλους τους υποψηφίους.

- Η σημερινή Ομάδα Προσανατολισμού Θετικών Σπουδών διαιρείται σε δύο Ομάδες Προσανατολισμού, την Ομάδα Προσανατολισμού «Θετικές Σπουδές» και την Ομάδα Προσανατολισμού «Σπουδές Υγείας». Η πρώτη οδηγεί στο δεύτερο και η δεύτερη στο τρίτο Επιστημονικό Πεδίο.
- Το μάθημα των Αρχών Οικονομικής Θεωρίας εμπλουτίζεται με περιεχόμενο που σχετίζεται με την κοινωνική διάσταση της Οικονομίας.
- Κάθε Ομάδα Προσανατολισμού περιλαμβάνει μόνο τα μαθήματα στα οποία οι υποψήφιοι θα εξεταστούν τόσο για το Απολυτήριο όσο και για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι συντελεστές βαρύτητας καταργούνται και όλα τα μαθήματα έχουν την ίδια βαρύτητα.
- Για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται τρία μαθήματα Γενικής Παιδείας, Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (6 ώρες), Θρησκευτικά (1 ώρα) και Φυσική Αγωγή (2 ώρες), ενώ για το εσπερινό Γενικό Λύκειο προβλέπονται δύο μαθήματα Γενικής Παιδείας, Νεοελληνική Γλώσσα (6 ώρες) και Θρησκευτικά (1 ώρα).
- Επιπλέον για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται δύο(2) διδακτικές ώρες για ένα μάθημα επιλογής. Στις επιλογές περιλαμβάνονται ειδικά μαθήματα που οι υποψήφιοι μπορεί να χρειαστούν και για την εισαγωγή τους σε κάποια Τμήματα.
- Τα μαθήματα των Ομάδων Προσανατολισμού αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος, με έξι(6) διδακτικές ώρες για το καθένα. Αυτό δε σημαίνει ανάλογη αύξηση της διδακτέας/εξεταστέας ύλης. Η ύλη θα αυξηθεί σε κάποια μαθήματα, αλλά σε καμία περίπτωση αναλογικά με την αύξηση ωρών. Στόχος είναι να υπάρχει ο χρόνος, ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να διδάσκουν σωστά και οι μαθητές να μπορούν να εμπεδώσουν την ύλη κάθε μαθήματος.
- Τέλος, για το ημερήσιο Γενικό Λύκειο προβλέπονται τρεις(3) ώρες ανά εβδομάδα, μία(1) για καθένα από τα μαθήματα των Ομάδων Προσανατολισμού, κατά τις οποίες

κάθε εκπαιδευτικός θα είναι διαθέσιμος για συνεργασία με τους μαθητές του, για συζήτηση εργασιών, επίλυση αποριών κλπ.

Οι βαθμοί των τετραμήνων θα διαμορφώνονται για όλα τα μαθήματα εκτός της Φυσικής Αγωγής, από ωριαία διαγωνίσματα και εργασίες, όπως συμβαίνει και σήμερα. Οι γραπτές ενδοσχολικές απολυτήριες εξετάσεις του Ιουνίου θα γίνονται στα τέσσερα(4) εξάωρα μαθήματα (βλ. παραπάνω), τα ίδια στα οποία θα εξετάζονται στη συνέχεια όσοι επιλέξουν να συμμετάσχουν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Για την αναβάθμιση των ενδοσχολικών εξετάσεων, προκρίνεται η λύση της συνεργατικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων, η οποία όχι μόνο δεν αποστερεί από τα σχολεία την αυτονομία τους για τις ενδοσχολικές εξετάσεις, αλλά αποτελεί και ένα πρώτο στάδιο για την εμπέδωση πνεύματος συνεργασίας των σχολικών μονάδων, το οποίο δεν πρέπει να περιοριστεί μόνο στο ζήτημα των εξετάσεων.

Τα σχολεία θα χωριστούν σε ομάδες, ανά Δήμο στις μεγάλες πόλεις και ανά Νομό στην επαρχία. Τα θέματα σε κάθε εξεταζόμενο μάθημα θα προετοιμάζονται από ομάδα διδασκόντων όλων των σχολείων ανά ομάδα και το τελικό διαγώνισμα θα προκύπτει μετά από κλήρωση ομάδας θεμάτων μέσα από ένα μεγαλύτερο πλήθος. Τα θέματα θα στέλνονται ηλεκτρονικά στους μαθητές των σχολείων της συγκεκριμένης ομάδας και η εξέταση θα είναι δώορη. Επιτηρητές θα είναι οι καθηγητές των δημόσιων σχολείων αλλά διαφορετικής ειδικότητας από την ειδικότητα των καθηγητών του εξεταζόμενου μαθήματος. Στα ιδιωτικά σχολεία οι επιτηρητές θα είναι ένας από το δημόσιο σχολείο και ένας από το ιδιωτικό σχολείο. Τα γραπτά των μαθητών, αφού καλυφθούν τα ονόματα, θα βαθμολογούνται από καθηγητή άλλου σχολείου.

Ο βαθμός για κάθε γραπτώς εξεταζόμενο μάθημα θα προκύπτει με βαρύτητα 40% από την τελική ενδοσχολική εξέταση και 60% από τον βαθμό των δύο τετραμήνων. Για τα άλλα μαθήματα, ο τελικός βαθμός θα προκύπτει κατά 100% από τον βαθμό των δύο τετραμήνων. Ο βαθμός του Απολυτηρίου θα προκύπτει από τον μέσο όρο όλων των μαθημάτων που θα διδάσκονται στη Γ' Λυκείου.

Η αναβάθμιση του Απολυτηρίου επιτυγχάνεται, επίσης, και από το ότι ο βαθμός του Απολυτηρίου συμμετέχει στη διαμόρφωση του βαθμού πρόσβασης στα ΑΕΙ για όσους υποψήφιους επιλέξουν να λάβουν μέρος στις Πανελλαδικές Εξετάσεις (για τη διαμόρφωση του ποσοστού συμμετοχής, βλ. παρακάτω).

Τα χαρακτηριστικά του συστήματος, που για πρώτη φορά αρχίζει να εδραιώνει την ελεύθερη πρόσβαση, έχουν ως εξής:

1. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της Β΄ Λυκείου (τον Ιούλιο), όλοι οι μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση υποχρεούνται να συμπληρώσουν Α΄ δήλωση προτίμησης (μηχανογραφικό) με τις δέκα(10) προτιμήσεις Τμημάτων στα οποία επιθυμούν να φοιτήσουν. Να σημειωθεί ότι οι μαθητές που δε θα υποβάλουν την Α΄ δήλωση του Ιουλίου χάνουν το δικαίωμα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, με ή χωρίς Πανελλαδικές Εξετάσεις για τη χρονιά αυτή. Ο αριθμός δέκα(10) είναι ενδεικτικός, αλλά τα μοντέλα τα οποία έχει επεξεργαστεί το ΥΠΠΕΘ δείχνουν ότι δεν μπορεί να είναι ούτε πολύ μικρότερος, ούτε πολύ μεγαλύτερος. Η δυνατότητα των αποφοίτων της Β΄ Λυκείου να συμπληρώσουν ένα πρώτο μηχανογραφικό με περιορισμένο αριθμό προτιμήσεων αποτελεί μία εξαιρετική ευκαιρία ωρίμανσης των προβληματισμών και της στοχοθεσίας τους. Η συμπλήρωση, μάλιστα, της δήλωσης προτίμησης θα αποτελεί την κατάληξη Προγράμματος Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, το οποίο θα πραγματοποιείται μέχρι τη λήξη των Προαγωγικών Εξετάσεων της Β΄ Λυκείου. Με τον τρόπο αυτόν θα προηγείται η ενημέρωση και η συμβουλευτική και θα ακολουθεί η συμπλήρωση του μηχανογραφικού. Σ' αυτή τη διαδικασία συμπλήρωσης του μηχανογραφικού πρωτεύοντα ρόλο θα διαδραματίσουν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι, γνωρίζοντας τις επιδόσεις και κλίσεις των μαθητών, θα μπορούν να τους προσανατολίσουν καταλλήλως.

2. Με βάση τις προτιμήσεις των μαθητών και τον αριθμό εισακτέων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, που θα έχει αποφασιστεί ανά Τμήμα, θα προκύψει ένας αριθμός Τμημάτων, για τα οποία ο αριθμός των προτιμήσεων θα είναι ίσος ή μικρότερος από τον αριθμό εισακτέων. Αυτά τα Τμήματα, στα οποία ο αριθμός των αιτήσεων υπολείπεται των διαθέσιμων θέσεων, ονομάζονται «Τμήματα Ελεύθερης Πρόσβασης» (ΤΕΠ).

3. Τα υπόλοιπα Τμήματα, δηλαδή εκείνα στα οποία ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει τις διαθέσιμες θέσεις, ονομάζονται «Τμήματα Πρόσβασης μόνο με Πανελλαδικές Εξετάσεις» (ΤΠΠΕ).

4. Λίγες μέρες αργότερα, ο μαθητής ενημερώνεται για το ποιες από τις προτιμήσεις του αντιστοιχούν σε ΤΕΠ και ποιες σε ΤΠΠΕ. Από το σύνολο των δηλώσεων θα προκύψουν:

- (1) Αυτές στις οποίες θα συμπεριλαμβάνεται ένα τουλάχιστον ΤΕΠ και,
- (2) Αυτές στις οποίες όλα τα Τμήματα είναι ΤΠΠΕ.

5. Οι μαθητές της κατηγορίας (2) θα διαγωνιστούν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις για την εισαγωγή τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση, μιας και από τις προτιμήσεις τους στη δήλωση του Ιουλίου δεν έχει προκύψει κανένα ΤΕΠ.

6. Τον Φεβρουάριο, οι μαθητές της κατηγορίας (1) δηλώνουν αν θα συμμετάσχουν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις ή αν προτιμούν να εισαχθούν σε ένα από τα ΤΕΠ που είχαν συμπεριλάβει στην αρχική τους δήλωση. Η δήλωση του Φεβρουαρίου είναι οριστική και δεσμευτική. Συγκεκριμένα, ένας μαθητής που είχε τουλάχιστον ένα ΤΕΠ στη δήλωση του Ιουλίου μπορεί:

(α) να επιλέξει εισαγωγή σε ΑΕΙ μέσω Πανελλαδικών Εξετάσεων, χάνοντας το δικαίωμα πρόσβασης σε κάποιο από τα ΤΕΠ που είχε δηλώσει ή,

(β) να επιλέξει ένα από τα ΤΕΠ που είχε συμπεριλάβει στη δήλωση του Ιουλίου, οπότε εισάγεται στο Τμήμα αυτό, με μόνη προϋπόθεση την απόκτηση του Απολυτηρίου της Γ΄ Λυκείου.

7. Για τους μαθητές που θα διαγωνιστούν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις, ο βαθμός των Πανελλαδικών Εξετάσεων θα διαμορφωθεί κατά 90% από τον μέσο όρο των βαθμών τους στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα και κατά 10% από τον βαθμό του Απολυτηρίου. Η ποσόστωση αυτή προτείνεται να ισχύσει το πρώτο έτος εφαρμογής του νέου συστήματος, δηλ. στις Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2020. Όσο το σύστημα καθιερώνεται και ενισχύεται, το ποσοστό του βαθμού του Απολυτηρίου θα αυξάνεται σταδιακά.

Με βάση τα παραπάνω, μετά από τόσα χρόνια εφαρμογής των Εισιτηρίων Εξετάσεων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εξάγονται συμπεράσματα πολύ χρήσιμα για τη δομή και την αποτελεσματικότητά τους, όπως:

1. Πρόκειται για διαδικασία αυστηρά ελεγχόμενη από το Υπουργείο Παιδείας σε κεντρικό επίπεδο.
2. Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται σε κεντρικό επίπεδο. Τα Ιδρύματα κάνουν μόνο εισηγητικές προτάσεις για τον αριθμό των εισακτέων που θα δεχθούν.
3. Ο αριθμός των Τμημάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης βαίνει συνεχώς αυξανόμενος. Η αύξηση της ανακόπηκε το 2013 με το σχέδιο "ΑΘΗΝΑ", οπότε ο αριθμός τους μειώθηκε από 534 σε 405.
4. Ο αριθμός των εξεταζόμενων μαθημάτων είναι σχετικά σταθερός, ανάμεσα σε 4-6 μαθήματα, με μία πρόσκαιρη εξαίρεση το 2000 που παρατηρήθηκε μια μεγάλη άνοδος.
5. Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις είναι κατεξοχήν Εισαγωγικές και λιγότερο Απολυτήριες. Με τον τρόπο αυτό έγινε προσπάθεια το σχολείο να γίνει αυτόνομη μονάδα και όχι προστάδιο για το Πανεπιστήμιο και το Απολυτήριο του να είναι ανεξάρτητο από την είσοδο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

6. Αιτία και αποτέλεσμα του αυστηρού κεντρικού ελέγχου του συστήματος Εξετάσεων είναι το σύστημα εξετάσεων να παρουσιάζει μία σταθερή και αξιόπιστη εικόνα.
7. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας επί δεκαετίες έχουν ανταπεξέλθει άριστα στις ιδιαίτερα δύσκολες απαιτήσεις του συστήματος Εξετάσεων συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην αξιοπιστία του θεσμού.
8. Ολόκληρες εκπαιδευτικές δομές, κεντρικές και περιφερειακές, αποδιοργανώνονται και επικεντρώνουν την προσοχή τους για δύο μήνες μόνο στη διεξαγωγή των Εξετάσεων.
9. Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις αποτελούν πεδίο συχνών αλλαγών. Η πολυνομία και η πληθώρα διαταγμάτων αναστατώνουν τον προγραμματισμό του σχολικού έργου και δυσκολεύουν τις επιλογές των μαθητών.
10. Οι διαδικασίες των Πανελλαδικών Εξετάσεων προκαλούν για κοινωνικούς κυρίως λόγους μεγάλο ενδιαφέρον. Γίνεται υπερβολική προβολή των εξετάσεων με αποτέλεσμα να δημιουργεί μία παραπλανητική εικόνα πως το σύστημα των Πανελλαδικών Εξετάσεων αποτελεί το κεντρικό ζήτημα της εκπαίδευσης, ενώ θα έπρεπε να θεωρείται ως μία περίοδος εκπαίδευσης των μαθητών.
(<https://www.minedu.gov.gr/> Πρόσβαση 14/3/2019)

ΚΕΦ. 2ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός

2:1 Η έννοια του Επαγγελματικού Προσανατολισμού – Ιστορικά στοιχεία

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι μία από τις ειδικές διαστάσεις του γενικού θεσμού «Συμβουλευτική – Προσανατολισμός», στην οποία έχει δοθεί η μεγαλύτερη έμφαση. Σε ορισμένες, μάλιστα, περιπτώσεις, ιδίως στις υπηρεσίες απασχόλησης, ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί την κύρια αποστολή του συστήματος του Προσανατολισμού. Για τον λόγο αυτό πολλοί υποστηρίζουν ότι η αρχικά κύρια διάσταση του θεσμού αποτέλεσε και τον πυρήνα ανάπτυξης του, ο οποίος είναι ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Err&Cramer 1984, πβ. και Williamson 1965). Πρόκειται για θεσμό, ή για συμβουλευτική-καθοδηγητική διαδικασία, που αποσκοπεί στο να βοηθήσει το άτομο να γνωρίσει τον εαυτό του, να αξιοποιήσει τις ικανότητές του κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να πάρει ορθές επαγγελματικές και εκπαιδευτικές αποφάσεις (Κωστάκος, 1983)

Η Εθνική Αμερικανική Εταιρεία Επαγγελματικού Προσανατολισμού ορίζει τον επαγγελματικό προσανατολισμό ως εξής: ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός είναι ένας

κοινωνικο – οικονομικός θεσμός που αποβλέπει στο να βοηθήσει το άτομο να επιλέξει ένα επάγγελμα, να ετοιμαστεί για αυτό και, τέλος, να εισέλθει και να σταδιοδρομήσει σε αυτό. Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός είναι μία συνεχής διαδικασία μεγάλης, μάλιστα, διάρκειας, που σκοπό έχει να βοηθήσει το άτομο να γνωρίσει τον εαυτό του, ώστε να αξιοποιήσει τις ικανότητές του όσο το δυνατό καλύτερα, για ορθή επαγγελματική επιλογή ή απόφαση (Λιάντας, 1996)

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός, σύμφωνα με τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με θέμα την απασχόληση, την οικονομική μεταρρύθμιση και την κοινωνική συνοχή, η οποία έλαβε χώρα το Μάρτιο του 2000 στη Λισσαβόνα, ορίστηκε ως η διαμεσολάβηση μεταξύ του ατόμου και του επαγγελματικού κόσμου με κύριο μέλημα τη διευκόλυνση του ατόμου στην επαγγελματική του δραστηριότητα (Κεδράκα, 2005).

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός ως θεσμός άρχισε να διαμορφώνεται στα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα, όταν εκδόθηκε στη Γαλλία το βιβλίο «Οδηγός για την εκλογή μιας καταστάσεως». Στο βιβλίο αυτό επιχειρήθηκε μία ανάλυση των επαγγελμάτων καθώς και των απαραίτητων ικανοτήτων για την άσκηση τους. Πέρασε αρκετός καιρός για να εφαρμοστεί στην πράξη (αρχές 20^{ου} αιώνα) και να αναπτυχθεί με γρήγορο ρυθμό χάρη στην άνοδο της εργατικής τάξης και της βιομηχανικής ανάπτυξης (Κωστάκος 1983).

Οι ρίζες του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι πιο παλιές. Υπάρχουν μαρτυρίες (BOROW 1964) ότι στην αρχαία Αίγυπτο, την αρχαία Ελλάδα, την αρχαία Ρώμη η κοινωνία ενδιαφερόταν για θέματα που σήμερα εμπίπτουν στο γνωστικό αντικείμενο, αλλά και στα ενδιαφέροντα του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Στην Ευρώπη οι χώρες που εμφανίζονται να προηγούνται στη διαμόρφωση διαδικασιών, αρχικά, και υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού, αργότερα, είναι η Γαλλία, το Βέλγιο, η Σουηδία, η Αγγλία κλπ. (Sinoir, 1964)

Στη Γαλλία δημοσιεύτηκε στις 25 Ιουλίου 1919 ο νόμος του «Astier» που προέβλεπε την όλη οργάνωση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Παράλληλα, στο Παρίσι ιδρύεται το 1928 το Εθνικό Ινστιτούτο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (INOP) με κύριο στόχο την εκπαίδευση συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (στο εξής Ε.Π.)

Στην Αγγλία κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα λειτουργεί ένα κρατικό σύστημα Ε.Π νέων, που οι ευθύνες εφαρμογής του κατανέμονται μεταξύ των σχολικών αρχών και της υπηρεσίας εξειδίκευσης και απασχόλησης του εργατικού δυναμικού. Μεγάλη έκταση πήρε ο Ε.Π στις ΗΠΑ. Από τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα εμφανίζονται οργανωμένες διαδικασίες και τεχνικές παροχής βοήθειας στο άτομο, μέσω διατάξεων που θεσπίστηκαν στις

περισσότερες Πολιτείες με την καθιέρωση θέσεων κρατικών επιθεωρητών Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Επαγγελματικής Ενημέρωσης (Williamson 1965)

Όσον αφορά τη χώρα μας, ο Ε.Π εφαρμόζεται οργανωμένα από τις αρχές του 1950. Βάσει των διατάξεων της Διεθνούς Συστάσεως (αριθμός 87) «Περί Επαγγελματικού Προσανατολισμού», αποφασίστηκε το 1953 η εφαρμογή του θεσμού, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της τότε παρατηρούμενης έντονης αστικοποίησης αλλά και να καλυφθούν οι ανάγκες σε έμπυχο υλικό της αναπτυσσόμενης βιομηχανίας. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας ίδρυσε ένα πρότυπο κέντρο Ε.Π και καθιέρωσε την πρακτική άσκηση του διδακτικού προσωπικού Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης σε θέματα Ε.Π.. Το 1976 καθιερώθηκε ο θεσμός του ΣΕΠ (Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού) στην πρώτη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα Γυμνάσια. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι το 1981 – 1982, οπότε συναντάμε τον θεσμό του συμβούλου Ε.Π σε λίγα Γυμνάσια και μόνο στη Γ΄ τάξη. Για την εφαρμογή του Ε.Π εκτός σχολείου, αρμόδιος φορέας είναι ο ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), ο οποίος με ειδικό πρόγραμμα έχει εκπαιδεύσει δικούς του λειτουργούς που φέρουν τον τίτλο «Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού». Για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 1983 – 1984 ο θεσμός του Σ.Ε.Π. εφαρμόζεται και στα Λύκεια (Κωστάκος, 1983).

2:2 Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Είναι γεγονός ότι «κάθε εργασία απαιτεί κάποια μάθηση και σχετική προάσκηση (ειδίκευση)». Έτσι, ο επαγγελματικός προσανατολισμός στο σχολείο έχει ως βασικό σκοπό τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και απασχόλησης. Ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή η σύνδεση αυτή είναι βασικό ζητούμενο για τους νέους, αφού η αγορά εργασίας σήμερα, στο πλαίσιο της ενοποιημένης Ευρώπης, έχει πολύ ευρύτερες διαστάσεις από ό,τι άλλοτε (Παπαθεοδοσίου, 1990).

Με άλλα λόγια, αυτογνωσία, ολοκληρωμένη και αντικειμενική πληροφόρηση για την αγορά εργασίας, κινητοποίηση του μαθητή για την επεξεργασία των πηγών πληροφόρησης, αλλά και συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο, σε γονείς και παραγωγικές τάξεις είναι οι βασικοί τομείς-στόχοι του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που προσδιορίζονται από το αναλυτικό του πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει τις ψυχολογικές και επαγγελματικές δυσκολίες που ο αυριανός πολίτης θα βιώσει στη σκληρή κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα.

Σήμερα, μάλιστα, όπως επισημάνθηκε και στα προηγούμενα, η επιλογή επαγγέλματος είναι ιδιαίτερα δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία, τόσο για το ίδιο το άτομο και την οικογένειά του, όσο και για την πολιτεία και ολόκληρη την κοινωνία (Βρετάκος, 1990)

Οι μαθητές στις τελευταίες, κυρίως, στην τελευταία τάξη του Λυκείου, φτάνουν πιο κοντά στην επιλογή επαγγέλματος που θα πρέπει να ακολουθήσουν, και που θα τους οδηγήσει, η επιλογή αυτή, πιο κοντά στον κόσμο της εργασίας και της επαγγελματικής αποκατάστασης. Το θέμα της επιλογής σπουδών σε συνάρτηση με την επαγγελματική τους εξέλιξη τους προβληματίζουν σε μεγάλο βαθμό.

Για να πάρουν τη σωστή απόφαση, μέσα στο πλαίσιο των πολλών και διαφορετικών επιλογών που έχουν, απαιτούνται κατάλληλες και ακριβείς πληροφορίες και επαγγελματικές συμβουλές, ώστε να βρουν απαντήσεις στα ερωτήματα τους που αφορούν την επαγγελματική τους πορεία στη ζωή τους.

Έχοντας υπόψη την πολύ μεγάλη εξέλιξη στο είδος και το περιεχόμενο των επαγγελμάτων που ζητούνται σήμερα αλλά και της αυξημένου ποσοστού ανεργίας, είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος της παροχής συμβουλών και κάθε είδους παροχής προσανατολισμού που έχουν στόχο να βοηθήσουν το άτομο να κάνει μια ρεαλιστική επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης, βασιζόμενο αφενός στα προσωπικά του χαρακτηριστικά (την ιδιοσυγκρασία, τις δεξιότητες, τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα, τις αξίες και τις αντιλήψεις του), αφετέρου στις προσφερόμενες από την αγορά εργασίας δυνατότητες.

Ο σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να εκτιμήσουν:

- Τα χαρακτηριστικά του εαυτού τους.
- Τις συνθήκες της ζωής τους.
- Τις δυνατότητες τους.
- Τις προτιμήσεις τους.
- Να γνωρίσουν τον κόσμο της εργασίας.
- Να μάθουν πώς να αναζητούν και να αξιολογούν τις πληροφορίες που τους ενδιαφέρουν.
- Να ξεκαθαρίσουν και να θέσουν επαγγελματικούς και εκπαιδευτικούς στόχους.
- Να μάθουν και να παίρνουν αποφάσεις με την εκπαιδευτική και, κατά συνέπεια, την επαγγελματική τους πορεία.

Παλιότερα η επαγγελματική σταδιοδρομία, «καριέρα», ήταν κάτι στατικό, ενώ σήμερα ορίζεται ως μία σειρά από επιλογές, οι οποίες εκφράζουν ανάγκες, οι οποίες μεταβάλλονται

συνεχώς. Η πορεία «επιλογής» και «απόφασης» ποτέ δεν τελειώνει. Είναι μια πορεία κατά την οποία τα άτομα προσπαθούν να προσδιορίσουν και να επαναπροσδιορίσουν τον εαυτό τους, τους στόχους τους, αλλά και να βρουν το νόημα μέσα στον κόσμο τον οποίο ζουν, δημιουργούν και αλληλεπιδρούν.

Ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός σε επίπεδο σχολείου υλοποιείται από τους/τις καθηγητές/τριες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στους/στις οποίους/οποίες ανατίθεται η εφαρμογή του θεσμού(Σχεδιάζω το μέλλον μου, Βιβλίο του καθηγητή, 2000).

Ο Ε.Π στο πλαίσιο του σχολείου αναφέρεται συνήθως στον προσανατολισμό μαθητών πάνω σε επαγγελματικά θέματα. Η αναφορά αυτή δίνει την εντύπωση ενός φορέα που ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με θέματα που αφορούν τις επαγγελματικές επιλογές των μαθητών. Δεν πρόκειται, όμως, μόνο γι' αυτό. Ο Ε.Π αποτελεί μια διάσταση του θεσμού «Συμβουλευτική-Προσανατολισμός», η οποία περιλαμβάνει τις λειτουργίες και δραστηριότητες του προσανατολισμού αλλά και της συμβουλευτικής. Μέσα σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο περιλαμβάνονται διαδικασίες οι οποίες αποσκοπούν στο να βοηθήσουν το άτομο να γνωρίσει τόσο τον εαυτό του, όσο και το περιβάλλον του (Δημητρόπουλος, 1994α).

Οι παραπάνω διευκρινίσεις οδηγούν στη διαφοροποίηση του Ε.Π στο πλαίσιο του σχολείου, έτσι που γίνεται λόγος για Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Πρόκειται, δηλαδή, για επιμέρους θεσμό που αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας προς το μαθητή, ώστε να επιλέξει τη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση που ταιριάζει στις ικανότητες και κλίσεις του και στην οποία έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας ως άτομο. Παράλληλα με την ατομική ικανοποίηση από την κατάλληλη επιλογή του κύκλου σπουδών ή (απευθείας) επαγγέλματος, επιδιώκεται έμμεσα και η ικανοποίηση των κοινωνικο-οικονομικών αναγκών, με την ένταξη στην κοινωνία ενός παραγωγικού και χρήσιμου εργατικού δυναμικού(Moses, 2003).

Ειδικότερα με την εφαρμογή του θεσμού αυτού επιδιώκεται:

α) Η υπεύθυνη ενημέρωση του μαθητή για τις μεταγυμνασιακές σχολικές βαθμίδες και κατευθύνσεις, καθώς και για τους όρους και τις προϋποθέσεις εισόδου σε κάθε επάγγελμα, για τους όρους εργασίας - αμοιβής, για τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, τις ανάγκες, δηλαδή, της οικονομίας σε έμπυχο δυναμικό και τις δυνατότητες εξέλιξης.

β) Η παροχή βοήθειας στο μαθητή για να αποκτήσει ορθή αυτογνωσία, δηλαδή σαφή αντίληψη του εαυτού του, έτσι, ώστε να εκτιμήσει τις κλίσεις και δεξιότητές του (σωματικές, νοητικές, συναισθηματικές, κοινωνικο-οικονομικές) για να μπορέσει να αξιοποιήσει το πραγματικό του δυναμικό και να συνειδητοποιήσει τις δυνατότητες και αδυναμίες του, καθώς

και τα πραγματικά του ενδιαφέροντα, τις φιλοδοξίες και γενικά τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για μια ορθή επιλογή.

γ) Η υποβοήθηση του ατόμου στην εκμάθηση λήψης αποφάσεων με πλήρη συναίσθηση των επιπτώσεων που συνεπάγεται η πράξη αυτή (Κεδράκα, 2003).

Όπως αναφέρει η Καλογήρου, Κ. (1986), ο προσανατολισμός δεν είναι ένα απλό γεγονός, κάτι, δηλαδή, που γίνεται μια φορά και τελειώνει, αλλά διαδικασία, που απαιτεί μια σταδιακή εφαρμογή, όπου ο μαθητής σιγά – σιγά αφομοιώνει τις πληροφορίες που παίρνει από τον εαυτό του και τον κόσμο της εργασίας και προετοιμάζεται για την τελική απόφαση.

2:3 Οι φορείς που εφαρμόζουν τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό (ΣΕΠ)

Στον χώρο της εκπαίδευσης ο Ε.Π και ο όρος «Επαγγελματική Συμβουλευτική» παρόλο που εξακολουθούν και σήμερα να βρίσκονται σε χρήση, αντικαταστάθηκαν από τον όρο «Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός» (Σ.Ε.Π.) (Πατεστή, 2007).

Είναι φυσικό ότι ο Σ.Ε.Π. περιέχει κάθε δραστηριότητα προσανατολισμού και συμβουλευτικής που μπορεί να εφαρμοστεί στο σχολείο. Ο Σ.Ε.Π. υποδηλώνει το σύνολο των υπηρεσιών που παρέχονται στους μαθητές και των διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του σχολείου, με σκοπό την υποβοήθηση των εκπαιδευόμενων να επιλέξουν, σε διάφορες φάσεις της σχολικής τους διαδρομής, την κατεύθυνση σπουδών που θα ακολουθήσουν.

Ο τομέας αυτός, που υποτίθεται ότι αναπτύχθηκε ιδιαίτερα, όσον αφορά την πράξη της συμβουλευτικής παρέμβασης και καθοδήγησης, ιδανικά, αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα που από πολύ νωρίς προσφέρει στο παιδί την κατάλληλη ευαισθητοποίηση σε θέματα επαγγελμάτων και σταδιοδρομίας, κάνει προσιτές όλες τις σχετικές πληροφορίες, βοηθάει το παιδί στην προσωπική του ψυχολογική και επαγγελματική ανάπτυξη και το ασκεί στη λήψη αποφάσεων (Κάντας, & Χατζή, 1991).

Στη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η βοήθεια του θεσμού σχετίζεται με τη λήψη αποφάσεων γενικά και τη λήψη εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων ειδικά, καθώς η ανάγκη αυτή εντείνεται και οι μαθητές πλησιάζουν στο σημείο που είναι αναγκασμένοι να επιλέξουν τελεσίδικα σχετικά με σπουδές και επαγγέλματα (Δημητρόπουλος, 1999).

Η δημιουργία του Σ.Ε.Π., στον οποίο συγχωνεύτηκαν ο Σχολικός και ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός, προέκυψε ως αποτέλεσμα των διαφοροποιήσεων του εκπαιδευτικού συστήματος των διαφορετικών χωρών, της επιμηκύνσεως της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και

της μεγάλης αυξήσεως των νέων που συνέχιζαν τις σπουδές τους και μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση (Κασσωτάκης, 1999).

Η σύνδεση του Εκπαιδευτικού με τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, έγινε ακόμη πιο μεγάλη με αποτέλεσμα να ισχυροποιηθεί η ενιαία αντιμετώπιση του Σχολικού και του Ε.Π.. Παράλληλα με τη σύνδεση αυτή, αυξήθηκε η έμφαση στη συμβουλευτική διάσταση της βοήθειας για την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος, γεγονός το οποίο αντανακλάται και στην καθιέρωση του όρου συμβουλευτική με την έννοια της Επαγγελματικής Συμβουλευτικής (Δημητρόπουλος, 1999).

Η πραγματοποίηση του σκοπού του Σ.Ε.Π. επιχειρείται μέσα από τέσσερεις στόχους του θεσμού:

α) η αυτογνωσία, που είναι μια διαδικασία στήριξης του μαθητή στην προσπάθειά του για αυτό-εξερεύνηση, αλλά και παροχής ευκαιριών για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του,

β) η πληροφόρηση, με την έννοια ότι δεν προσφέρονται στο μαθητή πληροφορίες μηχανικά, αλλά κατά τρόπο παιδαγωγικό και αναπτυξιακό ενθαρρύνεται να αναπτύξει ο ίδιος έναν ενεργό ρόλο στην αναζήτηση και κριτική ανάλυση των πληροφοριών και της κοινωνικής πραγματικότητας,

γ) η λήψη απόφασης: επιδιώκεται μέσα από μια εξελικτική διαδικασία να βοηθηθεί ο μαθητής να παίρνει αποφάσεις που αφορούν στην επαγγελματική του σταδιοδρομία-αλλά και στην προσωπική του ζωή-κατά τρόπο ώριμο και ικανοποιητικό για τον ίδιο,

δ) η μετάβαση: με τον στόχο αυτό επιδιώκεται η καλύτερη προετοιμασία των νέων για τη ζωή του ενήλικου, αλλά και η δυναμική ένταξή του στην κοινωνία (Πατεστή, 2007).

Οι φορείς, οι οποίοι εφαρμόζουν τον εκπαιδευτικό ή ΣΕΠ στη χώρα μας, είναι κυρίως το Υπουργείο Παιδείας και κατά κάποιο τρόπο το Υπουργείο Εργασίας (Χαρίτου – Φατούρου 1979), για τις περιπτώσεις, βέβαια, που το τελευταίο δραστηριοποιείται σε θέματα Ε.Π. στο πλαίσιο του σχολείου.

Ως προς τη λειτουργία του ΣΕΠ στα σχολεία της χώρας μας διατυπώθηκαν πολλές αντιρρήσεις και κριτικές. Φαίνεται να έχει πάρει μια διαφορετική κατεύθυνση, με τη διαμόρφωσή του σε ένα «μάθημα», το οποίο «διδάσκεται» από καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων, οι περισσότεροι από τους οποίους δεν έχουν εκπαιδευτεί στον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να καθοδηγήσουν τους μαθητές. Γενικά, φαίνεται να υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση σε αυτούς που το διδάσκουν σχετικά με την αγορά εργασίας και, τελικά, ο ΣΕΠ αποτελεί «συμπλήρωμα» στο ωράριο των καθηγητών κάποιων ειδικοτήτων. Από την

πλευρά των μαθητών εκφράζεται, επίσης, μια γενικά αρνητική στάση σχετικά με τον ρόλο που έχει παίξει ο ΣΕΠ στις επιλογές τους (Δημητρόπουλος κ.ά. 1985, Πάντα 1990).

Οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στον χώρο της εκπαίδευσης και της εργασίας το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα έκαναν επιτακτική την ανάγκη καθιέρωσης ενός αναπτυξιακού εξελικτικού μοντέλου Ε.Π.. Ειδικότερα, η προσπάθεια εκδημοκρατισμού της εκπαίδευσης και η ιδέα του Ενιαίου Σχολείου, η θεαματική αύξηση του ποσοστού φοίτησης παιδιών και εφήβων στην εκπαίδευση, η δημιουργία διαφόρων εκπαιδευτικών κατευθύνσεων και η οικονομική ανάπτυξη που εμφανίστηκε σε πολλές χώρες μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καθόρισαν σε πολλές χώρες τα τελευταία χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης έναν κύκλο προσανατολισμού και ενημέρωσης των μαθητών. Στη χώρα μας, όσον αφορά στον χώρο της εκπαίδευσης ο θεσμός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού εφαρμόζεται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από το 1978 ως Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.) πειραματικά στην αρχή και διευρυνόμενος το 1985 στη σημερινή του μορφή.

Ο Νόμος 1566/85 που αφορά στη δομή και τη λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποδίδει αυξανόμενη σημασία στον θεσμό του Σ.Ε.Π.. Ο Σ.Ε.Π., σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, στοχεύει στην «ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, στην πληροφόρησή τους για τις επαγγελματικές διεξόδους, στην ενημέρωσή τους για τα μεταβατικά στάδια προς την επαγγελματική τους αποκατάσταση και την αρμονική ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο». Τα άρθρα 37, 38 και 39 του ίδιου Νόμου έδωσαν έμφαση στο θέμα της πληροφόρησης των μαθητών, η οποία αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες των λειτουργιών του Ε.Π..

Με τον ίδιο Νόμο ιδρύθηκε στο Τμήμα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ο Τομέας Σ.Ε.Π., ο οποίος συγκροτήθηκε το 1993 και έχει από τότε την ευθύνη για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Σ.Ε.Π στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και συντονίζει τις σχετικές ενέργειες. Στο πλαίσιο της προσπάθειας ενίσχυσης του θεσμού εντάχθηκαν ακόμη: α) η συστηματοποίηση της επιμόρφωσης των καθηγητών που εφαρμόζαν τον Σ.Ε.Π. στα σχολεία, β) η εκπόνηση αναλυτικών προγραμμάτων και γ) η παραγωγή κατάλληλου διδακτικού υλικού (Κασσωτάκης, 2002).

Με την ίδρυση των Κέντρων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π) και των Γραφείων Σ.Ε.Π. (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.) δόθηκε έμφαση στη συμβουλευτική διάσταση του θεσμού. Έτσι, ο Σ.Ε.Π αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος, με στόχο να διευκολύνει τους μαθητές στην προσωπική τους ανάπτυξη και αυτογνωσία, να τους εξοικειώσει με την αξιοποίηση της πληροφορίας, να τους βοηθήσει στη λήψη αποφάσεων και στην επίλυση

προβλημάτων και να τους προετοιμάσει για τη μετάβαση στον κόσμο της εργασίας. Ο Σ.Ε.Π. εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα Γραφεία Σ.Ε.Π. και στα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού που εδρεύουν στους νομούς της χώρας (Σιδηροπούλου - Δημακάκου, 2006).

Τα Κέντρα αυτά στελεχώνονται από τους Υπευθύνους Σ.Ε.Π. και τους καθηγητές-συμβούλους, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει ειδικό επιμορφωτικό πρόγραμμα σε Πανεπιστήμια της χώρας και έχουν καταρτιστεί στα συγκεκριμένα αντικείμενα. Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και στο Υ.Π.Ε.Π.Θ. λειτουργούν αντίστοιχα δύο Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, των οποίων ο ρόλος είναι συντονιστικός. Στον χώρο του ΚΕ.ΣΥ.Π του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου λειτουργεί, επίσης, γραφείο Σ.Ε.Π. για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και για άτομα κοινωνικώς αποκλεισμένα. Σκοπός του είναι να παρέχει πληροφόρηση σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αποκατάστασης στα άτομα αυτά.

Εκτός από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προσπάθειες δημιουργίας υπηρεσιών Ε.Π. αναπτύχθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες και σε άλλους φορείς, όπως στον ΟΑΕΔ (με την ανάπτυξη και εξέλιξη των Κέντρων Προώθησης στην Απασχόληση), σε διάφορα ιδρύματα που ανήκουν στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, στην Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, στις Ένοπλες Δυνάμεις, στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σε Κέντρα Πληροφόρησης και Υποστήριξης Παλιννοστούτων, σε Θεραπευτικές Κοινότητες ατόμων εξαρτημένων από τοξικές ουσίες (Κασσωτάκης, 2002).

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ο θεσμός Συμβουλευτική-Προσανατολισμός δεν εφαρμόζεται προς το παρόν, ωστόσο οι στόχοι του θεσμού διδάσκονται μέσα από την προσέγγιση της διάχυσης, δηλαδή, εντάσσονται στο κανονικό αναλυτικό πρόγραμμα των διαφόρων μαθημάτων (Δημητρόπουλος & Μπακατσή, 2004).

Έτσι, βασικός λειτουργός για την εφαρμογή δραστηριοτήτων Ε.Π. στο δημοτικό σχολείο είναι ο δάσκαλος. Ο δάσκαλος, δηλαδή, μπορεί να προσεγγίζει ζητήματα Ε.Π. στη σχολική τάξη, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές του να τα επεξεργάζονται εκφράζοντας απόψεις, ιδέες ή εμπειρικές διαπιστώσεις ή να τα προσεγγίζουν με βιωματικό τρόπο.

Η πρώτη απόπειρα εισαγωγής του Ε.Π. στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα γίνεται με Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 76 τευχ. Α/30-3-53) με το οποίο εισάγεται ως μάθημα στο Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης, στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Δασκάλων στο Πανεπιστήμιο Αθήνας και στην Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης. Ο Σχολικός και Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.) εισάγεται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με το Νόμο 309/1976, αλλά η εφαρμογή

αρχίζει σταδιακά στην Γ΄ Γυμνασίου από το 1979. “Ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.) στοχεύει ιδίως στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, στην πληροφόρησή τους για επαγγελματικές διεξόδους, στην ενημέρωσή τους για τα μεταβατικά στάδια προς την επαγγελματική αποκατάσταση και την αρμονική ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο” ορίζεται στο άρθρο 37 του Ν. 1566/85, όπου εκτός από τον σκοπό, ορίζεται η οργάνωση, η εφαρμογή καθώς και το προσωπικό του Σ.Ε.Π.. Σταδιακά επεκτάθηκε η εφαρμογή του από την Α΄ Γυμνασίου έως και τη Β΄ Λυκείου, την Α΄ Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου και την Α΄ Πολυκλαδικού Ενιαίου Λυκείου.

Ο ρόλος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού επανακαθορίζεται με τον Νόμο 2525/97. Η ανάγκη των νέων για συμβουλευτική υποστήριξη κατά την περίοδο των κρίσιμων αποφάσεων για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική επιλογή, αποφασίστηκε να ικανοποιηθεί με τη δημιουργία των Κέντρων Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και των Γραφείων Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.). Τη σχολική χρονιά 1999-2000 δημιουργήθηκαν στην πρωτεύουσα, κυρίως, κάθε νομού ΚΕ.ΣΥ.Π. και στελεχώθηκαν από επιμορφωμένους στο αντικείμενο του Σ.Ε.Π. εκπαιδευτικούς (Υπεύθυνοι Σ.Ε.Π. και Ειδικοί Πληροφόρησης). Ταυτόχρονα, στα σχολεία ιδρύθηκαν τα ΓΡΑ.Σ.Ε.Π. με στόχο να μπορούν να βρουν οι μαθητές τόσο συμβουλευτική στήριξη, όσο και ουσιαστική δυναμική πληροφόρηση με τη διασύνδεση με σχετικές βάσεις δεδομένων που δημιουργήθηκαν. Παράλληλα, με την υπ’ αρ. 130807/Γ2/5.12.2002 Υπουργική Απόφαση ορίζεται η δημιουργία Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.ΣΥ.) στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης και ορίστηκε ο σκοπός και οι ειδικότεροι στόχοι των Γραφείων, τα οποία άρχισαν να λειτουργούν σταδιακά από το 2003 (Υπουργικές Αποφάσεις: 53717/Γ2/3.6.2003, 74631/Γ2/15.7.2003, 56454/Γ2/8.6.2007). Σύμφωνα με την απόφαση, τα ΓΡΑ.ΣΥ. στελεχώνονται με εκπαιδευτικούς που έχουν επιμορφωθεί σε θέματα συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Κύριες λειτουργίες των Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι οι ακόλουθες:

- Παροχή υπηρεσιών ομαδικής και ατομικής συμβουλευτικής σε μαθητές και σε γονείς.
- Παροχή υπηρεσιών ομαδικής και ατομικής πληροφόρησης σε μαθητές και σε γονείς.
- Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

- Οργάνωση και υλοποίηση διημερίδων σταδιοδρομίας.
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών/ επιμορφωτικών σεμιναρίων σε εκπαιδευτικούς που διδάσκουν το μάθημα «Σ.Ε.Π. – Εργασιακό Περιβάλλον» στην Α΄ ΕΠΑΛ και σε γονείς.
- Υλοποίηση προγραμμάτων Αγωγής Σταδιοδρομίας.
- Πραγματοποίηση ερευνών για την ανίχνευση των αναγκών της τοπικής αγοράς εργασίας και σύνδεση τους με την Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Συνεργασία με τοπικούς φορείς (ΟΑΕΔ, Δήμους, Επιχειρήσεις, Ενώσεις Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας)
- Συνεργασία με τον επιχειρηματικό κόσμο, με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας πρόβλεψης των αναγκών για νέα επαγγέλματα στην τοπική αγορά εργασίας.
- Συστηματική συλλογή πληροφοριακού υλικού για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών/τριών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Δυνατότητα συμμετοχής στην υλοποίηση προγραμμάτων ενθάρρυνσης επιχειρηματικού πνεύματος, όπως εικονικές επιχειρήσεις, θερινά σχολεία και εκπαιδευτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις και επαγγελματικούς φορείς για τους μαθητές.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία των Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη μιας κατακτημένης ταυτότητας, θετικής αυτοαντίληψης και υψηλής αυτοεκτίμησης στους μαθητές.
- Ανάπτυξη της αυτογνωσίας των μαθητών.
- Καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές, ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, δεξιοτήτων λήψης απόφασης, διαχείρισης χρόνου κ.α.
- Κριτική προσέγγιση από τους μαθητές στις διάφορες πληροφορίες.
- Ανάπτυξη της υπευθυνότητας στους μαθητές.
- Σύνδεση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας μέσω της ανάπτυξης αμφίδρομων σχέσεων και δημιουργία καλύτερων προϋποθέσεων ένταξης των αποφοίτων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας.
- Προσαρμογή της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας με τη σταδιακή βελτίωση του περιεχομένου των μαθημάτων ειδικότητας.

- Λήψη διορθωτικών μέτρων για τη βελτίωση της απορροφητικότητας των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.
- Μείωση της σχολικής διαρροής μέσω της αποτελεσματικότερης ένταξης των μαθητών στο σχολικό περιβάλλον. (Πανεπιστήμιο Αθηνών–Τομέας Ψυχολογίας, 2008)

Στον Σχολικό Προσανατολισμό σημαντικό ρόλο παίζει τόσο ο σχολικός κόσμος με τους λειτουργούς προσανατολισμού, τους λοιπούς εκπαιδευτικούς και το σχολικό περιβάλλον, όσο και ο εξωσχολικός κόσμος, όπως είναι η οικογένεια, η οποία μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στη γενική εξέλιξη των μαθητών, γενικά, και στην επαγγελματική τους ανάπτυξη, ειδικότερα.

Η συνεργασία του σχολείου με τους γονείς των μαθητών και ο συντονισμός των προσπαθειών σχολείου-οικογένειας είναι απαραίτητος, έτσι ώστε να αλληλοσυμπληρώνονται οι δύο αυτές προσπάθειες προς όφελος του μαθητή. Με τη συνεργασία επιτυγχάνεται η ενημέρωση των γονέων πάνω σε θέματα ανάπτυξης και εξέλιξης των παιδιών τους, ούτως ώστε να μπορέσουν να προσαρμόσουν ανάλογα τις σχέσεις τους με τα παιδιά τους και να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους σχετικά με την επαγγελματική ανάπτυξη των παιδιών τους.

Οι γονείς δεν πρέπει να κρατούν ουδετερότητα ή απόσταση, όσον αφορά τις επαγγελματικές προτιμήσεις των παιδιών τους. Αντίθετα, θα πρέπει να συζητούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, με τα παιδιά τους τα προβλήματα που αυτά αντιμετωπίζουν στις επαγγελματικές τους αποφάσεις. (Κάντας, & Χατζή, 1991).

Λόγω του ότι οι γονείς αντιπροσωπεύουν ένα αρκετά μεγάλο αριθμό επαγγελματιών θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως μία βασική πηγή για την πληροφόρηση των μαθητών. Η συνεργασία του σχολείου με τους γονείς μπορεί να πραγματοποιείται μέσω ομαδικών συγκεντρώσεων, στις οποίες θα μπορούν να ενημερώσουν τους μαθητές για το επάγγελμά τους, να δεχτούν και να μιλήσουν με ομάδες μαθητών που θα δείξουν ενδιαφέρον για τη δουλειά τους, να τους εξηγήσουν το είδος της απασχόλησής τους. (Δημητρόπουλος, 1999).

Επίσης, μαζική ενημέρωση των γονέων μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως ειδικά σεμινάρια, ειδικά ενημερωτικά φυλλάδια και ειδικές εκπομπές.

Σήμερα, η επαγγελματική ανάπτυξη θεωρείται όλο και περισσότερο μία πορεία προσωπικής ανάπτυξης που διαρκεί ολόκληρη τη ζωή και προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να στοχεύει ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.), καθώς, όπως τονίζει ο Κασσωτάκης (1999) το παιδί από το νηπιαγωγείο κιόλας μπορεί να μυείται σιγά-σιγά στον κόσμο της επαγγελματικής ζωής.

Ο Σ.Ε.Π. δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο να βοηθήσει τους μαθητές να καταλάβουν τι είναι εκείνο που θα τους γεμίσει ικανοποίηση, επιδιώκει να διευρύνει τη γνώση τους ως προς τις επαγγελματικές τους επιλογές και να ενισχύσει την προσπάθειά τους να συζεύξουν τις ικανότητες και τις επιθυμίες τους με τις επιλογές αυτές.

Ο Σ.Ε.Π. είναι όχι μόνο μια παιδαγωγική λειτουργία, αλλά αποτελεί μια αναπόσπαστη διαδικασία της αποστολής του σχολείου, αφού το σχολείο επιδιώκει την ολοκλήρωση του ατόμου και ο Ε.Π. διευκολύνει αυτή τη διαδικασία. Η συνεργασία των γονέων με το σχολείο, ατομικά, αλλά και ως σύλλογος γονέων και κηδεμόνων, μαζικά, κρίνεται αναγκαία για την αποτελεσματική πληροφόρηση και καθοδήγηση των νέων στο πλαίσιο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Το νομοθετικό πλαίσιο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ν. 1566/85), το οποίο αντικατέστησε τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στοχεύει «στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, στην πληροφόρησή τους για τις επαγγελματικές διεξόδους, στην ενημέρωσή τους για τα μεταβατικά στάδια προς την επαγγελματική τους αποκατάσταση και την αρμονική τους ένταξη στο κοινωνικό σύνολο».

Με τον τρόπο αυτό το θέμα της επαγγελματικής ανάπτυξης πήρε μια νέα διάσταση, μπαίνοντας πλέον και στον πραγματικό κόσμο της εργασίας. Η εκπαίδευση, και η κατάρτιση δεν μπορούν να τελειώνουν με την απόκτηση κάποιου πτυχίου ή διπλώματος. Η συνεχής εκπαίδευση και η διαρκής κατάρτιση και επανακατάρτιση αποτελούν αμείλικτη αναγκαιότητα της εποχής μας. Στο πλαίσιο αυτό ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός γίνεται πλέον μία δια-βίου διαδικασία, της οποίας η σημασία και για τα άτομα μεμονωμένα, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο ενισχύεται και διευρύνεται συνεχώς.

Η συμβουλευτική υποστήριξη για την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος δεν είναι πια αναγκαία μόνο στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή στο Λύκειο. Η μύηση στα ζητήματα αυτά πρέπει να ξεκινάει από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ίσως και από την προσχολική αγωγή, και είναι εξίσου απαραίτητη και κατά τη διάρκεια των Τριτοβάθμιων Σπουδών αλλά και μετά τη λήξη τους.

2:4 Νέος νόμος για τις δομές της Εκπαίδευσης

Από τη Δευτέρα 26 Νοεμβρίου 2018 διαπιστώνεται η παύση της λειτουργίας των Κέντρων Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕ.Δ.Δ.Υ.), των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων (Σ.Σ.Ν.), των Γραφείων Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.) και των Κέντρων Συμβουλευτικής – Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και στη θέση τους δημιουργούνται τα ΚΕΣΥ, τα οποία

συγκροτούνται σε επίπεδο Διεύθυνσης και είναι κοινά για Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση[ΦΕΚ Β 5614/2018 (13/12/2018), Υπουργική Απόφαση με αριθμ. 211076/ΓΔ4 και θέμα: «Ενιαίος Κανονισμός λειτουργίας των Κέντρων Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης»].

Στο άρθρο 1 της παραπάνω Υ.Α. καθορίζεται η αποστολή τους:

1. Τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.) λειτουργούν στις έδρες των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 του Ν. 4547/2018 και αποτελούν οργανικές μονάδες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

2. Αποστολή των Κ.Ε.Σ.Υ., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 4547/2018 είναι η υποστήριξη των σχολικών μονάδων και των Εργαστηριακών Κέντρων (Ε.Κ.) της περιοχής αρμοδιότητάς τους για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και την προάσπιση της αρμονικής ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης και προόδου. Όπου στις διατάξεις της παρούσας απόφασης γίνεται αναφορά σε σχολικές μονάδες, νοούνται και τα Ε.Κ..

3. Για την εκπλήρωση της αποστολής τους τα Κ.Ε.Σ.Υ. δραστηριοποιούνται στους τομείς της διερεύνησης εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών, της διενέργειας αξιολογήσεων, του σχεδιασμού και της υλοποίησης εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων, καθώς και δράσεων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, της υποστήριξης του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων, της διενέργειας ενημερώσεων και επιμορφώσεων και της ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου.

4. Όλες οι πράξεις, ενέργειες και εισηγήσεις των Κ.Ε.Σ.Υ. έχουν εκπαιδευτικό προσανατολισμό και αποσκοπούν στην πολυδιάστατη υποστήριξη του έργου των σχολικών μονάδων και του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της περιοχής ευθύνης τους.

5. Οι αρμοδιότητες και οι βασικοί άξονες λειτουργίας των Κ.Ε.Σ.Υ. ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 4547/2018 και αφορούν τα επίπεδα:

- της διερεύνησης και αξιολόγησης εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών,
- των στοχευμένων εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων και δράσεων Επαγγελματικού Προσανατολισμού,
- της υποστήριξης του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων,
- της ενημέρωσης και επιμόρφωσης της σχολικής κοινότητας και
- της ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου.

Με βάση λοιπόν το ΦΕΚ Β 5614/2018 (13/12/2018) η Υπουργική Απόφαση με αριθμ. 211076/ΓΔ4 και θέμα: «Ενιαίος Κανονισμός λειτουργίας των Κέντρων Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης» τα ΚΕΣΥ έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

- τη διερεύνηση ατομικών ή/και ομαδικών εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών, η αξιολόγηση του είδους των δυσκολιών και των πιθανών εκπαιδευτικών, ψυχοκοινωνικών και άλλων φραγμών στη μάθηση και την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση που αντιμετωπίζει το σύνολο των μαθητών της σχολικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και των μαθητών από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες
- τη διατύπωση των βασικών αξόνων των Εξατομικευμένων Προγραμμάτων Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) καθώς και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Ε.Δ.Ε.Α.Υ.) που προβλέπονται στο άρθρο 10, όπου λειτουργούν, προσαρμοσμένων εξατομικευμένων ή ομαδικών παρεμβάσεων παιδαγωγικής και συμβουλευτικής ψυχοκοινωνικής στήριξης σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, προγραμμάτων πρώιμης εκπαιδευτικής παρέμβασης και πρόληψης, στοχευμένων δράσεων ενίσχυσης των γνωστικών και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων όλων των μαθητών, δράσεων ενδυνάμωσης συγκεκριμένων μελών ή ευάλωτων ομάδων της μαθητικής κοινότητας, καθώς και δράσεων που αποσκοπούν στην καλλιέργεια ευκαιριών προσωπικής ανάπτυξης, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, στην επίτευξη της αυτοεκπλήρωσης και συνολικά στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των μαθητών εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας
- την εισήγηση για την εγγραφή, κατάταξη και φοίτηση των μαθητών σε κατάλληλο σχολικό πλαίσιο
- την εισήγηση για την παροχή τεχνικών βοηθημάτων και υπηρεσιών προηγμένης τεχνολογίας σε μαθητές
- την εισήγηση για την αντικατάσταση γραπτών δοκιμασιών των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με προφορικές ή άλλης μορφής δοκιμασίες στις Ενδοσχολικές, Προαγωγικές και Απολυτήριες Εξετάσεις της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στις Μεταλυκειακές Σπουδές,

στις Εισαγωγικές Πανελλαδικές Εξετάσεις, καθώς και στις Εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας

- την εισήγηση σε ζητήματα που αφορούν στην ίδρυση, κατάργηση, προαγωγή, υποβιβασμό, μετατροπή, συγχώνευση και μεταφορά καθώς και την προσθήκη τομέων και ειδικοτήτων των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και των Τ.Ε.
- την εισήγηση για την αξιοποίηση συγκεκριμένων μεθόδων και μέσων περαιτέρω υποστήριξης της μαθησιακής διαδικασίας, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, και ενίσχυσης της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών στην εκπαίδευση
- την εισήγηση για την προώθηση των αρχών της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής
- τη διερεύνηση αιτημάτων ψυχοκοινωνικής στήριξης
- τη διερεύνηση, σε ομαδικό επίπεδο, των αναγκών των σχολικών κοινοτήτων στο πεδίο του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, καθώς και τη διερεύνηση των αντίστοιχων αναγκών, σε ατομικό επίπεδο, για τους μαθητές των Β΄ και Γ΄ τάξεων του Λυκείου
- τη διερεύνηση σε επίπεδο στοχευμένων εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων και δράσεων Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό:
 - Στους μαθητές, καθώς και στους γονείς ή κηδεμόνες τους.
 - Σε ομαδικό επίπεδο, με την παροχή υπηρεσιών που αφορούν στην υποστήριξη του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγραμμάτων αγωγής σταδιοδρομίας στις σχολικές μονάδες και Ε.Κ. ευθύνης τους, την παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για ζητήματα σχετικά με την αγορά εργασίας, τα προγράμματα σπουδών της μεταδευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα συστήματα εισαγωγής σε αυτήν, καθώς και με την υλοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης και ομαλής μετάβασης στην ενήλικη ζωή και την αγορά εργασίας.
 - Σε ατομικό επίπεδο, με την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής για ζητήματα επαγγελματικού προσανατολισμού που αφορούν στη συγκρότηση και τη βέλτιστη ανάπτυξη της προσωπικής και επαγγελματικής ταυτότητας των μαθητών των Β΄ και Γ΄ τάξεων του Λυκείου, στην υποστήριξη της αυτοαντίληψης και της αυτογνωσίας, στην ενδυνάμωση της δυνατότητας αντιμετώπισης δυσκολιών λήψης απόφασης και στην εν γένει μέριμνα σύνδεσης της λήψης απόφασης με τα στοιχεία της προσωπικότητας του συμβουλευόμενου μαθητή.

- Στους εκπαιδευτικούς, με την παροχή υπηρεσιών που αφορούν στην ευαισθητοποίηση και υποστήριξη για ζητήματα επαγγελματικού προσανατολισμού.
- την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων σε ζητήματα βέλτιστης διδακτικής πρακτικής, ανταπόκρισης στις ανάγκες των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αποδοχής της διαφορετικότητας και αξιοποίησης της ετερογένειας του μαθητικού πληθυσμού, προώθησης ενταξιακών πρακτικών, ανάπτυξης συνεργατικών δράσεων, καλλιέργειας βασικών δεξιοτήτων αποτελεσματικής επικοινωνίας, ψυχοκοινωνικής στήριξης όλων των μαθητών, ενδυνάμωσης συγκεκριμένων μελών ή ευάλωτων ομάδων της σχολικής κοινότητας και αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης
- την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών σε σχέση με ζητήματα υποστήριξης της σχολικής μάθησης, οργάνωσης της μελέτης και συνεργασίας με τη σχολική μονάδα
- σε επίπεδο υποστήριξης του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων ή των Ε.Κ.:
 - την υποστήριξη ως προς την ενίσχυση των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών, την πρόληψη της σχολικής διαρροής και τη δημιουργία μίας ασφαλούς και υποστηρικτικής σχολικής κουλτούρας που ευνοεί την ψυχοκοινωνική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών
 - την υποστήριξη ως προς τη διατύπωση προτεραιοτήτων και στόχων ψυχοκοινωνικής στήριξης των μαθητών, καθώς και ως προς τον σχεδιασμό ολιστικών πολιτικών και στρατηγικών σε σχέση με ψυχοκοινωνικά ζητήματα
 - τον εντοπισμό δομικών φραγμών και εμποδίων στην ισότιμη πρόσβαση των μαθητών στη μάθηση και την εφαρμογή λοιπών επιστημονικών, παιδαγωγικών, εκπαιδευτικών και άλλων υποστηρικτικών μέτρων για το σύνολο των μαθητών της σχολικής κοινότητας
 - την υποστήριξη της υλοποίησης προγραμμάτων πρωτογενούς ή δευτερογενούς πρόληψης και προαγωγής της ψυχικής υγείας
 - την ενίσχυση της επικοινωνίας και της συνεργασίας της σχολικής μονάδας ή του Ε.Κ. με την οικογένεια και τις υπηρεσίες παροχής ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης
- σε επίπεδο ενημέρωσης και επιμόρφωσης:

- την ενημέρωση της σχολικής κοινότητας σε σχέση με καινοτόμες εθνικές, ευρωπαϊκές ή διεθνείς δράσεις και προγράμματα σχετικά με ψυχοκοινωνικά ζητήματα
- την ενημέρωση της σχολικής κοινότητας σχετικά με προγράμματα αγωγής σταδιοδρομίας, συμβουλευτικής και προσανατολισμού, καθώς και μεταβολών σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος
- τον σχεδιασμό και την υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων, σε συνεργασία με τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ. και Κ.Ε.Α., προς όφελος όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.
- την ανάπτυξη και διάδοση ενημερωτικού υλικού για τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και κηδεμόνες και την ευρύτερη κοινότητα για όλα τα παραπάνω ζητήματα
- τη διατήρηση βιβλιοθήκης και αρχείου πληροφόρησης, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, σχετικά με ζητήματα ψυχοκοινωνικής και μαθησιακής υποστήριξης, επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής.
- σε επίπεδο ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου:
 - την προώθηση συνεργασιών ανάμεσα στις σχολικές μονάδες, τις οικογένειες, επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και την ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας σε θέματα διαφορετικότητας, ψυχοκοινωνικής υγείας, επαγγελματικού προσανατολισμού και σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Τα Κ.Ε.Σ.Υ. (Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης) ασκούν τις αρμοδιότητές τους υπό τον συντονισμό του οικείου ΠΕ.Κ.Ε.Σ. (Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού) και σε συνεργασία με τις λοιπές περιφερειακές δομές διοίκησης και υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και τις Ε.Δ.Ε.Α.Υ., (Επιτροπές Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης), όπου αυτές λειτουργούν.

Οι εκθέσεις του συλλογικού προγραμματισμού δράσης και της τελικής ανατροφοδοτικής αποτίμησης υποβάλλονται στο οικείο ΠΕ.Κ.Ε.Σ.. Στοιχεία των εκθέσεων αυτών καταχωρούνται, με ευθύνη του Προϊσταμένου, στο πληροφοριακό σύστημα myschool, σε ειδικά διαμορφωμένα πεδία για τον σκοπό αυτό.

ΚΕΦ. 3^ο Παράγοντες λήψης αποφάσεων επαγγελματικής σταδιοδρομίας

3:1 Η λήψη απόφασης

Ανατρέχοντας σ' ένα λεξικό ο ορισμός της λέξης «απόφαση» περιγράφεται ως το αποτέλεσμα μιας επιλογής. Ο ορισμός αυτός, όμως, παρόλη την απλότητά του, κρύβει από πίσω μια αρκετά σύνθετη διαδικασία ως προς το πώς θα πραγματοποιηθεί η επιλογή.

Ένας πιο αντιπροσωπευτικός ορισμός είναι ο ακόλουθος, σύμφωνα με τον οποίο ο «απόφαση» (decision) θεωρούνται όλες εκείνες οι ενέργειες (σκέψεις, κρίσεις κ.λπ.), που γίνονται από έναν ή περισσότερους ανθρώπους με στόχο την επιλογή ενός τρόπου ενέργειας-δράσης μέσα από ένα σύνολο εναλλακτικών επιλογών. Απόφαση υπάρχει, όταν ο αποφασίζων έχει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ τουλάχιστον δύο διαφορετικών εναλλακτικών ενεργειών. Στην περίπτωση ύπαρξης μιας μόνο επιλογής δεν αναφέρεται κάποιος σε απόφαση, αλλά σε υποχρεωτική υλοποίηση της. Ενώ η δυνατότητα να μην πραγματοποιηθεί τίποτα μπορεί να θεωρηθεί ως μια εναλλακτική επιλογή, αφού και αυτή συγκρίνεται και αξιολογείται με τη δυνατότητα πραγματοποίησης κάποιας ενέργειας (Ματσατσίνης, 2010).

Η διαδικασία λήψης επαγγελματικής απόφασης είναι πολύ σημαντική για όλη μας τη ζωή. Με το επάγγελμα που επιλέγουμε εκφράζεται στην πραγματικότητα ο εαυτός μας, ο οποίος αναπτύσσεται και ολοκληρώνεται ως προσωπικότητα με βάση την επαγγελματική μας ασχολία. Γι' αυτό διαλέγοντας ένα επάγγελμα διαλέγουμε ένα τρόπο ζωής. Στους μαθητές, η εκλογή του επαγγέλματος, ενώ πρόκειται για μια σύντομη και στιγμιαία διαδικασία, επηρεάζεται και εξαρτάται ουσιαστικά από παραμέτρους που επιδρούν μακροχρόνια και που διαμορφώνουν την προσωπικότητα τους. Για τον καθένα, η σωστή επιλογή επαγγέλματος χρειάζεται αυτογνωσία, προγραμματισμό και προσπάθεια, ώστε, όταν δραστηριοποιούμαστε, να αισθανόμαστε επαγγελματική ικανοποίηση αλλά και επιτυχία στην επαγγελματική μας πορεία.

Θα ήταν χρήσιμο, ξεκινώντας το κεφάλαιο αυτό, να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι λήψης απόφασης ανάλογα με τις ανάγκες των ατόμων. Επιπλέον, δεν υπάρχει κάποιος απόλυτα σωστός ή λανθασμένος τρόπος λήψης απόφασης

Η λήψη απόφασης (Decision Making), αποτελεί διαδικασία κατά την οποία το άτομο καλείται να δείξει την ικανότητά του να λαμβάνει αποφάσεις. Ο Δημητρόπουλος (2003, σ. 39) αναφέρει ότι σύμφωνα με τους Κάντα και Χατζή αποφασίζω *“σημαίνει ουσιαστικά επιλέγω την πλέον πρόσφορη λύση με βάση τις επιλογές μου και σύμφωνα με τις περιστάσεις”*

(Δημητρόπουλος, 2003). Κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης υπάρχει το άτομο το οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις (decision maker), η κατάσταση η οποία απαιτεί τη λήψη απόφασης (decision situation), καθώς επίσης και οι σχετικές πληροφορίες για το επάγγελμα (decision concepts) (Nathan & Hill, 2006), είτε οι πληροφορίες προέρχονται από το ίδιο το άτομο είτε από παράγοντες έξω από αυτό. Κάθε πιθανή απόφαση που λαμβάνεται έχει δύο χαρακτηριστικά: την πιθανότητα να υλοποιηθεί στο μέλλον και την αξιολόγηση της σπουδαιότητά της από το άτομο που τη λαμβάνει (Emmerling & Cherniss, 2003)

Η ικανότητα του ατόμου να λαμβάνει αποφάσεις προέρχεται από την απόκτηση γνώσεων και εμπειριών, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων τις οποίες αποκτά το άτομο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Η ικανότητα ενός ατόμου να λαμβάνει αποφάσεις περνά από δύο στάδια: το πρώτο στάδιο της πρόβλεψης και το δεύτερο της εκτέλεσης και προσαρμογής (Emmerling & Cherniss, 2003).

Τα κράτη επενδύουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο αξιοποιώντας το ενδιαφέρον των ατόμων να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε καλά αμειβόμενα επαγγέλματα. Τα άτομα επενδύουν στην εκπαίδευση προκειμένου να διευρύνουν τις ευκαιρίες για την εξεύρεση απασχόλησης με υψηλά εισοδήματα και προοπτικές καριέρας. Αποφασίζουν για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση με βάση έναν προσεκτικό, ορθολογιστικό υπολογισμό και με κύριο κριτήριο τα μελλοντικά υλικά οφέλη (Becker, 1993).

Κάνουν αυτόνομα σκόπιμες επιλογές, εκτιμώντας τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσουν στην αγορά εργασίας. Ισχύουν, δηλαδή, αυτά που υποστηρίζει η θεωρία της λογικής επιλογής (Boudon, 1974).

Οι λογικές επιλογές των ατόμων γίνονται μετά από τη συλλογή των πληροφοριών και τον υπολογισμό των δαπανών και των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών, με στόχο να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη από την επένδυσή τους στην εκπαίδευση (Abell, 1991, Σιάνου-Κύργιου, 2010)

Στη μετάβαση, λοιπόν, από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ανώτατη Εκπαίδευση τα άτομα είναι λογικό να επιλέγουν να σπουδάσουν και να συνεχίσουν την εκπαιδευτική τους πορεία προς τα Πανεπιστήμια, αφού έτσι θα αποκτήσουν πλεονεκτήματα και οφέλη που διαφορετικά δε μπορούν να τα αποκτήσουν.

Ανάλογα με τα προσδοκώμενα οφέλη διαμορφώνονται οι ορθολογικές αποφάσεις και επιλογές από τα άτομα, είτε αυτά προέρχονται από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, είτε από τα χαμηλότερα, ανεξαρτήτως κοινωνικών ανισοτήτων, και αυτά, τελικά, καταλήγουν στην πιο ωφέλιμη για ίδια λύση. Η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος, το οικογενειακό

εισόδημα και η αυτοπεποίθηση θεωρούνται από τον Hatcher ως καθοριστικοί παράγοντες.

3:2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη απόφασης

Οι προτεραιότητες της επιλογής επαγγέλματος πρέπει να τεθούν, αφού γίνει συνείδηση η σπουδαιότητα της εργασίας στη ζωή. Είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε ότι το επάγγελμά μας είναι ένα μεγάλο κομμάτι της ζωής μας. Σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να αφήνουμε αυτή την επιλογή στην τύχη της.

Όπως αναφέρει ο Πιπερόπουλος (2005), το φαινόμενο της επαγγελματικής επιλογής επιχείρησαν να περιγράψουν και να ερμηνεύσουν πολλοί θεωρητικοί. Κάθε ένας με τον δικό του τρόπο και από τη δική του σκοπιά. Η επισκόπηση των θεωριών αυτών βοηθά να κατανοήσουμε την πολυπλοκότητα του θέματος σε ό,τι αφορά τους παράγοντες που, ενδεχομένως, επηρεάζουν το άτομο στην επιλογή επαγγέλματος.

Θεωρείται κοινώς αποδεκτό ότι η επαγγελματική επιλογή διαφέρει από άτομο σε άτομο και δεν προέρχεται ως αποτέλεσμα ενός συγκεκριμένου συνδυασμού παραγόντων μιας συγκεκριμένης, δηλαδή, συνταγής (Κρίβας, 1997).

Με βάση τη βιβλιογραφική επισκόπηση, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η διαδικασία της επιλογής αυτής αποτελεί αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης διαφόρων μεταβλητών, όπως οι ατομικοί παράγοντες, οι περιβαλλοντικοί, αλλά και οι τυχαίοι (Δημητρόπουλος 1998, Κρίβας 1997, Κασιμάτη 1991).

Εκτός από τη σωματική, την πνευματική και την ψυχολογική ωρίμανση ενός ανθρώπου μπορούμε να μιλήσουμε και για την επαγγελματική του ωρίμανση. Πρόκειται για τη διαδικασία εκείνη μέσα από την οποία διαμορφώνει μια προτίμηση για ένα επάγγελμα και πραγματοποιεί την επιλογή του αυτή.

Την επιλογή του επαγγέλματός του την επηρεάζουν τόσο εξωτερικοί όσο και εσωτερικοί παράγοντες. Εξωτερικοί παράγοντες είναι μέλη της οικογένειάς μας, άλλοι άνθρωποι που γνωρίζουμε και είναι σημαντικοί για μας, άνθρωποι που θαυμάζουμε και θέλουμε να μιμηθούμε, το σχολείο, η κοινωνία, το οικονομικό σύστημα, η αγορά εργασίας, το φυσικό περιβάλλον, οι κλιματολογικές συνθήκες, η υπάρχουσα τεχνολογία κτλ.

Στους εσωτερικούς παράγοντες μπορούμε να συμπεριλάβουμε τα ιδιαίτερα κίνητρα, τα ενδιαφέροντα, τις προσδοκίες και τις επιθυμίες ενός ατόμου, τις αξίες του, τις ανάγκες του, αλλά και τις ιδιαιτερότητές του (χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, ειδικές δυνατότητες ή περιορισμούς που ισχύουν για κάθε άτομο).

Βέβαια, ως ένα βαθμό, οι εσωτερικοί παράγοντες επηρεάζονται από τους εξωτερικούς.

Σημαντικό ρόλο παίζει, επίσης, η γνώση του εαυτού, των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, των ενδιαφερόντων, των ικανοτήτων, αλλά και των προσωπικών μας αξιών.

Στους εξωτερικούς παράγοντες μπορούμε να συμπεριλάβουμε την πληροφόρηση για τις σημερινές συνθήκες της αγοράς εργασίας, αλλά και για ό,τι αφορά τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων επαγγελμάτων. Μόνο στην περίπτωση που γνωρίζουμε τόσο τον εαυτό μας όσο και την πραγματικότητα του περιβάλλοντος είμαστε σε θέση να κάνουμε προσωπικές επιλογές που μας ικανοποιούν και να πάρουμε λογικές αποφάσεις.

Ο καθένας μας, λαμβάνοντας συστηματικά υπ' όψη του τους παραπάνω παράγοντες, πρέπει να καταστρώνει ένα σχέδιο ζωής. Είναι ένας καλός τρόπος να βλέπουμε τη ζωή μας σε προοπτική και να σχεδιάζουμε το μέλλον μας. Μπορεί η επιρροή κάποιων ανθρώπων ή η επίδραση ορισμένων συνθηκών του περιβάλλοντος να είναι πολύ σημαντική, ωστόσο οι αρχιτέκτονες του σχεδίου της ζωής μας πρέπει να είμαστε εμείς οι ίδιοι/ ίδιες.

Για μια σωστή επιλογή επαγγελματικής πορείας είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη μας τόσο τις βαθύτερες και διαχρονικά σταθερότερες επιθυμίες μας, όσο και τις υπάρχουσες ή προβλεπόμενες συνθήκες. Ασφαλώς, το επάγγελμα που θα επιλέξει κάποιος πρέπει να εναρμονίζεται με το σχέδιο της ζωής του.

Το αρχικό σχέδιο ζωής πρέπει να είναι ευέλικτο, έτσι ώστε να μπορεί να αναπροσαρμόζεται, όταν οι συνθήκες αργότερα το επιβάλλουν.

3:2:1 Ατομικοί παράγοντες

Η επιλογή επαγγέλματος πρέπει να συμβαδίζει με το περιεχόμενο του εσωτερικού κόσμου του ατόμου: Ποιος είμαι, τι μου αρέσει, τι μπορώ να κάνω, ποιες είναι οι επαγγελματικές μου αξίες. Αυτά είναι κομμάτια του εσωτερικού, μοναδικού μας εαυτού τα οποία παίζουν καθοριστικό ρόλο στη ζωή μας και στις αποφάσεις μας

Όπως αναφέρουν οι Κάντας και Χαντζή, (1991) και Δημητρόπουλος, (1999) Οι βιολογικοί ή κληρονομικοί παράγοντες και οι επίκτητοι είναι αυτοί που χαρακτηρίζονται ως ατομικοί.. Οι βιολογικοί παράγοντες υπάρχουν στον άνθρωπο από τη γέννηση του. Το φύλο και η φυσιολογία του, η εθνικότητα και ο σεξουαλικός προσανατολισμός, οι ικανότητες, τα ταλέντα και η προσωπικότητά του και οι κληρονομικές του καταβολές που προσδιορίζουν τα όρια της νοητικής του ανάπτυξης, είναι μερικοί από αυτούς.

Ακόμα οι Κάντας & Χαντζή (1991), Δημητρόπουλος,(1999) αναφέρουν πως τα μόνιμα ή εξελίξιμα χαρακτηριστικά ενός ατόμου που είναι αποτέλεσμα μεταγενέστερων αλλαγών χαρακτηρίζονται ως επίκτητοι παράγοντες Η αλληλεπίδραση που συντελείται στο άτομο μεταξύ του περιβάλλοντος του και των κληρονομικών καταβολών του έχει ως αποτέλεσμα

την δημιουργία των επίκτητων παραγόντων, όπως είναι η συμπεριφορά του, τα ενδιαφέροντά του, οι αξίες του, η κουλτούρα του, οι δεξιότητες και οι αντιλήψεις.

3:2:1:1 Φύλο

Παρόλο που έχουν επέλθει αρκετές αλλαγές σε σχέση με τους ρόλους που κατείχαν παλαιότερα τα δύο φύλα, εξακολουθούν, ωστόσο, να υπάρχουν και σήμερα σημαντικές διαφορές σε ό,τι αφορά την επαγγελματική τους επιλογή και ανάπτυξη.

Οι κοινωνικές αντιλήψεις στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες, τουλάχιστον κατά το παρελθόν, παρουσίαζαν διαφορές σε ό,τι αφορά τους επαγγελματικούς ρόλους των δύο φύλων (Δημητριάδου, 1982, Κασιμάτη, 1991, ArnoldJ, 1989). Ανάλογα με το φύλο υπάρχουν και διαφορετικές προσδοκίες. Το αγόρι θεωρείται πως πρέπει να είναι δυνατό και ανταγωνιστικό, ενώ από το κορίτσι να είναι ευαίσθητο και στοργικό. Οι στερεοτυπικές αυτές αντιλήψεις συχνά δεν αφήνουν ανεπηρέαστα τα δύο φύλα (Σιδηροπούλου – Δημακάκου, 2000).

Οι έρευνες με θέμα τις εκπαιδευτικές επιλογές των νέων και τις διαδικασίες μετάβασής τους από τον χώρο της εκπαίδευσης στον χώρο της εργασίας διαπιστώνουν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ως προς τις επιλογές στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τομέα, την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και σε παραμέτρους που σχετίζονται τόσο με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές, όσο και με την επαγγελματική εξέλιξη του ατόμου.

Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι τα δύο φύλα διαφέρουν ως προς τα ενδιαφέροντα, τις εργασιακές αξίες, τις φιλοδοξίες, τα σχέδια για γάμο και δημιουργία οικογένειας και τη σημασία που αποδίδουν στους οικογενειακούς και επαγγελματικούς ρόλους (Βιτσιλάκη – Σορωνιάτη, 1997, Deliyanni- Kouimtzi & Ziogou, 1995, Λεονταρή, 1997, Σιδηροπούλου – Δημακάκου, 1997).

Η διαδικασία της κοινωνικοποίησης στον ρόλο του φύλου συντελείται σε μεγάλο βαθμό μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας, η οποία έχει μελετηθεί επίσης ως παράγοντας που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τόσο τη σχολική επίδοση του ατόμου (Marjoribanks, 1997, 1998a, 1998b, Paulson, 1994, Steinberg et al., 1992), όσο και τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις του, είτε άμεσα, με τη μορφή της άμεσης παρέμβασης (συμβουλή, απαγόρευση, υπόδειξη), είτε έμμεσα, με τη μετάδοση των γονικών αξιών και στάσεων (Βρετάκου, 1990, Farmer, 1997a, Κάντας & Χαντζή, 1991, Liebert et al., 1986, Palmer & Cochran, 1988. Πάντα, 1988. Penick & Jepsen, 1992).

Η έμφυλη ανισότητα επισκιάζει πολλούς τομείς της κοινωνικής ζωής, όπως και τον τομέα της εκπαίδευσης. Στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα η διάκριση των φύλων γίνεται ορατή όχι πια στις δυνατότητες πρόσβασης των γυναικών στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες, όσο στις εκπαιδευτικές τους και επαγγελματικές τους επιλογές. Ειδικότερα, εμφανίζονται διακρίσεις στους τομείς και κλάδους σπουδών που επιλέγονται και που βάσει στερεοτύπων ταιριάζουν. Συνεπώς, ο διαχωρισμός σήμερα είναι περισσότερο ποιοτικός και όχι ποσοτικός (Bradley,2000).

Οι στατιστικές καταδεικνύουν πως οι μαθητές στην Ευρώπη προβαίνουν σε επαγγελματικές επιλογές που συνάδουν με τα έμφυλα στερεότυπα. Συγκεκριμένα, καταφαίνεται πως η κατανομή των μαθητών ανάλογα με το επάγγελμα στα επαγγελματικά σχολεία και ανά τομέα γνωστικού αντικείμενου στη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καθρεφτίζει τους παραδοσιακούς Έμφυλους ρόλους (Educational Audiovisual and Culture Executive Agency, 2010).

Αξίζει να αναφερθεί πως τα τελευταία χρόνια έχουν εισέλθει δυναμικά οι γυναίκες σε παραδοσιακά «ανδροκρατούμενες» Σχολές, όπως είναι στο Τμήμα των Οικονομικών Επιστημών, εντούτοις, δε συμβαίνει το ίδιο με αρκετά τμήματα των Θετικών Επιστημών, όπως είναι οι Πολυτεχνικές Σχολές. Αντιθέτως, οι γυναίκες τείνουν να συγκεντρώνονται στα Φιλοσοφικά και Παιδαγωγικά τμήματα (Μαραγκουδάκη,2003).

Έρευνα που υλοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκές χώρες καταδεικνύει πως στον τομέα της υγείας και των επαγγελμάτων πρόνοιας το 76% των αποφοίτων είναι γυναίκες. Το γυναικείο φύλο υπερτερεί και στον τομέα των Ανθρωπιστικών σπουδών και Τεχνών σε ποσοστό περίπου 70%. Στις Κοινωνικές, Οικονομικές και Νομικές σχολές οι γυναίκες υπερτερούν σε ποσοστό 60%, ενώ στα τμήματά των Θετικών Επιστημών, των Μαθηματικών και της Πληροφορικής παρατηρείται υπεροχή του ανδρικού φύλου σε ποσοστό 60%. Τέλος, στον τομέα της Μηχανολογίας, της μεταποίησης και των κατασκευών η επικράτηση των ανδρών είναι εντυπωσιακή, μόλις μία στους τέσσερεις αποφοίτους είναι γυναίκα (Education Audiovisual and Culture Executive Agency,2010).

Οι ακαδημαϊκές επιλογές του μαθητικού πληθυσμού ίσως να οφείλονται στις απόψεις των μαθητών και των μαθητριών για τις ικανότητές τους στα διάφορα επιστημονικά αντικείμενα (Burke, 2007). Οι διαφορές που εντοπίζονται στην επιλογή σπουδών των δύο φύλων είναι αποτέλεσμα και της διαφορετικής κοινωνικοποίησής τους. Στη σύγχρονη κοινωνία η οικογένεια και το σχολείο είναι δύο βασικοί χώροι, στα πλαίσια των οποίων επιτελείται σε

σημαντικό βαθμό η κοινωνικοποίηση του νέου ανθρώπου, διαμορφώνεται η προσωπικότητά και κατασκευάζεται η έμφυλη ταυτότητά του.

3:2:1:2 Ενδιαφέροντα

Οι δραστηριότητες που επιλέγει να κάνει το άτομο με βάση τις επιθυμίες του αναφέρονται ως ενδιαφέροντα (Osipow & Fitzgerald, 1996). Τα ενδιαφέροντα μας διαμορφώνονται και δημιουργούνται από την επίδραση που ασκεί το περιβάλλον μας. Η προσοχή μας πολλές φορές έλκεται από το ενδιαφέρον μας για συγκεκριμένα ερεθίσματα, ανθρώπους ή δραστηριότητες και πολλές φορές δεν συνειδητοποιούμε το λόγο. (Ψηφιακό Σχολείο: Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, 2015).

Σύμφωνα με έρευνες οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προτιμήσεις, επηρεάζουν τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα που αποτελούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ατόμων κάθε συγκεκριμένης επαγγελματικής ομάδας. (Osipow & Fitzgerald, 1996).

Η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας και η Συμβουλευτική Επαγγελματικού Προσανατολισμού έχουν τη μελέτη των επαγγελματικών ενδιαφερόντων ένα από τα πιο σημαντικά θέματα συζήτησης. Πολλά τεστ και ερωτηματολόγια έχουν κατασκευαστεί για τον προσδιορισμό των επαγγελματικών ενδιαφερόντων, όπως το τεστ προσωπικότητας του Holland και άλλα μεταγενέστερα όπως το VocationalPreferenceInventory (CareerResearch), και το Self-DirectedSearch (SelfDirectedSearch) Δημητρόπουλος, (1998)

Με βάση τα παραπάνω, τα ενδιαφέροντα αποτελούν ιδιαίτερα χαρακτηριστική μορφή κινήτρων στην επιλογή επαγγέλματος, αφού, ό,τι ενδιαφέρει, ελκύει ή και ωθεί σε αντίστοιχη συμπεριφορά. Έτσι, οδηγείται κανείς στον στόχο που καθορίζεται από το ενδιαφέρον του και τον προσεγγίζει εφαρμόζοντας λιγότερο ή περισσότερο συνειδητά τις αναγκαίες διαδικασίες. Είναι φανερό ότι αυτές σχετίζονται με ό,τι συνιστά την προετοιμασία του για τον επαγγελματικό στόχο που θέτει, λαμβάνοντας υπόψη το αντίστοιχο ή τα αντίστοιχα ενδιαφέροντά του.

3:2:1:3 Ικανότητες και δεξιότητες

Η επιλογή επαγγέλματος επηρεάζεται από πολύ σημαντικούς παράγοντες όπως είναι οι ικανότητες και οι δεξιότητες που διαθέτει κάθε άτομο. Οι προσωπικές δυνατότητες που έχει ένα άτομο και τις οποίες μπορεί ακόμα να μην τις έχει ανακαλύψει ή να μην τις θεωρεί σημαντικές, είναι αυτές που ονομάζονται ικανότητες ενός ατόμου.(Cedefop, 2002). Όταν αναφερόμαστε σε ικανότητες εννοούμε τα ταλέντα και τις κλίσεις του ατόμου που είτε τις

έχει από τη γέννηση του, κληρονομικά, είτε τις απέκτησε από την αλληλεπίδραση παραγόντων κληρονομικών και περιβαλλοντικών.(Ψηφιακό Σχολείο).

Η ικανότητα να μαθαίνει κάποιος χαρακτηρίζεται ως δεξιότητες. Ο βαθμός δυσκολίας ή ευκολίας, ακρίβειας και ταχύτητας με τον οποίο ένα άτομο μπορεί να ενεργήσει και να αντιμετωπίσει μία κατάσταση ή να επιλύσει ένα πρόβλημα, χαρακτηρίζεται ως δεξιότητα.(Walsh & Betz, 1985).

3:2:1:4 Προσωπικότητα

Η προσωπικότητα αποτελεί έναν από τους πιο συχνά χρησιμοποιούμενους όρους στην ψυχολογία, αλλά και μια από τις πιο δυσνόητες έννοιες της. Η κατανόηση, όμως, της έννοιας της προσωπικότητας στην ψυχολογία έχει πρωταρχική σημασία για τους μελετητές της ανθρώπινης συμπεριφοράς, για τον ψυχίατρο, τον ψυχολόγο, τον εκπαιδευτικό, τον κοινωνικό λειτουργό και γενικότερα για κάθε διανοούμενο άνθρωπο (Χασάπης, 1980).

Είναι απαραίτητο να γίνει και ιδιαίτερος λόγος για την προσωπικότητα ως «ενιαία σύνδεση των διαφόρων ψυχικών ιδιοτήτων», όπως αυτή φαίνεται να θεωρείται από κύριους ερευνητές στον χώρο του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επιλογής επαγγέλματος, παρά το γεγονός ότι και σ' αυτούς δεν υπάρχει μια ενιαία αντίληψη και ανάλυση της έννοιας της προσωπικότητας.

Η προσωπικότητα είναι το μέσο με το οποίο κάθε άτομο εκφράζει κατά μοναδικό τρόπο τον ψυχικό του κόσμο, ενεργεί και αντιδρά στους διάφορους ερεθισμούς του περιβάλλοντος, αντιμετωπίζει τη ζωή γενικά, εκπληρώνει τις ανάγκες του, πετυχαίνει τις επιδιώξεις του και αναπτύσσει τα ιδεώδη και τις αξίες του, που κατευθύνουν τη δραστηριότητά του. Όταν αναφερόμαστε στη προσωπικότητα ενός ατόμου, δε μας ενδιαφέρει η κάθε ψυχική λειτουργία του ξεχωριστά, αλλά το αποτέλεσμα που προκύπτει από τη δυναμική συνέργεια όλων των επιμέρους ψυχικών λειτουργιών και των σωματικών του χαρακτηριστικών σε μια ζωντανή ψυχική ενότητα που φέρει τη σφραγίδα της μοναδικότητας, μια που δεν υπάρχουν ούτε δύο άτομα στον κόσμο με ταυτόσημη προσωπικότητα. Η ψυχική αυτή ενότητα εκδηλώνεται κατά το διάστημα του βίου του ατόμου, στην αντιμετώπιση της ζωής γενικά (Χασάπης, 1980).

Η προσωπικότητα είναι το σταθερό στοιχείο στη συμπεριφορά του ατόμου, αυτό που χαρακτηρίζει το άτομο και το διαφοροποιεί από τα άλλα άτομα. Κάθε άνθρωπος είναι ίδιος με τους ανθρώπους της κοινωνικοπολιτικής του ομάδας και διαφορετικός από αυτήν, χάρη στις μοναδικές εμπειρίες που έχει ζήσει. Η μοναδικότητα του, που είναι και το πιο πρωτότυπο μέρος του εαυτού του, αποτελεί το ουσιώδες της προσωπικότητας του. (Λίσσυ Κανελλοπούλου, 2007)

Για την προσωπικότητα δόθηκαν πολλοί ορισμοί. Οι ορισμοί αυτοί αντανακλούν στις πολλαπλές θεωρίες που έχουν δημιουργηθεί στην ψυχολογία. Ένας από τους πιο πλήρεις ορισμούς θα μπορούσε να είναι κι ο παρακάτω: προσωπικότητα είναι η συνισταμένη της δυναμικής συνέργειας όλων των ψυχικών και των σωματικών χαρακτηριστικών και λειτουργιών ενός ατόμου, όπως αυτά προκαθορίστηκαν από την κληρονομική του καταβολή και τροποποιήθηκαν από το φυσικό και το πολιτιστικό του περιβάλλον. Η συνισταμένη αυτή καθορίζει τον μοναδικό τρόπο προσαρμογής του ατόμου στη ζωή και το μέτρο επηρεασμού των υπόλοιπων ατόμων, είναι μοναδική και διαφοροποιεί το άτομο από τους υπόλοιπους ανθρώπους(Χασάπης,1980).

Σύμφωνα με τον Χασάπη (1980) τα πέντε δομικά στοιχεία της προσωπικότητας είναι:

- Η νοημοσύνη
- Η συναισθηματική ιδιοσυγκρασία
- Ο χαρακτήρας
- Η φυσική διάπλαση και
- Τα κίνητρα

Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, εντάσσονται στις πιο σημαντικές μεταβλητές επιρροής στη διαδικασία λήψης απόφασης για τη σταδιοδρομία του ατόμου, καθώς η άσκηση κάθε επαγγέλματος προϋποθέτει την ύπαρξη ορισμένων χαρακτηριστικών. Η επιλογή επαγγέλματος αποτελεί την επιβεβαίωση της προσωπικότητας του ατόμου (Κασσιμάτη, 1991).Από μια άλλη οπτική, η επαγγελματική επιλογή και ο τρόπος συμπεριφοράς του ατόμου στην εργασία του συνδέονται άμεσα με την ανάγκη του για αναγνώριση και επιβεβαίωση.

Η επιλογή ενός επαγγέλματος, εφόσον ταιριάζει με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου, συμβάλει στη γενικότερη προσαρμογή του στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον (Μάνος, 2000).

3:2:1:5 Αυτοεκτίμηση και αυτοαντίληψη των μαθητών

«Με τον όρο αυτοεκτίμηση αναφερόμαστε στη συναισθηματική στάση απέναντι στον εαυτό μας και μπορεί να είναι θετική ή αρνητική. Τα άτομα, ανάλογα με τη θετική ή αρνητική στάση που έχουν για τον εαυτό τους, θεωρούμε ότι έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση ή, στην αντίθετη περίπτωση, χαμηλή αυτοεκτίμηση» (Γεωργογιάννης, 2007).

Η αυτοαντίληψη, ως λίγο ή πολύ ολοκληρωμένη εικόνα για τον εαυτό μας, αποτελεί ένα είδος μέτρου ή κατευθυντήριας γραμμής της συμπεριφοράς σε καταστάσεις που συμμετέχει βιωματικά το Εγώ.Έχει πολλαπλά διαπιστωθεί ότι άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση έχουν την

τάση να είναι δύστροπα και απαισιόδοξα, ενώ άτομα με υψηλή αυτοεκτίμηση είναι πιο δημιουργικά και περισσότερο αισιόδοξα. Παράγοντες που επιδρούν καθοριστικά στη διαμόρφωση θετικής ή αρνητικής αυτοεκτίμησης είναι η οικογένεια, το σχολείο, το κοινωνικό περιβάλλον κ.λπ

Τα παιδιά αρχίζουν να μορφοποιούν τα πρώτα συναισθήματα αυτοεκτίμησης τις πρώτες έξι εβδομάδες της ζωής τους, ανάλογα με το πώς εκτιμούν ότι ο κόσμος αντιδρά στις σωματικές και συναισθηματικές τους ανάγκες. Καθώς διέρχονται τα ποικίλα στάδια της ανάπτυξης, η αυτοεκτίμησή τους τροποποιείται, ανάλογα με το πώς αντιδρούν οι σημαντικοί γι' αυτούς ενήλικες στις ανάγκες τους και το βαθμό που αυτές ολοκληρώνονται επιτυχώς σε κάθε αναπτυξιακό στάδιο (Harter, 1983).

«Ο όρος αυτοαντίληψη ή αντίληψη του Εγώ, αναφέρεται στο σύστημα παραστάσεων του ανθρώπου για τον εαυτό του, στη βάση των οποίων οικοδομεί τις αμοιβαίες σχέσεις με τους συνανθρώπους και τη στάση απέναντί τους. Είναι μια σχετικά σταθερή, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό συνειδητή, ολοκληρωμένη, αν και όχι απαλλαγμένη από εσωτερικές αντιφάσεις, μορφή του προσωπικού Εγώ, η οποία είναι αποτέλεσμα της αυτοαπόσπασης του ανθρώπου από τον περίγυρό του, πράγμα που του επιτρέπει να αισθάνεται ως υποκείμενο των σωματικών και ψυχικών του καταστάσεων, καθώς και των αντίστοιχων διεργασιών και ενεργειών» (Πετρόφσκι, 1969).

Όπως αναφέρει ο Φλουρής Γ., (2004), για την ορθολογική ανάπτυξη σταδιοδρομίας, εφαλτήριο και ουσιώδης παράγοντας είναι η βαθιά αντίληψη και επίγνωση των ατομικών χαρακτηριστικών κάθε ατόμου. Επιβάλλεται να γνωρίζει κανείς ποιος πραγματικά είναι, τι ζητάει και τι του ταιριάζει. Να έχει αποκρυσταλλώσει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα διαλέξει τη δραστηριότητα που θα ασκήσει στη ζωή του και να έχει αποσαφηνίσει τις προσωπικές του αξίες.

Είναι αναγκαίο να έχει αντίληψη των δυνατοτήτων του και των τομέων στους οποίους υστερεί. Απαιτείται, δηλαδή, να αποκτήσει αυτογνωσία. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσει να αξιοποιήσει τις ικανότητες, τις κλίσεις και τα ταλέντα του και δεν θα αποδοθεί σε έναν αγώνα επιδίωξης μη ρεαλιστικών στόχων και απραγματοποίητων ονείρων και κατά συνέπεια σε απογοήτευση και κοινωνική μνησικακία.

Η διαδικασία του σχηματισμού της αυτοαντίληψης αρχίζει από τους πρώτους μήνες της ζωής του ανθρώπου, συνεχίζει κατά την παιδική και εφηβική ηλικία και σταθεροποιείται, χωρίς, βέβαια, να αποκλείονται τροποποιήσεις, κατά την ώριμη ηλικία. Το νήπιο διαπιστώνει από πολύ νωρίς ότι αποτελεί ξεχωριστή φυσική αλλά και βουλητική οντότητα και,

παράλληλα, βοηθούμενο από τη μνήμη, που «αποθηκεύει» τις εμπειρίες, αποκτά αίσθηση της υπαρξιακής του συνέχειας. Στο πρώτο στάδιο του σχηματισμού της αυτοαντίληψης το άτομο αρχίζει να ανακαλύπτει τα σωματικά του μέλη και σχηματίζει μια γενική εικόνα για το σώμα του (Ματσαγγούρα,1983).

Οι βαθμιαίες σωματικές αλλαγές που γίνονται κατά την παιδική ηλικία αφομοιώνονται εύκολα στη σωματική εικόνα, αλλά οι ραγδαίες μεταβολές που γίνονται κατά την εφηβική ηλικία δημιουργούν έντονες ανησυχίες και φόβους(Λεονταρή, 1996).

Η αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιλογή επαγγέλματος και ανάπτυξη σταδιοδρομίας. Συνήθως το άτομο που έχει υψηλό βαθμό αυτοαντίληψης, βάζει υψηλούς στόχους, θεωρώντας ότι έχει τις ικανότητες και τις αναγκαίες προϋποθέσεις να τους πετύχει. Προσανατολίζεται, κατά κανόνα, στις ανώτατες σπουδές και επαγγέλματα υψηλά στην κοινωνική ιεραρχία. Είναι βασικό, βέβαια, η θετική αυτοαντίληψη να είναι ρεαλιστική, αλλιώς ελλοχεύουν κίνδυνοι απογοήτευσης και εμφάνισης ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων, ακόμα και αποκλίνουσας συμπεριφοράς σε περίπτωση που η αυτοαντίληψη δεν είναι συμβατή με την πραγματικότητα. Στον αντίποδα, άτομα με χαμηλό βαθμό αυτοαντίληψης αναπτύσσουν φόβους μπροστά στην επιλογή επαγγέλματος, αλλά και εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες. Ο κίνδυνος σε αυτές τις περιπτώσεις είναι να παραμείνουν αναξιοποίητα τα προσόντα και οι δεξιότητες και ικανότητες αυτών των ατόμων (Φλουρής, 2004).

3:3 Περιβαλλοντικοί παράγοντες

Περιβαλλοντικοί ή εξωτερικοί είναι οι παράγοντες που βρίσκονται έξω από το άτομο, αλλά επηρεάζουν τον χαρακτήρα του, την ανάπτυξη του, τη συμπεριφορά του και τις επιλογές του. Τέτοιοι παράγοντες, που θα αναλύσουμε εδώ, μπορεί να είναι το σχολείο, οι φίλοι, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, η οικονομική κατάσταση, η ανεργία. Σε χωριστά κεφάλαια θα αναλυθεί η επίδραση τόσο της οικογένειας στη λήψη επαγγελματικής απόφασης, όσο και της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών.

3:3:1 Το σχολείο

Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων κατά κύριο λόγο παίζει το σχολείο. Έχει την ευθύνη να δίνει στους μαθητές του τις γνώσεις που χρειάζονται για να αποκτήσουν εφόδια τα οποία απαιτεί η κοινωνία, μέσα στην οποία πιο εύκολα με τον τρόπο αυτό θα μπορούσαν να ενταχθούν και ταυτόχρονα θα βοηθούσε και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Ακόμα θα πρέπει το σχολείο να τους αναπτύξει και επιπλέον δεξιότητες που απαιτεί το εργασιακό περιβάλλον, στο δυτικό κόσμο και κάνει την εύρεση εργασίας πιο εύκολη. Ο ρόλος του σχολείου ήταν πάντα διπλός, η μόρφωση και η διαπαιδαγώγηση των νέων.

Τα πολλά ερεθίσματα που δέχεται ο σημερινός νέος, από διαφορετικές πηγές, βοηθούν την κοινωνικοποίηση του, αλλά ταυτόχρονα υποβαθμίζουν την επίδραση του σχολείου στη διαμόρφωση της προσωπικής και κοινωνικής του ανάπτυξης. Μέσα από το σχολείο ο νέος αναπτύσσει την κοινωνικοποίηση του, καλλιεργεί προσωπικές σχέσεις και μαθαίνει να συνεργάζεται.

Έτσι ωριμάζει ως άνθρωπος και μαθαίνει να διαχειρίζεται τα συναισθήματα του. Διαμορφώνει στάση ζωής για διάφορα ζητήματα, όπως το περιβάλλον και αναθεωρεί αξίες και στερεότυπα προτείνοντας συχνά καινοτόμες ιδέες. Το σχολείο εν κατακλείδι βοηθάει τον νέο να αναπτύξει στάσεις ζωής με όραμα και αξίες.

Το σχολείο, μετά την οικογένεια, είναι ο φορέας που έχει τη μακρότερη επίδραση και σημαντικότερη επαφή με το παιδί. Είναι επόμενο, λοιπόν, η επίδραση του στην εξέλιξη του παιδιού να είναι ιδιαίτερα αποφασιστική, κυρίως μέσω της ύλης που το σχολείο διδάσκει, των αξιών που προωθεί, των προτύπων που προσφέρει, των κατευθύνσεων στις οποίες δίνει προτεραιότητα και αίγλη, των επαγγελματιών που εξυψώνει, της μεθοδολογίας που χρησιμοποιεί, των καταστάσεων μάθησης που δημιουργεί, των εξωτερικών δραστηριοτήτων που οργανώνει, της παρωθητικής του ικανότητας κ.τ.λ (Δημητρόπουλος 2004).

Το σχολείο αποτελεί τον κατεξοχήν παράγοντα κοινωνικοποίησης, αλλά ταυτόχρονα και ως φορέας οικονομικών, πολιτιστικών και πολιτικών αξιών βοηθάει στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό των μαθητών. Όταν, μάλιστα, η συνεργασία του σχολείου με τους κοινωνικούς εταίρους, όπως τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων, την τοπική αυτοδιοίκηση και τις επιχειρήσεις είναι ομαλή, βοηθά στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων.

Στη σχολική τάξη συντελούνται δύο διαφορετικές κοινωνικοποιητικές διαδικασίες. Η μια αφορά τη διαμόρφωση μοιότητας και σχετίζεται με τη συναίνεση και αποδοχή των βασικών αξιών της κοινωνίας και η δεύτερη αφορά τη διαφοροποίηση της προσωπικότητας των μαθητών, που επιτελείται κυρίως μέσα από την ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού συντελείται, κυρίως, η εσωτερίκευση των βασικών αξιών, ενώ στις τελευταίες, σταδιακά οι μαθητές διαφοροποιούνται αναφορικά με τις εκπαιδευτικές τους κατευθύνσεις. Το γεγονός ότι αυξήθηκαν τα χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είχε ως αποτέλεσμα τη σκόπιμη καθυστέρηση της πρώιμης διαφοροποίησης των μαθητών, προτού εκδηλωθούν, δηλαδή, οι κλίσεις και οι ικανότητές

τους, ώστε να υπάρξει η κατάλληλη ωριμότητα στα άτομα να κάνουν σωστότερες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές στο μέλλον (Κελπανίδης, 2012).

Η σχολική επίδοση, καθώς και η συμμετοχή των παιδιών σε σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, δίνει την ευκαιρία να καλλιεργήσουν τα παιδιά τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους (Λεβέντης κ.α. 2008:14). Στη διεθνή βιβλιογραφία φαίνεται ότι η εκπαίδευση μέσα από τη δομή και το περιεχόμενό της, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα σχολικά εγχειρίδια και τις στάσεις των εκπαιδευτικών, των γονιών, αλλά και των ίδιων των μαθητών, υποθάλλει στερεότυπες συμπεριφορές με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση αντιλήψεων που μπορεί να οδηγήσουν σε επιλογές που θα είναι προσαρμοσμένες στους ρόλους που θεωρούνται κοινωνικά επιθυμητοί και οδηγούν, συνήθως, τα αγόρια να στρέφονται προς τις θετικές επιστήμες, ενώ τα κορίτσια προς τις θεωρητικές (Γιαγκουνίδης, 1997, Γκασούκα, 2004, Ψάλτη Κουϊμτζή, 2008).

Η ποιοτική αναβάθμιση, λοιπόν, του σχολείου μέσα από την αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών, τον εκσυγχρονισμό των τρόπων διδασκαλίας και αξιολόγησης, την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού προσωπικού και τη σύνδεση με τους χώρους εργασίας, θα βοηθήσει με θετικό τρόπο στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό των μαθητών.

Όπως αναφέρει ο Βάγγερ, (2004), η αντίληψη για τον κόσμο γενικά, τον κόσμο της εργασίας και την κοινωνία διαμορφώνεται μέσα από τα προγράμματα σπουδών και τη διδακτική πράξη. Η έμφαση που θα δώσει το εκπαιδευτικό σύστημα σε διάφορες δεξιότητες και στην απόκτηση εμπειριών από τους εκπαιδευόμενους και η εναρμόνιση των γνώσεων και επιδεξιοτήτων με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας είναι παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τον προσανατολισμό του.

Τέλος, οι μαθησιακές επιδόσεις και η αξιολόγηση που εφαρμόζεται από το εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζουν τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό των μαθητών. Οι βαθμοί που παίρνουν οι μαθητές, πέρα από την αξιολόγηση τους, καθορίζουν την αυτοαντίληψη για τις κλίσεις, τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους, και, επιπλέον, αποτελούν σε πολλά συστήματα βασικό κριτήριο επιλογής των μαθητών για το επαγγελματικό τους μέλλον (Κασσωτάκης, 1990).

Το σχολείο μπορεί και επηρεάζει την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού με την αναπαραγωγή των πατριαρχικών σχέσεων των φύλων. Η επαγγελματική ανάπτυξη των νέων και η υποβοήθηση της για να βρουν εργασία μέσα από την εκλογή επαγγέλματος είναι βασική επιδίωξη του σημερινού σχολείου σε αντίθεση με τις παλιές αντιλήψεις πως το σχολείο θα έπρεπε να μεταδώσει μόνο ανθρώπινη μόρφωση και γενικές

γνώσεις. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό των εφήβων είναι η επίδραση που ασκούν σε αυτούς οι συνομιλήκοι τους βοηθώντας τους να κατανοήσουν τον ρόλο τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι και να κατανοήσουν τη λειτουργία των «άλλων».(Μουσιάδου, 2012).

Ο Έλληνας μαθητής καλείται σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης να πάρει κάποια απόφαση, αρχικά, γενικότατης και, στη συνέχεια, περισσότερο καθορισμένης εκπαίδευσης.

Το πρώτο σημαντικό σημείο ή στάδιο επαγγελματικής επιλογής βρίσκεται στο τέλος της Γ΄ τάξης του Γυμνασίου. Ο μαθητής καλείται να επιλέξει μεταξύ Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου (Λιάντας 1996, Γκιάστας & άλλοι).

Ένα δεύτερο χρονικό σημείο απόφασης του μαθητή σχετίζεται με μια ειδικότερη επιλογή εκπαιδευτικής - επαγγελματικής κατεύθυνσης. Ο μαθητής του Γενικού Λυκείου καλείται να λάβει μια απόφαση: ποια κατεύθυνση θα επιδιώξει να ακολουθήσει, ώστε να σχετίζεται με το αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο ειδίκευσης που τον ενδιαφέρει με σκοπό να συνεχίσει σπουδές μετά το Λύκειο (Δημητρόπουλος, 1999, Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016).

3:3:2 Οι φίλοι

Ανάμεσα σε αυτούς που επηρεάζουν τους μαθητές στη λήψη απόφασης για το επαγγελματικό τους μέλλον πολύ σοβαρό ρόλο παίζουν οι φίλοι τους, η παρέα τους, οι συμμαθητές τους. Οι επιρροές των συνομηθικών αποτελούν ένα σημαντικό κοινωνικό χαρακτηριστικό των εφήβων, που συμβάλλει στην επαγγελματική επιλογή βοηθώντας έμμεσα στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων αντίληψης ρόλων και άμεσα παρέχοντας τις εμπειρίες που χρειάζονται οι έφηβοι για να μάθουν πώς είναι οι άλλοι.

Μέσα από τα διάφορα αθλήματα αλλά και τα παιχνίδια που παίζουν οι έφηβοι, αλλά και κατά τη διάρκεια των μαθημάτων τους και των συζητήσεων τους, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να διαμορφώνουν με τον τρόπο αυτό τις ιδέες τους. Η αλληλεπίδραση αυτή μεταξύ των συνομηθικών παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων, παρόλα αυτά ο επηρεασμός που δέχονται από τους γονείς τους έχει μεγαλύτερη ένταση και διάρκεια όπως μεγαλύτερη διάρκεια και ένταση έχει ο επηρεασμός τους από τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης που πραγματοποιούνται στο σχολείο όπως η εκπαιδευτική αξιολόγηση από τους διδάσκοντες και από τα μηνύματα που μεταφέρουν στο χώρο του σχολείου. (Μουσιάδου, 2012)

Όσον αφορά τους νεαρούς ενήλικες και τους εφήβους, η επιρροή του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου είναι ισχυρή. Αυτό, γιατί οι Πανεπιστημιακές Σχολές και τα επαγγέλματα επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την ομάδα συνομηθικών, καθώς, όταν το

άτομο βρίσκεται στην αρχή της ενήλικης ζωής του και οφείλει να κάνει τις επαγγελματικές του επιλογές, σίγουρα επιδέχεται τα ιδανικά και τις αξίες των συνομήλικων του, με κυρίαρχο το υψηλό εισόδημα και τα οφέλη του. (Amundson, Harris, Niles, 2009)

3:3:3 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (Τύπος, βιβλίο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κινηματογράφος, διαδίκτυο), αν και θεωρούνται τριτογενείς φορείς κοινωνικοποίησης, αποτελούν σημαντικούς φορείς κοινωνικοποίησης για τις νέες γενιές. Μπορεί να μην είναι αυτός ο άμεσος ρόλος τους, ωστόσο ασκούν μεγάλη επιρροή στο άτομο, διαμορφώνοντας την προσωπικότητα, τις επιλογές, τις αξίες και τα «πιστεύω» του. Επιπλέον, προβάλλουν πρότυπα, ρόλους και πολλές φορές συμβάλλουν στη διατήρηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων της κοινωνίας.

Τα Μ.Μ.Ε., ως κοινωνικοποιητικοί μηχανισμοί, συμβάλλουν αποφασιστικά στη δημιουργία εννοιολογικών πλαισίων και πολιτιστικών κανόνων, που τα νεαρά άτομα χρησιμοποιούν για να προσαρμόσουν τη δράση τους μέσα στο περιβάλλον τους. Οι επιδράσεις των Μ.Μ.Ε. είναι διάχυτες και μακροχρόνιες και δεν περιορίζονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές δραστηριότητες ή χρονικές στιγμές, αλλά επιδρούν στη γενικότερη εξέλιξη των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ατόμων σε πολλούς τομείς (Κακανά- Μίκα κ.α. 2008).

Μέσω των ΜΜΕ οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προτιμήσεις των ατόμων επηρεάζονται βαθύτατα από ποικίλα κοινωνικά στερεότυπα, τα οποία απορρέουν από την τάση της εκάστοτε εποχής και από τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες διαμορφώνουν την πραγματικότητα.

Ανάλογα με το επάγγελμα που ασκεί κάθε άτομο, μπορεί να αποκτήσει γόητρο, κύρος και υψηλή κοινωνική θέση. Επίσης και οι οικονομικές απολαβές που μπορεί να αποκτήσει ένα άτομο από το επάγγελμά του, διαχωρίζει τα επαγγέλματα, σύμφωνα με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, σε επιθυμητά ή λιγότερο επιθυμητά.

Η προβολή θεμάτων από τα μέσα ενημέρωσης αφορά, κυρίως, την άμεση ψυχολογική ή ιδεολογική φόρτιση των ατόμων απλοποιώντας την πραγματικότητα και επηρεάζοντας τις επιλογές των νέων, ακόμη, και σε επαγγελματικό επίπεδο, χωρίς να υπάρχει ένα βαθύτερο υπόβαθρο επιστημονικών ενδιαφερόντων. Έτσι, οι νέοι επηρεασμένοι και από τη λεγόμενη «νεανική κουλτούρα» στρέφονται σε επιλογές σπουδών αλλά και επαγγελματίων που σχετίζονται κυρίως με εξωτερικά κίνητρα (Κελπανίδης, 2012).

Η προβολή των δύο φύλων μέσα από τα Μ.Μ.Ε. οδηγεί στη δημιουργία προτύπων που δίνουν έμφαση κυρίως στην εξωτερική εμφάνιση τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών και

οδηγούν στην ταύτιση και την κοινωνική σύγκριση, επηρεάζοντας την αυτοεικόνα των νέων ατόμων, καθώς και την αυτοεκτίμησή τους (Hoffner at al. 2006, Παπάνης, 2011).

Όσον αφορά τα δύο φύλα και την επίδραση των M.M.E. στις επαγγελματικές τους επιλογές, φαίνεται πως τα αγόρια θεωρούν σε μεγαλύτερο βαθμό τα M.M.E. ως μέσα διάδοσης επιστημονικών γνώσεων, αξιών και πληροφόρησης για επαγγέλματα, ενώ τα κορίτσια, αντιλαμβάνονται σε μεγαλύτερο βαθμό τα M.M.E. ως μέσα προβολής και διαμόρφωσης επαγγελματικών προτύπων. Σε γενικές γραμμές, φαίνεται ότι οι αντιλήψεις των δύο φύλων για τη χρήση των M.M.E. είναι ανάλογη των στερεότυπων αντιλήψεων που ισχύουν και αναπαράγονται μέσω αυτών (Κακανά κ.α. 2008, Χαραμής Γλαρέντζου 2009).

Ειδικά, όσον αφορά την τηλεόραση, που θεωρείται το κατεξοχήν διαδεδομένο μέσο μαζικής ενημέρωσης, αυτό επιδρά τόσο άμεσα όσο και έμμεσα στην πληροφόρηση σχετικά με θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού, μέσω τηλεοπτικών σειρών, παιχνιδιών και διαφημίσεων, που παρουσιάζουν τους ανθρώπους μέσα από διάφορους επαγγελματικούς ρόλους, οι οποίοι προβάλλονται ή και προωθούνται πολλές φορές. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ο τηλεθεατής σταδιακά σταθεροποιεί τις αντιλήψεις του σχετικά με θέματα που αφορούν την ενασχόληση με συγκεκριμένα επαγγέλματα, τα οποία βλέπει να προβάλλονται συχνά (Χρηστάκης, 1995, Hoffner at al., 2006).

3:3:4 Οικονομία – Ανεργία

Όταν η οικονομία βρίσκεται σε άνηση, οι θέσεις εργασίας είναι περισσότερες και αυτό βοηθάει τους ανθρώπους να βρίσκουν ευκολότερα εργασία. Οι επαγγελματικές προοπτικές, οι αμοιβές και οι συνθήκες εργασίας έχουν ιδιαίτερη σημασία για την επιλογή επαγγελμάτων, αν και αυτό διαφοροποιείται κατά περίπτωση.

Παράγοντες, όπως η προσφορά και η ζήτηση εργασίας, η απασχόληση και η ανεργία, τα συστήματα αμοιβών, οι δομικές αλλαγές κλπ, αποτελούν εξίσου σημαντικούς παράγοντες διαμόρφωσης και ανάπτυξης καριέρας. Σε έκτακτες περιόδους, μάλιστα, οικονομικής κρίσης, όπως συμβαίνει τώρα με την πατρίδα μας, το ειδικό βάρος τέτοιων παραγόντων πολλαπλασιάζεται, καθώς επιδρούν καθοριστικά τα μοντέλα λήψης απόφασης επαγγελματικών και εκπαιδευτικών επιλογών και ανάπτυξης σταδιοδρομίας. Αρκετές από τις θεωρίες ανάπτυξης καριέρας φαίνεται να χάνουν το νόημά τους σε περιόδους και καταστάσεις κοινωνικής απορρύθμισης

Προβλήματα που προβληματίζουν συνήθως τους γονείς και τους νέους είναι τα παρακάτω:

- Το είδος των σπουδών που θα πρέπει να επιλέξω για ένα εξασφαλισω μία καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση

- Ποιο το όφελος ανάμεσα σε διάφορα επαγγέλματα που θα μπορούσα να ασκήσω;
- Η επιλογή ποιας αρχικής εκπαιδευτικής και μετέπειτα επαγγελματικής αργότερα κατεύθυνσης θα προσφερ τις καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης και επιθυμητής απασχόλησης; (Ηλιάδης, 1988)
- Σύμφωνα με τους Stockard και Mcgee (1990), τα αγόρια και τα κορίτσια επηρεάζονται διαφορετικά σε σχέση με την επιλογή επαγγέλματος λόγω υψηλών αμοιβών. Τα κορίτσια σε αντίθεση με τα αγόρια δεν επηρεάζονται από επαγγέλματα που παρέχουν υψηλές αμοιβές. Ενώ για τα αγόρια είναι πιο ελκυστικά τα επαγγέλματα που χαρακτηρίζονται κερδοφόρα. (Δημητρόπουλος, 2002).

Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας αποτελεί για το άτομο και η επιλογή του τομέα εργασίας. Η σταθερότητα της εργασίας και της αμοιβής που προσφέρεται στο δημόσιο τομέα σε αντίθεση με την ανεργία και την αβεβαιότητα που παρατηρείται τη δεκαετία του 1960 στον ιδιωτικό τομέα, οδήγησαν πολλούς να στραφούν στο δημόσιο τομέα για μία σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση. (Κασιμάτη, 1988).

Πολλές φορές οι νέοι αποκλίνουν από τις επιθυμίες τους επιλέγοντας ένα επάγγελμα που θα τους αποφέρει αποκατάσταση επαγγελματική. Η γενικότερη οικονομική κατάσταση μιας χώρας, οι ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά και η ανεργία συχνά αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στις επαγγελματικές επιλογές των ατόμων. (Κασσωτάκης, 2004).

Το φαινόμενο της ανεργίας αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις. Άμεση συνέπεια των αυξημένων ποσοστών της ανεργίας αποτελεί και η οικονομική κρίση, στην οποία έχει περιέλθει η Ελλάδα αλλά και πολλές άλλες χώρες του κόσμου (Χρήστου, 2014). Τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2018) αναφέρουν επιπλέον τη δεινότερη θέση των νέων σε ό,τι αφορά τα ποσοστά ανεργίας σε σχέση με μεγαλύτερες ηλικίες.

ΚΕΦ: 4° Ο ρόλος των γονέων στην λήψη αποφάσεων

4:1 Επίδραση των γονέων στις επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους

Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος των γονέων στην επαγγελματική επιλογή των παιδιών τους. Ο τρόπος που αντιμετωπίζουν από τη μία πλευρά τη συμβουλευτική διαδικασία για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές είναι πολύ αποφασιστικής σημασίας με θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις και από την άλλη η συνεργασία των γονέων με το σχολείο και τον

τρόπο με τον οποίο γίνεται είναι σημαντικός. Η συνεργασία αυτή στοχεύει στη διάπλαση της προσωπικότητας του μαθητή που θα εξελιχθεί σε ένα δημοκρατικά σκεπτόμενο και υπεύθυνο πολίτη.

Οι ικανότητες και οι γνώσεις στις τεχνολογίες επικοινωνιών και πληροφορικής και η απόκτηση κοινωνικών και οργανωτικών δεξιοτήτων σε μια εποχή συνεχών αλλαγών στην αγορά εργασίας είναι σημαντικά εφόδια για πετυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία. Η επιλογή επαγγέλματος που θα ταυτίζεται με την προσωπικότητα του νέου θα τον βοηθήσει πάρα πολύ σε έναν σκληρά ανταγωνιστικό κόσμο και ουσιαστικά θα τον βοηθήσει σε μια πετυχημένη επαγγελματική καριέρα.

Έρευνες έχουν δείξει πως είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των γονέων στις εκπαιδευτικές επιλογές των παιδιών τους. Οι γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους στη διάρκεια της εφηβείας και συμβάλλουν στη διαμόρφωση της αντίληψής τους για τον κόσμο της εργασίας.

http://www.moec.gov.cy/ysea/ekdoseis/rolos_oikogeneias_epangelmatikes_epiloges_mathiton.pdf

Και ενώ οι πληροφορίες που θα δοθούν στο παιδί από καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής είναι σημαντικές, εξίσου σημαντικές είναι και οι συζητήσεις που θα έχουν μαζί του οι γονείς του, όπως επίσης και οι αναζητήσεις πληροφοριών και δεδομένων, στις οποίες θα επιδοθούν για να το βοηθήσουν να πάρει τις σωστές αποφάσεις.

Κάθε άνθρωπος, κάθε νέος είναι ελεύθερος να επιλέξει όποια εκπαιδευτική ή επαγγελματική κατεύθυνση θέλει. Το πόσο ελεύθερη είναι αυτή η επιλογή του εξαρτάται από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινείται και από το οποίο επηρεάζεται. Η Καλτσούνη – Νόβα (2000), αναφέρει πως κοινωνικοί παράγοντες, που το άτομο ελάχιστα μπορεί να επηρεάσει, προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις εναλλακτικές επαγγελματικές του επιλογές, την πρόσβαση του σε ορισμένες επαγγελματικές κατηγορίες, τις στάσεις του απέναντι σε επαγγέλματα, την απόκτηση δεξιοτήτων και εφοδίων για την άσκηση ενός επαγγέλματος κλπ.

Οι περισσότεροι γονείς θεωρούν χρέος τους να βοηθήσουν τα παιδιά τους στην επιλογή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Δεν επηρεάζουν μόνο την επιλογή τους, αλλά φαίνεται πως παίζουν σημαντικό ρόλο και στον επαγγελματικό τους σχεδιασμό και στη λήψη απόφασης.

Οι γονείς έχουν άμεσο έλεγχο πάνω στο περιβάλλον που μεγαλώνουν τα παιδιά τους, επομένως, μπορούν να τα τροφοδοτούν με εμπειρίες σχεδιασμένες να βοηθήσουν την επαγγελματική τους επιλογή. Καθώς τα παιδιά μπαίνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι γονείς

μοιράζονται με τους εκπαιδευτικούς την ευθύνη της ανάπτυξης των παιδιών, αλλά δεν την εγκαταλείπουν ποτέ. (Herr&Gramer, 1992 σσ 350-352)

Αν και πολλοί γονείς θεωρούν πολύ σημαντικό αυτό το έργο τους, εντούτοις δεν νοιώθουν πάντα βέβαιοι ότι έχουν τις γνώσεις και την ικανότητα να βοηθήσουν τα παιδιά τους να πάρουν επαγγελματικές αποφάσεις. (Bartz 1978) Η πολυπλοκότητα και οι διαρκείς μεταβολές της σύγχρονης δομής της απασχόλησης δυσκολεύουν τους περισσότερους γονείς να είναι οι κύριοι επαγγελματικοί καθοδηγητές των παιδιών τους. Συχνά, επίσης, την περίοδο που τα παιδιά τους έχουν ανάγκη τη βοήθεια τους για την επαγγελματικό τους σχεδιασμό, οι γονείς αντιμετωπίζουν δικά τους εργασιακά προβλήματα. Ακόμα, κάποιοι γονείς θεωρούν πως οι γνώσεις τους είναι πεπαλαιωμένες για τις επαγγελματικές ευκαιρίες.

Τέτοιες σκέψεις προκαλούν αβεβαιότητα στους γονείς, αν πρέπει να σταθούν αμέτοχοι στις αποφάσεις των παιδιών τους ή να ασκήσουν πίεση στα παιδιά τους για συγκεκριμένες αποφάσεις. Αυτές οι καταστάσεις γίνονται χειρότερες, όταν υπάρχουν οικονομικές ανακατατάξεις και αλλαγές στη δομή της απασχόλησης, όπως συμβαίνει σήμερα στις δυτικές χώρες.

Άλλο θέμα που επηρεάζει το ρόλο που παίζουν οι γονείς στην επαγγελματική εξέλιξη των παιδιών τους σήμερα είναι και η μορφή της σύγχρονης οικογένειας. Πολλοί γονείς αισθάνονται ανίκανοι να προσφέρουν τη βοήθεια τους, ενώ πολλοί γονείς λόγω προσωπικού και οικονομικού άγχους δεν διαθέτουν την ψυχική δύναμη να το κάνουν. Επίσης, δεν ξέρουν πολλοί γονείς πώς να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των παιδιών τους και συχνά χρειάζονται συμβουλές πώς μπορούν να συμβάλλουν σε αυτό. Ακόμα, χρειάζονται συμβουλές για τη μορφή που οφείλει να έχει η συμβολή αυτή. (Herr&Gramer, 1992 σσ 350-352)

Οι μελέτες για την επίδραση των γονέων στις επαγγελματικές αξίες, φιλοδοξίες και επιδόσεις των παιδιών τους, δείχνουν ότι τέτοιες επιδράσεις μπορεί να είναι και έμμεσες (Herr&Gramer, 1992 σσ 350-352). Για παράδειγμα γονείς που δεν έχουν αρκετή εκπαίδευση και οικονομική ασφάλεια δεν είναι και τόσο πιθανόν να παρέχουν στα παιδιά τους πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες μετά τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ή βοήθεια για τις μελλοντικές τους επιλογές.

Πολλά από τα παιδιά αυτά φαίνεται να επιλέγουν τις ευκολότερες εκπαιδευτικές διεξόδους και να κάνουν ανώριμες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές ή να εγκαταλείπουν το σχολείο (College Board Commission on Pre-College Guidance and Counselling 1986).

Οι φιλοδοξίες των γονέων για τα παιδιά τους μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο που ένας νέος άνθρωπος βλέπει τον κόσμο και ειδικότερα τα επαγγέλματα. Οι πιέσεις των γονιών σε

ένα παιδί περιορισμένων δυνατοτήτων να κάνει ακαδημαϊκές σπουδές, είναι το ίδιο καταστροφικές με τις πιέσεις σε ένα παιδί, που έχει ικανότητες και δυνατότητες, να παρατήρει το σχολείο για να μπει στην αγορά εργασίας νωρίτερα.

Με τον ίδιο τρόπο η θετική ή αρνητική στάση των γονέων προς κάποια επαγγέλματα μπορεί να επηρεάσει τα παιδιά τους. Αυτό, κυρίως, συμβαίνει στα στεροτυπικών αντιλήψεων επαγγέλματα,ότι, δηλαδή, κάποια είναι για άνδρες, «ανδρικά» επαγγέλματα, και κάποια για γυναίκες, «γυναικεία» επαγγέλματα (Isaacson&Brown1995, σελ. 254-255).

Συμπεριφορές και στάσεις των γονέων που δυσκολεύουν τα παιδιά τους στη λήψη απόφασης για το επαγγελματικό τους μέλλον.

- Ο αυταρχισμός στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους και η επικριτική στάση τους απέναντι τους.
- Η υπερβολική προστασία που μπορεί να οδηγήσει σε αντίδραση τους νέους ή στο να αποκτήσουν χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Η δημιουργία τύψεων και ενοχών που αναγκάζουν τους νέους να φύγουν σε άλλη πόλη ή χώρα λόγω της προσκόλλησης τους με τους γονείς τους
- Οι ανεκπλήρωτες επιθυμίες και όνειρα των γονέων που προσπαθούν μέσω των παιδιών τους να ικανοποιήσουν
- Πολλοί έφηβοι αφήνουν στους γονείς τους την πλήρη επιλογή του επαγγέλματος τους

<https://efiveia.gr/o-rolos-ton-gonion-stis-epaggelmatikes-apofaseis-ton-efivon>

4:2 Οι γονείς ως πρότυπα

Η κοινωνικοποίηση του παιδιού είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική του ανάπτυξη, ανεξάρτητα από τις ατομικές του προτιμήσεις, κλίσεις και δεξιότητες. Η πρωτογενής κοινωνικοποίηση, ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες, συντελείται, σχεδόν αποκλειστικά, μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Τα μέλη του οικογενειακού περιβάλλοντος αποτελούν τα αρχικά πρότυπα μίμησης και υιοθέτησης κοινωνικών και επαγγελματικών ρόλων. Το γονικό σύστημα αξιών διαμορφώνει τις φιλοδοξίες και τις επαγγελματικές προσδοκίες του νεαρού ανθρώπου, που αναπτύσσεται σύμφωνα με τις οικογενειακές αρχές. Το επάγγελμα του παιδιού συχνά είναι ίδιο με του πατέρα ή της μητέρας και έτσι εξασφαλίζεται η οικογενειακή παράδοση και συνέχεια. Επιπλέον, συχνά οι ίδιοι γονείς επεμβαίνουν στην επιλογή επαγγέλματος του παιδιών τους. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις χώρες, αλλά σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου το κράτος πρόνοιας

δεν αναπτύχθηκε έγκαιρα στον απαιτούμενο βαθμό, ο ρόλος της οικογένειας στην υποστήριξη του μέλλοντος της επόμενης γενιάς γίνεται πρωταρχικός. (Πατινώτης, 2004)

Σε γενικές γραμμές, το οικογενειακό περιβάλλον επενεργεί στον χαρακτήρα κάθε ανθρώπου και επηρεάζει την επαγγελματική του κατεύθυνση με δύο τρόπους: είτε συνειδητά, είτε ασυνείδητα. Οι γονείς επηρεάζουν συνειδητά τα παιδιά τους μέσω των προσδοκιών τους, των επιθυμιών τους, των ευκαιριών για σπουδές που προσφέρουν, των κατευθύνσεων και αρχών που προσπαθούν να τους εμφυσήσουν. Μη συνειδητά τους επηρεάζουν με την οικονομική τους κατάσταση, με το μορφωτικό τους επίπεδο, με το επίπεδο σπουδών που έχουν κάνει, με το επάγγελμά τους, με τον τρόπο ζωής τους, με τις αξίες που προωθούν και ιδιαίτερα τις επαγγελματικές, με πρότυπο γενικά που προσφέρουν οι ίδιοι (Δημητρόπουλος, 2004).

Τα χαρακτηριστικά των επαγγεμάτων των γονιών επηρεάζουν τις αξίες και την προσωπικότητα τους και αυτά με τη σειρά τους επηρεάζουν τη γονική συμπεριφορά. Μέσω της ανατροφής των παιδιών τους και της συμπεριφοράς τους οι γονείς επηρεάζουν την ανάπτυξη ενδιαφερόντων, φιλοδοξιών και αξιών των παιδιών τους. Τα χαρακτηριστικά του πατέρα, που είναι σημαντικά για την επιτυχία του στην εργασία του, επηρεάζουν τις ιδιότητες που οι ίδιοι αξιολογούν σημαντικές για τα παιδιά τους. Ο πατέρας, που το επάγγελμα του απαιτεί τη λήψη ανεξάρτητων αποφάσεων, ενσταλάζει στα παιδιά του την αξία της αυτονομίας, ενώ αυτός που η εργασία του απαιτεί την υπακοή σε οδηγίες και στην επίβλεψη άλλων, είναι πιθανότερο τα παιδιά του να επιθυμεί να είναι υπάκουα. Οι αξίες αυτές μεταφέρονται στα παιδιά και επηρεάζουν την επιλογή του επαγγέλματός τους, όπως και τις ικανότητες τους να συμπεριφέρονται με αυτόνομο τρόπο, διαιώνίζοντας την ταξική δομή των γενεών (Kohn&Schooler 1983).

Σε έρευνα των Ryu και Mortimer (1996), που εστιάζει στα εργασιακά χαρακτηριστικά και του πατέρα και της μητέρας, καταλήγει ότι οι έφηβοι διαμορφώνουν τις επαγγελματικές τους αξίες περισσότερο από τον γονιό του ίδιου με αυτούς φύλο. Στην πραγματικότητα, οι εργασιακές εμπειρίες της μητέρας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον εργασιακό προσανατολισμό της κόρης (Διδακτορική διατριβή, Ιωάννα Α. Τσαπαρίκου, 2014).

4:3 Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς;

Ο κόσμος της εργασίας θα πρέπει να ερευνηθεί μέσα από έγκυρες πηγές πληροφόρησης από το νέο εφόσον βέβαι πρώτα ανακαλύψει τις ιδιαιτερότητες της προσωπικότητας του, τις δυνατότητές του και τις ικανότητές του. Τα στοιχεία που θα μπορούσε να πάρει υπόψη του ο καθένας ώστε να επιλέξει εκπαιδευτικές επιλογές και να

πάρει επαγγελματικές αποφάσεις είναι διαφορετικές από άνθρωπο σε άνθρωπο. Η εργασιακή ασφάλεια, οι προοπτικές ανέλιξης, η αμοιβή, οι συνθήκες είναι κάποιες από τις παραμέτρους που ο καθένας αξιολογεί ανάλογα με την προσωπικότητα του και τα ενδιαφέροντά του.

Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από εργασιακή αστάθεια και αλλαγές κοινωνικές και οικονομικές η προοπτική απασχόλησης αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιλογής επαγγέλματος.

Τρόποι βοήθειας των γονέων στα παιδιά τους για την επαγγελματική τους επιλογή

- Απόκτηση κατάλληλων γνώσεων και σφαιρική ενημέρωση γύρω από το θέμα της επαγγελματικής καριέρας των παιδιών τους.
- Με το να μάθουν ποια είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τι είδους εκπαίδευση παρέχουν. Τι εκπαιδευτικές επιλογές έχουν τα παιδιά τους και το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα
- Να γνωρίζουν ποιες είναι οι συνθήκες εργασίας και οι αμοιβές στα διάφορα επαγγέλματα. Το περιεχόμενο των επαγγελμάτων, το αντικείμενό τους. Τις προοπτικές που έχει το συγκεκριμένο επάγγελμα και την κατάσταση της αγοράς.
- Η απομυθοποίηση των επαγγελμάτων μέσα από την διαζώσης γνωριμία τους
- Η επαφή με τον κόσμο της εργασίας δουλεύοντας τους καλοκαιρινούς μήνες το βοηθάει να κατανοήσει τον κόσμο της εργασίας και να συνειδητοποιήσει τις βασικές επαγγελματικές αρχές της συνέπειας, της υπευθυνότητας, της πρωτοβουλίας κ.α
- Οι γονείς μπορούν να συνεργαστούν και να συμβουλευτούν τους καθηγητές συμβουλευτικής και επαγγελματικής αγωγής και με διάφορα ψυχομετρικά τεστ να βρουν το επάγγελμα που ταιριάζει στο παιδί τους.

http://www.moec.gov.cy/ysea/ekdoseis/rolos_oikogeneias_epangelmatikes_epiloges_mathiton.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5:1 Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας

Σύμφωνα με τις βιβλιογραφικές αναφορές «έρευνα είναι η μεθοδική αναζήτηση που κάνει κάποιος για να προσθέσει κάτι επιπλέον στις γνώσεις του και στις γνώσεις των άλλων με την ανακάλυψη σημαντικών πραγμάτων ή απόψεων» (Bjovkstvom D. Harmin Ekf, 2001,

Δρακωνάκη, 2013). Ανάλογα με το είδος των δεδομένων της μια έρευνα μπορεί να διαχωριστεί σε ποσοτική και ποιοτική (Βάμβουκας, 2007, Κόκκαλη, 2014).

Η ποσοτική έρευνα χαρακτηρίζεται από την επεξεργασία των δεδομένων με στατιστικές μεθόδους και την αριθμητική παρουσίαση των αποτελεσμάτων μέσω πινάκων, διαγραμμάτων ή γραφημάτων, κ.α., ώστε να προβεί ο ερευνητής σε συγκρίσεις μεταξύ των διαφόρων μεταβλητών και να παράσχει αντικειμενικές επεξηγήσεις (Κόκκαλη, 2014, Μαντζούκας, 2007). Η ερευνητική διαδικασία έχει ως αφορμή ένα προβληματισμό και προσπαθεί να απαντήσει σε ένα ερευνητικό ερώτημα. Ένας ερευνητής καλείται να σχεδιάσει τη μεθοδολογία που θα υιοθετήσει σε σχέση με τον προβληματισμό του και σε συνάρτηση με το υπό εξέταση πεδίο και θέμα του.

Η μεθοδολογία έρευνας αναφέρεται στις παραμέτρους της ερευνητικής προσπάθειας του ερευνητή, οι οποίες αφορούν στις γενικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις μεθόδους, στις τεχνικές, στα μέσα, στα υλικά και στις διαδικασίες που θα επιλέξει για τη διεξαγωγή της έρευνας του (Δημητρόπουλος, 2004). Δηλαδή, μεθοδολογία έρευνας είναι η κατανόηση της επιστημονικής ερευνητικής διαδικασίας: Πώς θα σχεδιαστεί μια έρευνα πώς θα πραγματοποιηθεί μια έρευνα.

Οι ερευνητικές τεχνικές διακρίνονται σε ποιοτικές και ποσοτικές. Οι ποσοτικές αναλύουν την ποσότητα εμφάνισης του φαινομένου που εξετάζεται και οι ποιοτικές αναφέρονται στο είδος, στο συγκεκριμένο χαρακτήρα του φαινομένου (Kvale, 1996: 67). Και οι δύο μέθοδοι δίνουν τη δυνατότητα στον ερευνητή να προσεγγίσει ένα ερευνητικό πεδίο και να επικεντρωθεί σε αυτό. <http://epublishing.ekt.gr> | e-Publisher: EKT | Downloaded at 05/11/2018 01:57:02

Συνήθη στάδια ποσοτικής έρευνας

- Βιβλιογραφική ανασκόπηση
- Δημιουργία & διατύπωση μιας υπόθεσης ή θεωρίας που πρόκειται να ελεγχθεί/τα ερευνητικά ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν
- Σχεδιασμός έρευνας για τον έλεγχο της υπόθεσης ή θεωρίας (π.χ. ένα πείραμα, μια έρευνα ερωτηματολογίου)
- Διεξαγωγή της έρευνας
- Ανάλυση των αποτελεσμάτων
- Εξέταση εναλλακτικών εξηγήσεων για τα ευρήματα

- Αναφορά κατά πόσον η υπόθεση ή θεωρία υποστηρίζεται ή δεν υποστηρίζεται ή/ και μπορεί να απαντήσει στα ερωτήματα της έρευνας
- Εξέταση της δυνατότητας γενίκευσης των ευρημάτων (Cohen, Manion&Morrison, 2011)

Μελετώντας την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία και αναζητώντας πηγές που σχετίζονται με τις έννοιες που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, διαπιστώθηκε πως η επιλογή επαγγέλματος από τους νέους και οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την επιλογή είναι έννοιες που πολλές έρευνες προσπάθησαν να αναλύσουν και να προσεγγίσουν.

5:2 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος στους απόφοιτους των Λυκείων της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας. Η μέθοδος, η οποία χρησιμοποιήθηκε, ήταν η ποσοτική έρευνα με εργαλείο το ερωτηματολόγιο.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται και ζητούν απάντηση μέσω αυτής της έρευνας είναι τέσσερα (4):

- Ποια είναι τα κίνητρα που ώθησαν τους μαθητές να επιλέξουν τη συγκεκριμένη επαγγελματική κατεύθυνση;
- Ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους επιλογής;
- Ποια η επίδραση των οικονομικών παραγόντων στην επιλογή επαγγέλματος των σπουδαστών;
- Πόσο επέδρασε στην απόφαση τους η οικονομική κρίση στην Ελλάδα;

Όπως έχει αναφερθεί στο κεφάλαιο τρία(3), οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του επαγγέλματος μπορεί να είναι τόσο ατομικοί, όσο και περιβαλλοντικοί. Στην παρούσα έρευνα έγινε προσπάθεια, ώστε να αποτυπωθούν όσο γίνεται περισσότεροι παράγοντες επιλογής επαγγέλματος, με σκοπό να διερευνηθούν ποιοι από αυτούς λειτούργησαν καθοριστικά για τον απόφοιτο του Λυκείου.

5:3 Επιλογή Δείγματος

Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας έγινε με ερωτηματολόγιο που δόθηκε σε 200 απόφοιτους Λυκείων του νομού Δράμας, σε σύνολο περίπου 700 αποφοίτων τη σχολική χρονιά 2017 – 2018, από τους οποίους οι εκατόν είκοσι (120) ήταν άντρες και οι εβδομήντα (70) γυναίκες. Σε μια προσπάθεια ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος, επιλέχθηκαν απόφοιτοι από διαφορετικές περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας.

5:4 Εργαλείο Έρευνας

Για τη συγκέντρωση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από απόφοιτους Λυκείων του νομού Δράμας. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν χωρισμένο σε τρεις (3) τομείς για επιλογή συγκεκριμένων δεδομένων. Το πρώτο μέρος αφορά τα ατομικά στοιχεία των ερωτώμενων, τα οικογενειακά τους στοιχεία και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους. Το δεύτερο μέρος αφορά την κύρια απασχόληση τους και την εργασιακή τους σχέση. Τέλος, το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιέχει ένα σύνολο είκοσι κριτηρίων που τους ζητά να αξιολογήσουν ως προς τη σημαντικότητα που είχαν για την ιεράρχηση των Σχολών κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού τους.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν να μοιραστούν, από εμένα προσωπικά, τα ερωτηματολόγια στους αποφοίτους των σχολείων και να τα συλλέξω, πάλι με την προσωπική μου παρουσία. Η έρευνα έγινε από τον Οκτώβριο του 2018 ως τον Δεκέμβριο του 2018.

Έγινε προσπάθεια το ερωτηματολόγιο να είναι όσο το δυνατόν πιο απλό και κατανοητό στον τρόπο απάντησής του και να επιτρέπει την παραπέρα στατιστική επεξεργασία των στοιχείων. Προσπάθησα οι ερωτήσεις να είναι απλά διατυπωμένες και με σαφήνεια, χωρίς να κατευθύνουν τον ερωτώμενο.

Το ερωτηματολόγιο (βλέπε Παράρτημα) αποτελείται από είκοσι τέσσερις (24) κλειστές ερωτήσεις, από τις οποίες οι τέσσερις (4) πρώτες αφορούν δημογραφικά στοιχεία και στοιχεία που έχουν σχέση με το μορφωτικό επίπεδο και την εργασία των γονέων των αποφοίτων. Οι επόμενες ερωτήσεις, στις οποίες αποδίδεται και μεγαλύτερη βαρύτητα, αφορούν παράγοντες που επηρέασαν τους απόφοιτους των Λυκείων του νομού Δράμας στην επιλογή των προτιμήσεών τους.

Πέντε (5) άξονες εννοιολογικής κατασκευής του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν: α) η οικογένεια, β) οικονομικοί παράγοντες, γ) το σχολείο, δ) τα ΜΜΕ και φίλοι ε) προσωπικές προσδοκίες.

Οι παραπάνω άξονες στηρίχτηκαν σε βιβλιογραφική ανασκόπηση και σχετίζονται με τους παράγοντες που επηρεάζουν περισσότερο το άτομο κατά τη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος του με βάση τους συγγραφείς Κάντα και Χατζή (1991), Δημητρόπουλο (1999, 2000) Κασσωτάκη (2004). Σε όλες τις ερωτήσεις χρησιμοποιήθηκε πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα πολύ).

ΚΕΦ. 6ο Ανάλυση αποτελεσμάτων ποσοτικής έρευνας

6:1 Στατιστική ανάλυση

Η ανάλυση του ερωτηματολογίου έγινε με χρήση συγκεντρωτικού πίνακα στο Excel. Μετά τη συλλογή των ερωτηματολογίων πέρασα τις απαντήσεις σε πίνακα excel και παρακάτω φαίνονται οι απαντήσεις των ερωτώμενων ανά τομέα ερωτήσεων σε γραφήματα και σε ποσοστά επί τοις εκατό. Η πρώτη ερώτηση αφορά το φύλο του ερωτώμενου, ενώ η δεύτερη ερώτηση αφορά την κύρια απασχόληση των γονέων. Για τον λόγο αυτό έχει δύο γραφήματα, ένα για τον πατέρα και ένα για τη μητέρα, αντίστοιχα. Η τρίτη ερώτηση, που αφορά τον τύπο της εργασιακής σχέσης των γονέων, εκφράζεται πάλι σε δύο γραφήματα, ένα για τον πατέρα και ένα για τη μητέρα, αντίστοιχα.

Τέλος, ακολουθεί η αξιολόγηση των γενικών κριτηρίων επιλογής επαγγέλματος

Η συμμετοχή αποφοίτων στην έρευνα ήταν κατά 61% άνδρες και 39% γυναίκες. Σε ό,τι αφορά το μορφωτικό τους επίπεδο οι πατέρες των συμμετοχόντων στην έρευνα είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και κάτοχοι μεταπτυχιακού στο 41,3% και υστερούν οι μητέρες, που το αντίστοιχο ποσοστό είναι 51,7%.

Στην πλειοψηφία τους οι γονείς είναι κατώτερα, μεσαία ή ανώτερα στελέχη του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα. Και εδώ υπερτερούν οι άνδρες, με 51,7%, ενώ οι γυναίκες με 48,3% είναι πολύ κοντά.

Άλλα χαρακτηριστικά στοιχεία αυτής της κατηγορίας των απαντήσεων είναι το ποσοστό των ελεύθερων επαγγελματιών και εμπόρων, που, και εδώ, οι πατέρες με ποσοστό 24,1% υπερτερούν έναντι των μητέρων, που έχουν ποσοστό 17,2%. Και το σημαντικό εύρημα για τις μητέρες είναι το γεγονός ότι σε ποσοστό 24,1% ασχολούνται με τα οικιακά ή είναι άνεργες.

Όπως δείχνουν και τα αποτελέσματα της ερώτησης σχετικά με την εργασιακή σχέση των γονέων, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό, κυρίως μητέρων, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, που είναι άνεργες, το 24,1%, σε αντίθεση με τους άνδρες, στους οποίους το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται στο 3,4%. Το 79,3% των ανδρών-πατέρων και το 51,7% των γυναικών-μητέρων έχουν μόνιμη απασχόληση.

Στο τρίτο και το πιο ουσιαστικό πλέγμα ερωτήσεων για την αξιολόγηση των κριτηρίων για την επιλογή του επαγγέλματος θα δίνεται για κάθε κριτήριο το σύνολο των θετικών προτιμήσεων, υπολογίζοντας σε αυτές και το «μέτρια», ενώ για τις αρνητικές προτιμήσεις το «καθόλου» και το «λίγο».

Στην πρώτη ερώτηση το κριτήριο του ενδιαφέροντος για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα που επέλεξε το 86,4%, οι ερωτώμενοι απάντησαν πως η επιλογή τους έγινε γιατί τους ενδιέφερε το συγκεκριμένο επάγγελμα.

Στο κριτήριο για επιλογή της πόλης, στην οποία βρίσκονται τα αντίστοιχα τμήματα για τις σπουδές τους, το 65,5% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά.

Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης με το τέλος των σπουδών είναι βασικό στοιχείο επιλογής των σχολών τους, όπως απαντά το 82,8% των αποφοίτων.

Το 65,5 % των ερωτηθέντων απάντησαν πως η οικονομική κατάσταση των γονιών τους επηρέασε την επιλογή τους.

Εντύπωση προκαλεί το ποσοστό των μαθητών, 65,5%, που επηρεάζονται στις επιλογές τους από τις προσδοκίες που έχουν οι γονείς τους για αυτούς.

Οι συνθήκες εργασίας των επαγγελματιών που επιλέγουν είναι επίσης σημαντικό κριτήριο για την επιλογή τους με ποσοστό 79,2%

Η προσωπική επιθυμία για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι ένα πολύ σπουδαίο κριτήριο, κατά 89,6%, που τους κατευθύνει να σπουδάσουν.

Αντίθετα οι θέσεις των Τμημάτων της προηγούμενης χρονιάς απασχολεί το αξιοσημείωτο ποσοστό του 58,6% των αποφοίτων.

Ενδιαφέρον έχει στο κριτήριο της επίδρασης από το επάγγελμα του πατέρα. Το 75,8 % απάντησε πως τους επηρέασε από λίγο ως καθόλου. Αντίστοιχο ποσοστό απαντήσεων παρατηρείται και όσον αφορά την επίδραση που ασκεί το επάγγελμα της μητέρας.

Τα πράγματα διαφοροποιούνται λίγο σε ό,τι αφορά την επίδραση των αδερφών. Ένα σημαντικό ποσοστό, του ύψους του 62,8%, δηλώνει πως δεν επηρεάζεται από τα αδέρφια στις επιλογές του.

Ενώ ένα ποσοστό 79,3% απαντά πως δεν επηρεάζεται λίγο ή καθόλου από το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον.

Τα έξοδα για τις σπουδές βάραιναν σε ποσοστό 68,9% στις αποφάσεις των αποφοίτων για την επιλογή των Σχολών.

Η οικονομική κρίση ως κριτήριο επιλογής επαγγελματικής απασχόλησης επηρέασε σε ένα ποσοστό 55,1% τους απόφοιτους.

Στο υψηλό ποσοστό του 82,8% οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν είχαν καμία βοήθεια από τους καθηγητές του σχολείου τους στην επαγγελματική τους επιλογή.

Το 65,5% των αποφοίτων δήλωσαν πως δεν είχαν καμία ενημέρωση για τις Μεταλυκειακές τους Σπουδές από το σχολείο.

Το 79,3% δεν επηρεάστηκε από τα ΜΜΕ και αντίστοιχα το 69% των αποφοίτων δεν επηρεάστηκε από τους φίλους και τις παρέες.

Τέλος, το ποσοστό που προβληματίζει ή οφείλει να προβληματίσει όλους, όσοι εμπλέκονται στον σχεδιασμό του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, το ποσοστό, λοιπόν, του 79,3% δηλώνει ότι δεν επηρεάστηκε από τον σύμβουλο Επαγγελματικού Προσανατολισμού, γιατί απλά δεν υπήρχε στα σχολεία τους!

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χαρακτηριστικά τα οποία οι μαθητές συνδέουν (είτε απόλυτα είτε σε μεγάλο βαθμό) με την επιλογή επαγγέλματος τους.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Η προσωπική επιθυμία για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	89,6
Έχει σχέση με τα ενδιαφέροντα μου	86,4
Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης	82,8
Οι συνθήκες εργασίας των επαγγελματιών	79,2
Τα έξοδα για τις σπουδές	68,9
Προσδοκίες που έχουν οι γονείς μου για εμένα	65,5
Η οικονομική κατάσταση των γονιών μου	65,5
Οι θέσεις των Τμημάτων κατά την προηγούμενη χρονιά	58,6
Η οικονομική κρίση	55,1
Επίδραση των αδερφών μου	37,2
Επηρεάστηκα από τους φίλους μου και τις παρέες μου	31
Επηρεάστηκα από τα ΜΜΕ	20,7
Το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον	20,7
Επίδραση από το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας	24,2

Τα αποτελέσματα της έρευνας, σε ότι αφορά την επιλογή του επαγγέλματος των αποφοίτων, συμπίπτουν με ανάλογες έρευνες που έγιναν στο παρελθόν για παρόμοια θέματα,

όπως σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2000 σε δείγμα 455 μαθητών της Α΄ Λυκείου, που φοιτούσαν σε σχολεία αστικών περιοχών από τους Σ. Δημάκη, Κ., Καμινιώτη, Ο, Κωστάκη, Α., Τσούρτη, Ζ. & Ψαράκης, Σ.(2004).

Όσον αφορά τις επαγγελματικές προτιμήσεις των αποφοίτων, η πλειονότητα (63.9%) δηλώνει ότι έχει αποφασίσει τι επάγγελμα θα ακολουθήσει. Οι περισσότεροι απόφοιτοι δηλώνουν ότι ο κυριότερος παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή τους είναι η οικογένεια τους, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι το 41% των αποφοίτων θεωρεί ότι η επιλογή επαγγέλματος είναι προσωπική επιλογή.

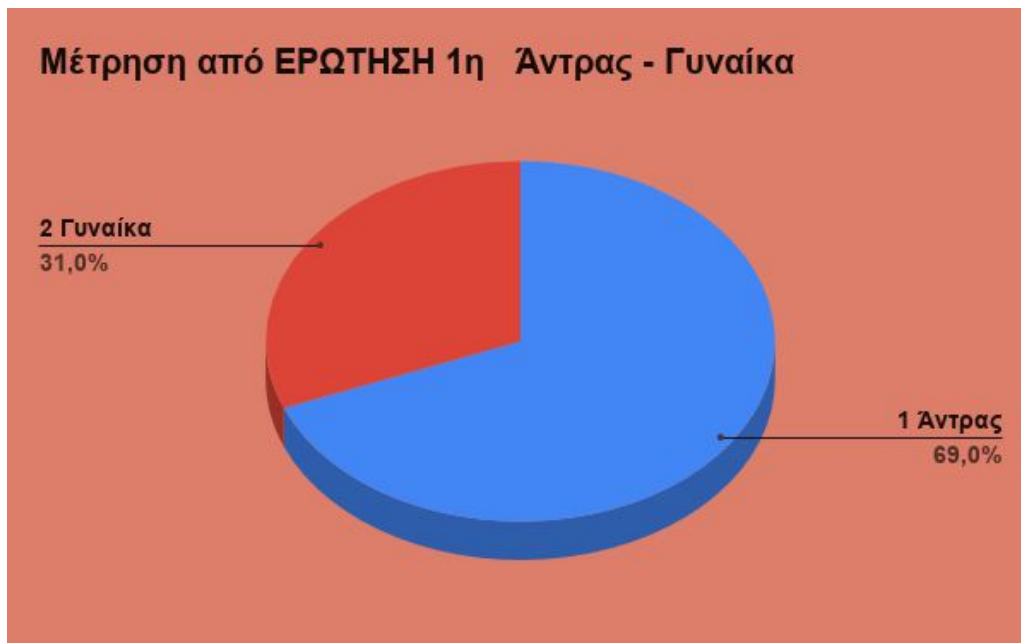
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Παράγοντες με κυριότερη επιρροή στην επιλογή επαγγέλματος

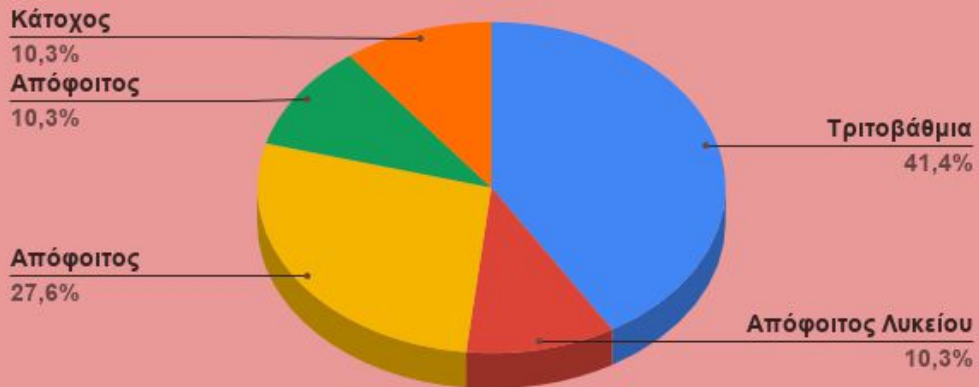
Παράγοντας με κύρια επιρροή στην επιλογή επαγγέλματος	Συχνότητα	Ποσοστό επί των απαντήσεων	Ποσοστό επί των ερωτηθέντων*
Οικογένεια, συγγενείς	127	37.1	40.2
Κοινωνία (γενικά)	34	9.9	10.8
Καθηγητές	19	5.6	6.0
ΜΜΕ, Τύπος, βιβλία	17	5.0	5.4
Φίλοι	15	4.4	4.7
Κανείς (προσωπική επιλογή)	130	38.0	41.1
Σύνολο	342	100%	

(Βάση: 316 απόφοιτοι)* Ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

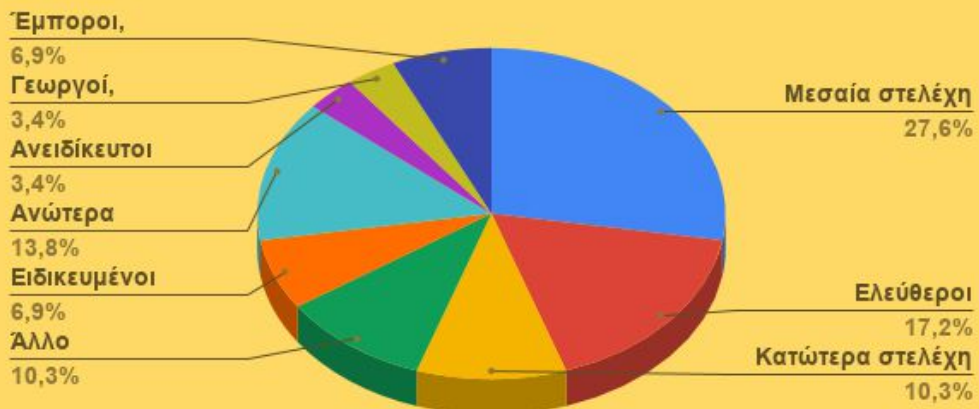
6:2 ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

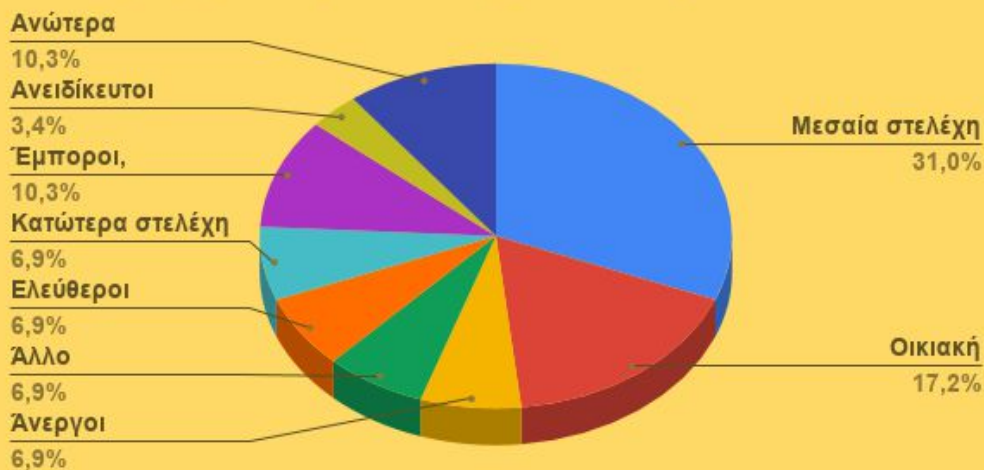
Μέτρηση από Ερώτηση 2η Μορφωτικό επίπεδο γονέων [ΜΗΤΕΡΑ]

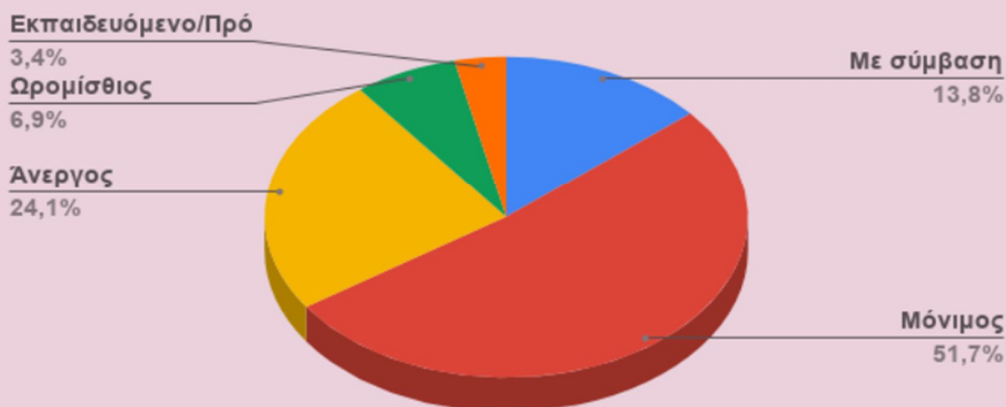
Μέτρηση από Ερώτηση 3η Ποια είναι η κύρια απασχόληση των γονέων σας [ΠΑΤΕΡΑΣ]

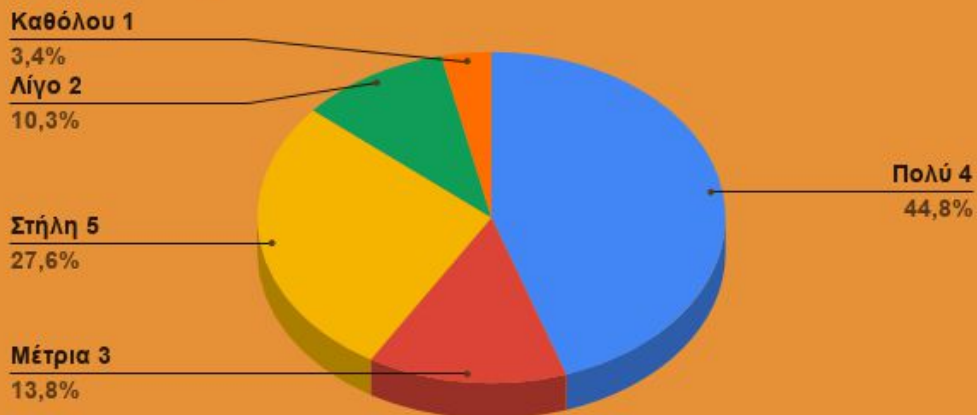
Μέτρηση από Ερώτηση 3η Ποια είναι η κύρια απασχόληση των γονέων σας [ΜΗΤΕΡΑ]

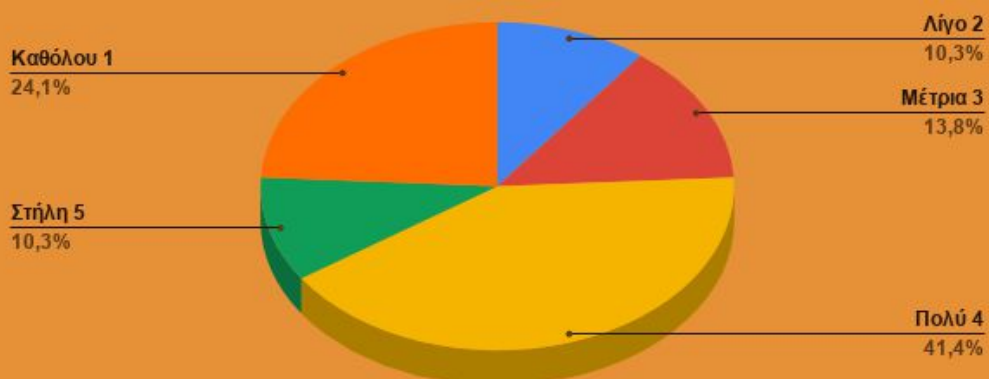
Μέτρηση από Ερώτηση 4η Τύπος εργασιακής σχέσης γονέων (Μία απάντηση. Σε περίπτωση περισσοτέρων

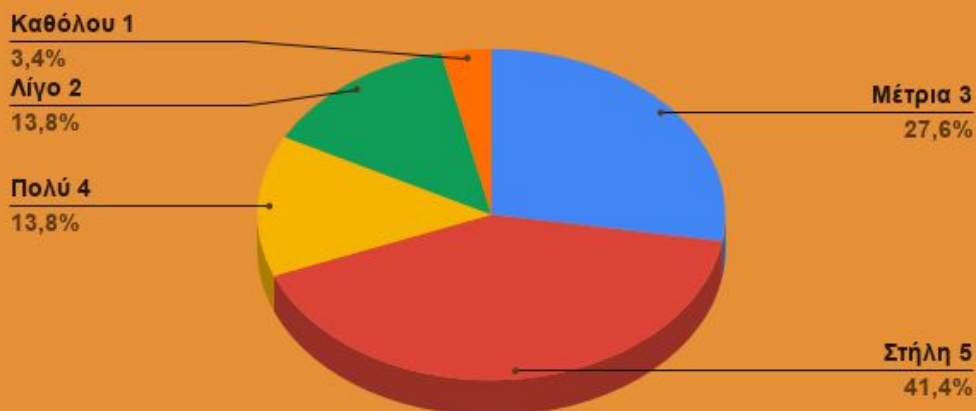
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα]

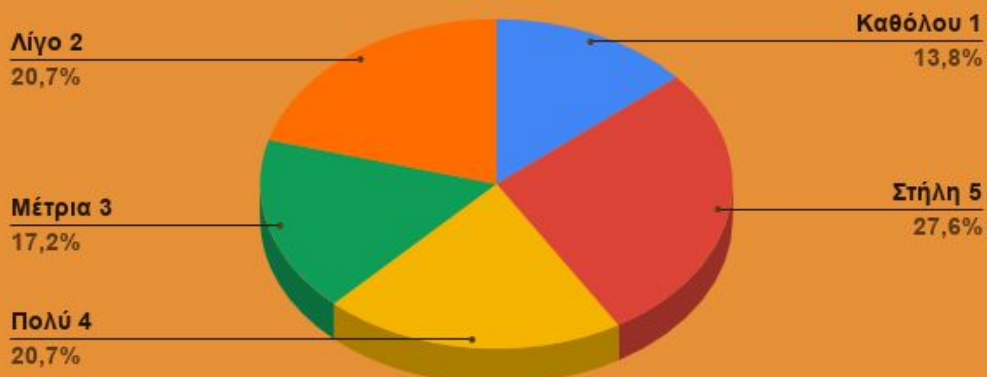
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων]

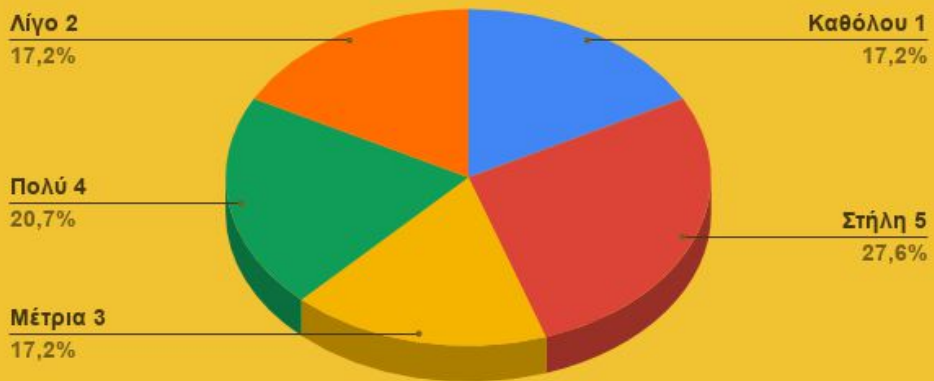
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης]

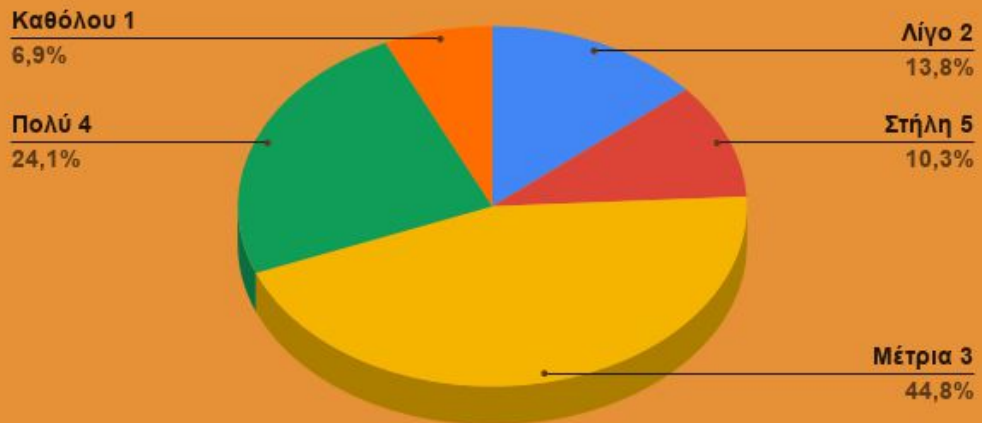
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου]

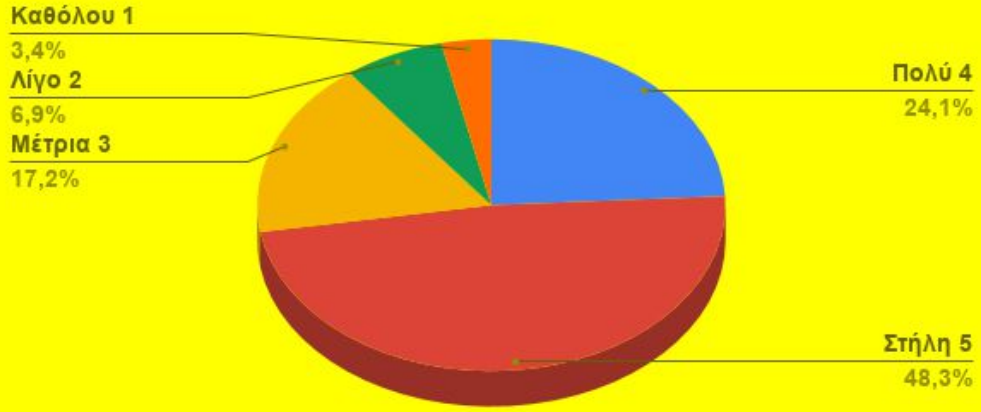
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Οι προσδοκίες των γονέων μου]

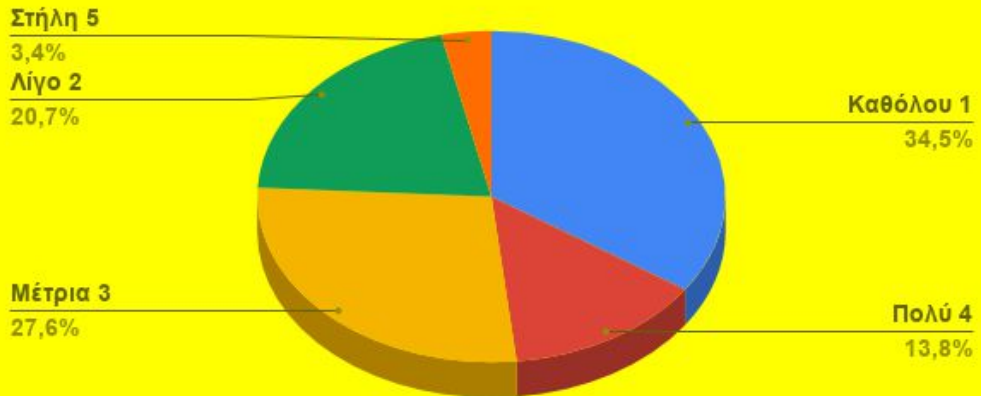
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Οι συνθήκες εργασίας]

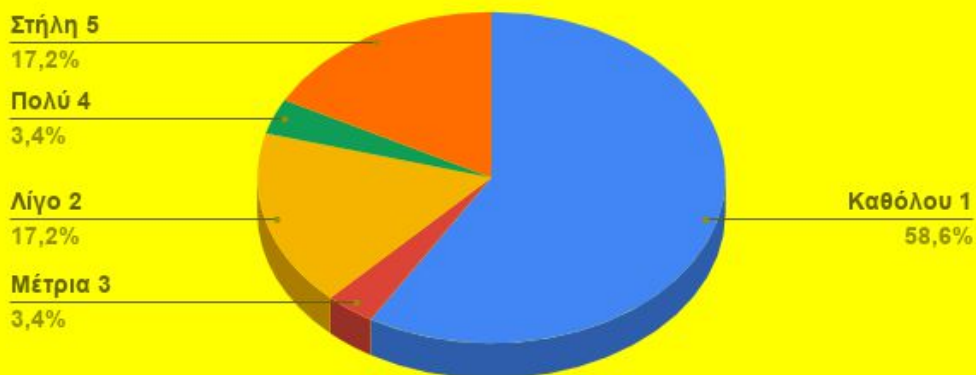
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Η προσωπική μου επιθυμία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση]

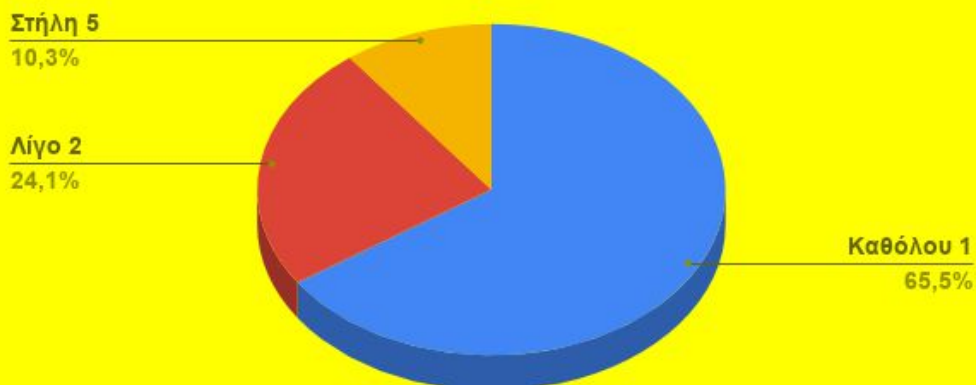
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Οι θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό]

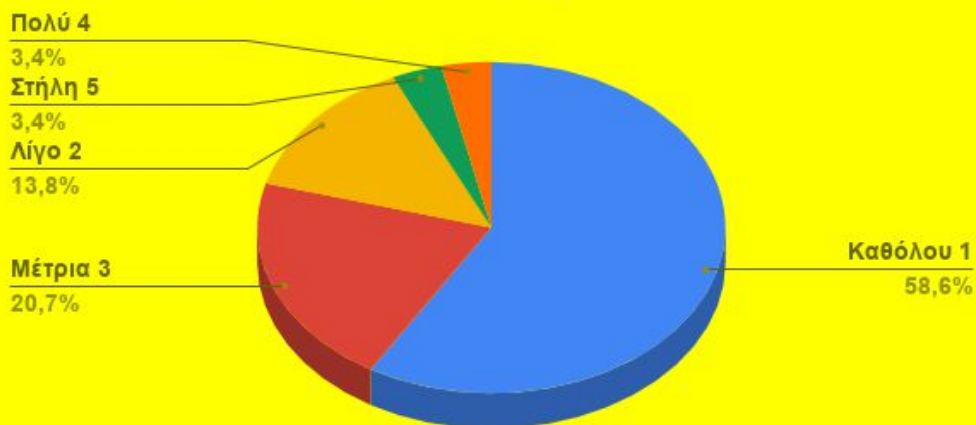
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Το επάγγελμα του πατέρα μου με επηρέασε στην επιλογή μου]

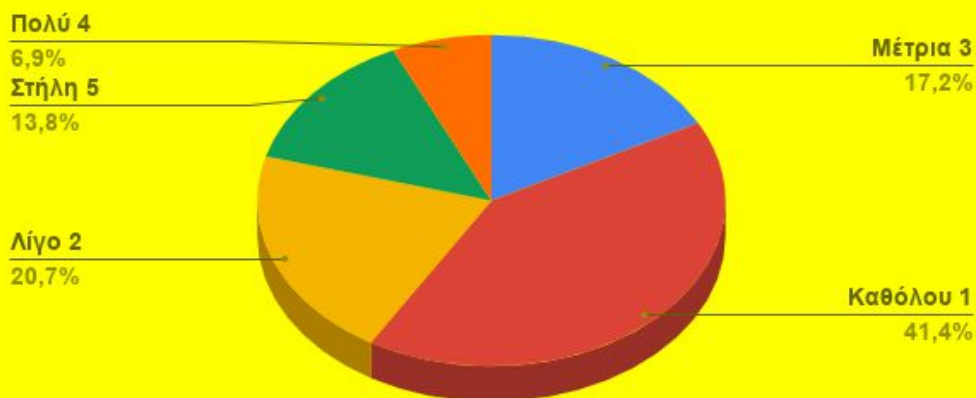
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Το επάγγελμα της μητέρας μου με επηρέασε στην επιλογή μου]

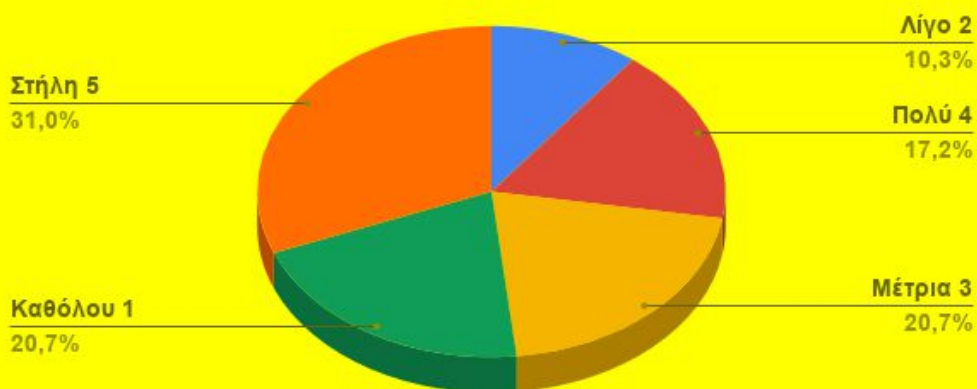
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Επηρεάστηκα από τα αδέρφια μου για την επαγγελματική μου επιλογή.]

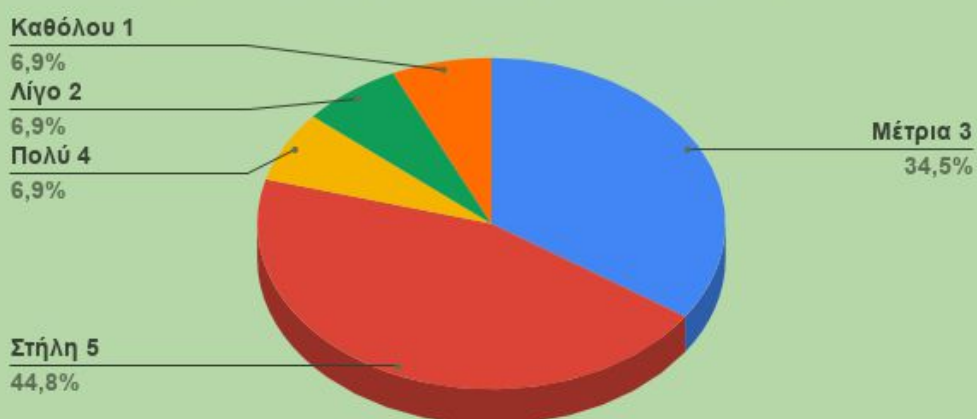
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Επηρεάστηκα από το ευρύτερο οικογενειακό μου περιβάλλον για την επαγγελματική μου

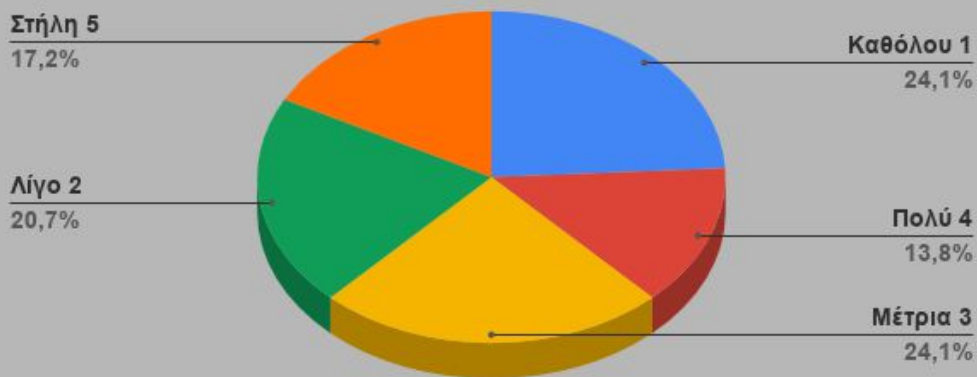
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Επέλεξα τον τόπο σπουδών
σκεπτόμενος/η τα έξοδα.]

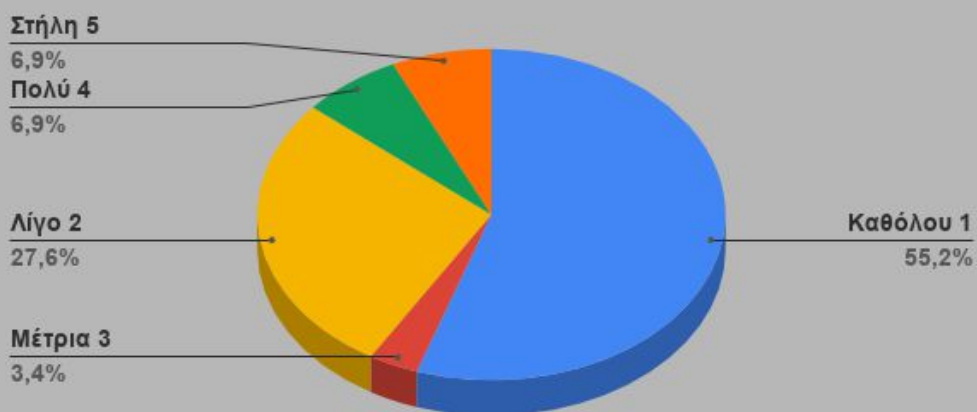
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Επέλεξα τις συγκεκριμένες σπουδές
με βάση τις οικονομικές απολαβές που θα έχω ως

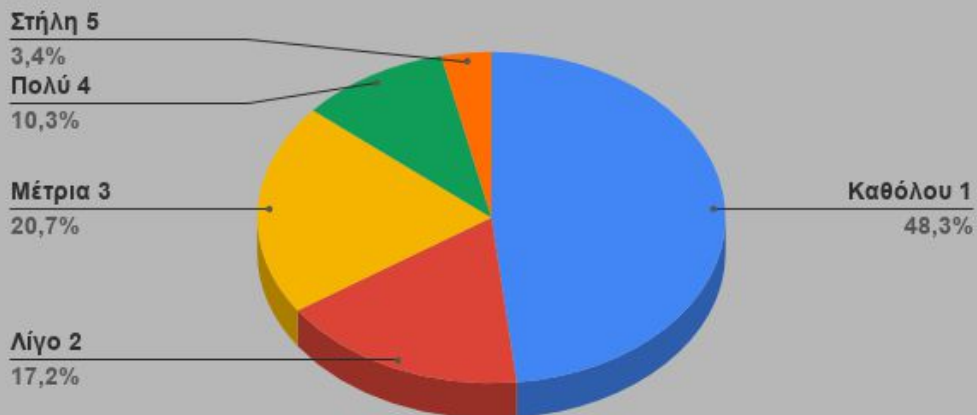
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Η οικονομική κρίση επηρέασε την επιλογή μου για τις σπουδές που επέλεξα να κάνω]

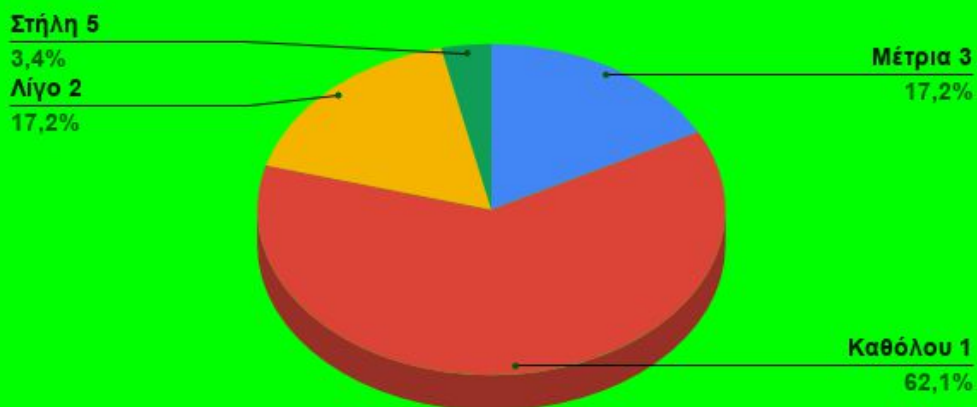
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Οι καθηγητές μου στο σχολείο με βοήθησαν στην επαγγελματική μου επιλογή]

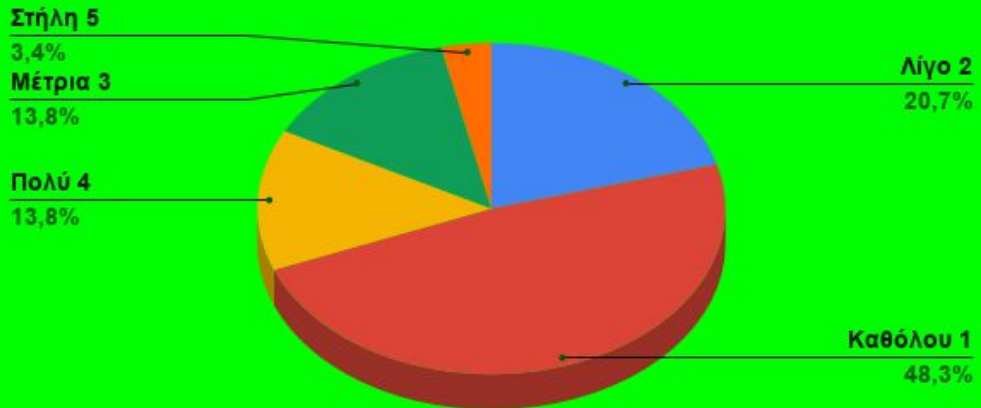
Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Θεωρώ ότι είχα πολύ καλή ενημέρωση για τις μεταλυκειακές σπουδές από το σχολείο

Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Τα ΜΜΕ (τηλεόραση, περιοδικά, ραδιόφωνο)/ Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (internet, facebook

Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Οι φίλοι μου - παρέα μου με βοήθησαν να επιλέξω την επαγγελματική μου κατεύθυνση]

Μέτρηση από Ερώτηση 5 [Ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού με βοήθησε στη επιλογή κατεύθυνσης]

ΚΕΦ. 7ο Συμπεράσματα – Προτάσεις

7:1 Απαντήσεις ερευνητικών ερωτημάτων

Σχετικά με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν και ζητήθηκε να απαντηθούν από την έρευνα:

- Ποια είναι τα κίνητρα που ώθησαν τουςαπόφοιτους να επιλέξουν τη συγκεκριμένη επαγγελματική κατεύθυνση;
- Ποιοι παράγοντες συνέβαλλαν στη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους επιλογής; Η διερεύνηση παραγόντων, όπως η οικογένεια, οι φίλοι, το σχολείο, τα ΜΜΕ αλλά και οι προσωπικές τους προσδοκίες.
- Ποια η επίδραση των οικονομικών παραγόντων στην επιλογή επαγγέλματος των αποφοίτων;
- Πόσο επέδρασε στην απόφαση τους η οικονομική κρίση στην Ελλάδα;

Στο ερώτημα για τα κίνητρα που ώθησαν τους μαθητές να επιλέξουν τη συγκεκριμένη επαγγελματική κατεύθυνση οι συνθήκες εργασίας των επαγγελματιών επηρέασαν την απόφασή τους σε ποσοστό 79,2% και η επαγγελματική αποκατάσταση μετά το πέρας των σπουδών τους επηρέασε την επιλογή της συγκεκριμένης επαγγελματικής κατεύθυνσης κατά 82,8%. Το κύριο,όμως, κριτήριο επιλογής της συγκεκριμένης επαγγελματικής κατεύθυνσης είναι, με ποσοστό 86,4%, το ότι έβρισκαν ευχαρίστηση σε αυτό το επάγγελμα.

Οι παράγοντες που συνέβαλλαν στην διαμόρφωση της επαγγελματικής τους επιλογής ήταν κυρίως οι προσδοκίες των γονιών τους από τους ίδιους σε ποσοστό 65,5% και η προσωπική τους επιθυμία για Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ενώ, η επίδραση από παράγοντες, όπως οι φίλοι 31%, τα ΜΜΕ 20,7%, και τα αδέρφια 37,2% , επηρέασαν, όπως δείχνουν και τα ποσοστά, λιγότερο στην επαγγελματική τους επιλογή.

Οι γονείς, όπως δείχνει η έρευνα, παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή του επαγγέλματος ενός εφήβου και στην επαγγελματική του εξέλιξη. Όλοι οι γονείς θέλουν τα παιδιά τους να βρουν την ευτυχία και να επιτύχουν στη ζωή τους. Ένας σημαντικός παράγοντας, λοιπόν, που σχετίζεται με την ευτυχία και την επιτυχία κάποιου είναι και το επάγγελμα που έχει επιλέξει.

Οι γονείς επηρεάζουν τα παιδιά τους στην επιλογή αυτή με πολλούς τρόπους. Καθορίζουν μέχρι ποιο επίπεδο εκπαίδευσης θα φτάσουν τα παιδιά τους και τις γνώσεις που έχουν σχετικά με τις διάφορες μορφές απασχόλησης και το πλήθος των επαγγελματιών που υπάρχουν. Επίσης, παίζουν σημαντικό ρόλο στη στάση που θα κρατήσουν τα παιδιά τους

μεγαλώνοντας προς την εργασία γενικότερα, αλλά και στο κίνητρό τους να επιτύχουν, ειδικότερα.

Τα περισσότερα από αυτά μαθαίνονται ασυνείδητα από τα παιδιά και οι έφηβοι προσλαμβάνουν τις πεποιθήσεις και τις προσδοκίες των γονιών τους καθώς αυτά μεγαλώνουν, ακόμα και αν δεν μιλήσουν ποτέ μαζί τους για αυτά.

Μερικοί από τους κύριους παράγοντες επιρροής των γονιών προς τα παιδιά είναι:

Οι προσδοκίες που έχουν οι γονείς για την εκπαίδευση και την επαγγελματική καριέρα των παιδιών τους.

- Το παράδειγμα που δίνουν οι ίδιοι οι γονείς στα παιδιά τους.
- Οι αξίες που έχουν για την έννοια της οικογένειας, της φιλίας και της κοινωνίας.
- Οι ευκαιρίες που δίνουν στα παιδιά τους να μάθουν και να εξελιχθούν.
- Το είδος της σχέσης που αναπτύσσουν μαζί τους.
- Ο τρόπος που τους επιβραβεύουν ή τους τιμωρούν.

Τέλος, στο ερώτημα ποια η πιθανή επίδραση των οικονομικών παραγόντων στην επιλογή επαγγέλματος των σπουδαστών και πως επέδρασε η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, σε ποσοστό 55,% η οικονομική κρίση επηρέασε την επιλογή της επαγγελματικής τους απασχόλησης. Τα έξοδα για τις σπουδές τους βάραιναν σε ποσοστό 68,9% στις αποφάσεις των μαθητών για την επιλογή των Σχολών που θα σπουδάσουν. Χαρακτηριστικό του πόσο σημαντικός παράγοντας για την επιλογή των Σχολών που επιλέγουν να σπουδάσουν οι απόφοιτοι είναι η οικονομική δυνατότητα των γονιών τους, είναι οι απαντήσεις για το πόσο επηρέασε η οικονομική κατάσταση των γονιών τους την επιλογή τους. Το 65,5% υποστηρίζουν πως τους επηρέασε. Τέλος, τα έξοδα των σπουδών σε ποσοστό 68,9% επηρέασαν την επαγγελματική τους επιλογή και τον τόπο σπουδών τους.

Με αφετηρία τη διαρκώς αυξανόμενη ανεργία και την περιορισμένη έως ανύπαρκτη πλέον πρόσβαση στον δημόσιο τομέα, σε συνδυασμό με την οικονομική δυσπραγία χιλιάδων οικογενειών διαμορφώνονται οι επιλογές και οι σπουδές των αποφοίτων και των νέων ανθρώπων για τα επόμενα χρόνια.

Οι αποφάσεις που αφορούν την επιλογή της συνέχισης των σπουδών ή και της κατεύθυνσης των σπουδών βασίζονται στα άμεσα και έμμεσα κόστη της εκπαίδευσης, ενώ καίριο ρόλο παίζουν οι προσδοκίες για επαγγελματική αποκατάσταση. Στα ελληνικά πανεπιστήμια το οικονομικό κόστος είναι ανεξάρτητο από την ειδίκευση ενός φοιτητή, όμως, τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη διαφέρουν.

Η οικονομική ύφεση έστρεψε την προσοχή στα μελλοντικά εισοδήματα από την εργασία που σχετίζεται με τις σπουδές, μειώνοντας το όφελος κάποιου, ο οποίος πιθανόν, κάτω από προσφορότερες συνθήκες, να επέλεγε να επενδύσει σε ένα απαιτητικότερο, σε χρόνο και κόπο, πτυχίο. Οι προτιμήσεις των υποψηφίων σχηματίζονται με βάση τις οικονομικές προσδοκίες. Οι προσδοκίες αυτές αφορούν τις επαγγελματικές προοπτικές, την ανεργία και την υποαπασχόληση του καθενός κλάδου λίγα χρόνια μετά.

Πολύ σημαντικό είναι και το εύρημα της έρευνας σχετικά με τη συμβουλευτική στήριξη που θα έπρεπε να είχαν οι μαθητές από το σχολείο ή από κάποια άλλη πιθανόν δομή. Τα ποσοστά είναι απογοητευτικά. Το 82,8% των αποφοίτων δεν είχε καμία βοήθεια από τους καθηγητές του, το 65,5 % καμία ενημέρωση για τις Μεταλυκειακές του σπουδές και, φυσικά, το 79,3% δεν γνώρισε σύμβουλο Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Σε έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρεται ότι "ένας στους τρεις αποφοίτους ΑΕΙ στην Ελλάδα είναι άνεργος, ότι η ανεργία στους πτυχιούχους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι υπερδιπλάσια από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα όπου οι δείκτες της ανεργίας επιδεινώνονται όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης".

Γι' αυτό καθίσταται επιτακτική ανάγκη η αναμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών των ΑΕΙ στο πλαίσιο των σύγχρονων τάσεων της οικονομίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα εγκαταλειφθούν οι ανθρωπιστικές σπουδές, που πρέπει να εμπεριέχονται σε όλα τα Τμήματα των ΑΕΙ και ΤΕΙ. Επίσης, χρειάζεται ριζική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, της συνεχιζόμενης κατάρτισης και, κυρίως, του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, σε συνδυασμό με την εκπόνηση ενός αξιόπιστου επίσημου χάρτη αναγκών της αγοράς εργασίας, στο σύνολο της επικράτειας. Η πολιτεία έχει χρέος να ενημερώνει - χωρίς να ποδηγετεί- τους νέους και τους γονείς τους ότι η μαζική επιλογή εκπαιδευτικών κατευθύνσεων, που οδηγούν σε κορεσμένα επαγγέλματα, όπως λ.χ. του γιατρού, του δικηγόρου, του φιλόλογου, του θεολόγου, του ιστορικού, του δημοσιογράφου, κλπ., αυξάνει την ανεργία και την ετεροαπασχόληση.

7:2 Προτάσεις

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός και η Συμβουλευτική αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή εποχή αβεβαιότητας. Οι άνθρωποι, ωστόσο, δείχνουν να μην αντιλαμβάνονται τη διαφοροποίηση του σημερινού πλαισίου και τη ρευστότητα που το χαρακτηρίζει. Σε μια εποχή αστάθειας πασχίζουν απεγνωσμένα να βρουν κάτι σταθερό γύρω τους και επαναστατούν, όταν διαπιστώνουν ότι το περιβάλλον δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες

τους. Ζητούν ακόμη σαφείς και πολύ συγκεκριμένες κατευθύνσεις και προσανατολισμούς. Η συνειδητοποίηση ότι οι προσδοκίες τους διαψεύδονται τους σοκάρει. Το 'σοκ του μέλλοντος', το οποίο παρουσίασε χρόνια πριν ο Toffler, δείχνει να έχει αφιχθεί και οι άνθρωποι μάλλον βρίσκονται ήδη αντιμέτωποι με το 'σοκ του παρόντος'. (Χρυσούλα Κοσμίδου-Hardy, Αλεξάνδρα Μπούκα, Αθήνα 2007)

Η πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Οκτωβρίου του 2018, για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, επισημαίνει πως το ποσοστό ολοκλήρωσης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι 43, 7% και υπερβαίνει κατά πολύ το μέσο όρο της Ε.Ε. (39,9%) και τον εθνικό στόχο (40%).

Τα αρνητικά στοιχεία της έρευνας έχουν σχέση με τα ποσοστά απασχόλησης των αποφοίτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που είναι μόλις 55,8%, όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος είναι 84,9%. Στην Ελλάδα, το 2016 το 43,3% των αποφοίτων εργαζόταν σε δουλειές που δεν απαιτούνταν πτυχίο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με μέσο όρο της ΕΕ 26%. Επίσης η Ελλάδα εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό(40%) νέων ηλικίας 15 – 29 ετών που είτε είναι πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, είτε βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης.

Όλα τα παραπάνω φανερώνουν την ανάγκη αλλαγής του τρόπου που προσεγγίζουμε τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στον χώρο της εκπαίδευσης.

Η συμβουλευτική εκπαιδευτικής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας, λοιπόν, αποτελεί σημαντική και ουσιαστική βοήθεια για τα νεαρά άτομα (Κάντας & Χαντζή, 1991). Ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού έχει ως στόχο να παρέχει τη βοήθεια αυτή στους μαθητές, ώστε να κάνουν τις σωστές επιλογές για το μέλλον τους. Είναι αναγκαία, όμως, η αναβάθμιση του θεσμού αυτού στα σχολεία, ώστε να εφαρμόζονται συμπληρωματικές δραστηριότητες εκτός αναλυτικού προγράμματος, που να στοχεύουν στον εφοδιασμό των μαθητών με δεξιότητες διασφάλισης της σταδιοδρομίας τους. Κρίνεται απαραίτητη η εφαρμογή ενεργητικών τρόπων Συμβουλευτικής που θα εμπεριέχουν μια ισχυρή, εμπειρική και βιομαθητική διάσταση (Wannan, 2004, Πρακτικά συνεδρίου ΕΚΕΠ, σελ 53-64).

Στο πλαίσιο του Εθνικού διαλόγου για την παιδεία έγιναν συγκεκριμένες προτάσεις:

ΠΡΟΤΑΣΗ 04: Διαμόρφωση νέου τρόπου εισαγωγής στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με διαδικασίες που δεν θα εξαρτώνται αποκλειστικά από την απομνημόνευση και θα εγγυώνται ότι οι μαθητές θα σπουδάζουν τα γνωστικά αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν.

ΠΡΟΤΑΣΗ 09: Πλήρης αναβάθμιση σε όλες τις βαθμίδες Εκπαίδευσης της Συμβουλευτικής και του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στη σημασία της επιλογής των μαθητών και της ενημέρωσης τους. Να τους βοηθήσει να γνωρίσουν τον εαυτό τους και την κοινωνία, να γνωρίσουν τα επαγγέλματα και τους πιθανούς μετασχηματισμούς τους. Να γνωρίσουν την αγορά εργασίας και τις πιθανές μεταμορφώσεις - τάσεις - ανατροπές. Να γνωρίσουν τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις σπουδών και μαθητείας για επάγγελμα με περισσότερο «βιωματικό τρόπο» και αναπτύσσοντας γνώσεις και δεξιότητες.

Επίσης, θα πρέπει να επανεξετάσουμε την ουσιαστική ενίσχυση και τις προϋποθέσεις επιλογών, το περιεχόμενο της συμβουλευτικής και του προσανατολισμού, την επανεισαγωγή του ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδών του Λυκείου και του Γυμνασίου, τη δυνατότητα βιωματικής σχέσης με επαγγέλματα, οργανισμούς, διαδικασίες. Τέλος, θα βοηθούσαν πολύ στην αναβάθμιση του ΣΕΠ η ανάπτυξη μητρώου ειδικών επιμορφωμένων Συμβούλων – Εκπαιδευτικών και η ενημέρωση του κοινού και των εκπαιδευτικών σχετικά με τις δυνατότητες συνεργασίας και τον ρόλο του μαθήματος στην επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Έτσι, οι μαθητές δια βίου θα μπορούν να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την επαγγελματική τους εξέλιξη και να διατηρούν την απασχολησιμότητά τους (Παλαιοκρασάς,2006, Πρακτικά συνεδρίου ΕΚΕΠ,σελ 101-111).

Παράλληλα, πρέπει να αποκλείεται η δημιουργία νέων Πανεπιστημιακών κατευθύνσεων που συνδέονται με κορεσμένα επαγγέλματα, τα οποία στην πράξη εξυπηρετούν τους διδάσκοντες και όχι τους διδασκόμενους. Κάτι που συνέβαινε μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, όπως φαίνεται από τα πολλά νέα προπτυχιακά και κυρίως μεταπτυχιακά τμήματα που δημιουργήθηκαν σε απίθανες μονοσήμαντες ειδικότητες, με ελάχιστο ή μηδενικό αντίκρισμα στην αγορά. Αλλά οι νέοι μας οφείλουν να βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά από την πολιτεία, αφού το όλο θέμα αφορά το προσωπικό τους μέλλον. Μέλλον, που πρέπει να προετοιμάζουν με σύνεση, αυτογνωσία, γνώση της αγοράς εργασίας και συνεκτίμηση επιμέρους δεδομένων και βημάτων που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Και να μην ξεχνούν ότι το μέλλον ανήκει σε αυτούς που το προετοιμάζουν σωστά(Κατσανέβας, 2007).

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει ένας νέος για τη σωστή επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων, είναι να αποκτήσει ατομική αυτογνωσία, να μάθει ποιος είναι, τι θέλει και τι μπορεί να κάνει. Να είναι σίγουρος για τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τα

ταλέντα του, διερευνώντας παράλληλα τις ικανότητες και τις δεξιότητές του. Οι κλίσεις, τα ενδιαφέροντα, τα ταλέντα και οι καλύτερες επιδόσεις σε ορισμένα μαθήματα είναι ένα πρώτο κριτήριο για την κατεύθυνση των σπουδών και των επαγγελμάτων, στα οποία μπορεί να οδηγηθεί. Το επίπεδο των επιδόσεων στα μαθήματα αυτά, αλλά και στο σύνολο των μαθημάτων, αποτελεί μια πρώτη ένδειξη της επαγγελματικής ιεραρχίας, στην οποία στοχεύει.

Οι επιδόσεις του, βέβαια, μπορεί να βελτιωθούν ριζικά, εφόσον υπάρχει ισχυρή θέληση και επιμονή, γι' αυτό και ο παράγοντας αυτός έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Η θέληση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εργασιακή διαδρομή ενός ατόμου. Γι' αυτό και ισχύει η συμβουλή των πέντε λέξεων : «ποτέ μην εγκαταλείπεις την προσπάθεια», ιδιαίτερα, μάλιστα, όταν υπάρχουν βάσιμες ελπίδες για την υλοποίηση των στόχων. Ο κατάλληλος τρόπος για την κατάκτηση της αυτογνωσίας είναι η προσφυγή σε συμβούλους σταδιοδρομίας, σε συνδυασμό με τη λήψη έγκυρων τεστ Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Σύμφωνα με τον Κατσανέβα (2009) παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τις επιλογές σταδιοδρομίας σύμφωνα με τον χρυσό κανόνα επιλογής σπουδών και επαγγελμάτων:

1. κλίσεις, ενδιαφέροντα, προτιμήσεις, ταλέντα,
2. επιδόσεις και θέληση,
3. συνθήκες και προοπτικές της αγοράς εργασίας,
4. οικογενειακή παράδοση και τόπος κατοικίας,
5. τυχαίοι παράγοντες

Ολοκληρώνοντας την εργασία, θα πρέπει να αναφερθούν επιγραμματικά οι θετικές συνέπειες της σωστής επιλογής επαγγέλματος και, εν συντομία, μερικές, ακόμα, προτάσεις που θα βοηθήσουν τους μαθητές στη δυνατότητα ασφαλέστερης επιλογής επαγγελματικής σταδιοδρομίας με βάση τις δυνατότητες τους, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες τους.

Μπορεί κάποιος να χωρίσει τις θετικές συνέπειες της σωστής επιλογής επαγγέλματος σε ατομικές και κοινωνικές. Η ηθική ικανοποίηση και η αυτοεκτίμηση, το ενδιαφέρον για την εργασία του «γιατί του αρέσει», η ψυχική ικανοποίηση, η χαρά δημιουργίας, η αυτοπεποίθηση, η υπευθυνότητα μαζί με την οικονομική ανεξαρτησία, τη δυνατότητα επιβίωσης και την κοινωνική καταξίωση αποτελούν τις θετικές συνέπειες μιας σωστής επαγγελματικής επιλογής.

Ταυτόχρονα, ένας άνθρωπος που είναι ευχαριστημένος από την εργασία του έχει καλύτερη απόδοση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ομαλή συνεργασία μεταξύ συναδέλφων, την

οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, με απότοκο την προσωπική ικανοποίηση και τις καλύτερες κοινωνικές σχέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγνή Βίκη και Ευστράτιος Παπάνης: Ο επαγγελματικός προσανατολισμός στο http://eparanis.blogspot.com/2007/09/blog-post_7902.html
- Μαρία Δραγωνάκη ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ.
<https://www.google.com/search?ei=1OmwxNyFK6cjLsPifW9WA&q=%CE%94%C>
Πρόσβαση την 10η Νοεμβρίου 2018, 20:15
- Βάγγερ, Α. (2004). Σχολικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον προσανατολισμό των μαθητών στο: Κασσωτάκης, Μ. (επιμ). (2004). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω
- Βάμβουκας, Μ. (2007). Εισαγωγή στην Ψυχολογική Έρευνα και Μεθοδολογία. Όγδοη Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Βικιπαίδεια: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%897> (ανάκτηση 15/12/2018)
- Βιτσιλάκη - Σορωνιάτη, Χ. (1997). Ο ρόλος του φύλου στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών φιλοδοξιών. Στο Β. Δεληγιάννη & Σ. Ζιώγου (Επιμ.), Φύλο & σχολική πράξη. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Βρετάκος, Β. (1990), Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα, Παπαζήσης, Αθήνα
- Δέσποινα Σιδηροπούλου - Δημακάκου Συμβουλευτική και Προσανατολισμός «ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΟΑΕΔ»
https://repository.edulll.gr/edulll/.../4/1094_02_oaed_summary_enotita06_v01.pdf
- Γιαγκουνίδης, Π. (1997). Το σχολείο και ο ρόλος του στην αγορά εργασίας.
- Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ. (1997). Φύλο και σχολική πράξη: συλλογή εισηγήσεων. (σσ. 571-585) Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Γκασούκα, Μ. (2004). Η διάσταση του φύλου στη σχέση οικογένειας και σχολείου. Ι.Μ. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής Συμβουλευτική
- Τριλιανός Α., Καράμηνας Ι., Γεωργογιάννης Ε., Γονέων Επιμέλεια: (2007), Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση, Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία και Έρευνα, Πάτρα, αυτοέκδοση, τόμος 5^{ος}, σ.89

- Δημάκη, Κ., Καμινιώτη, Ο., Κωστάκη, Α., Τσούρτη, Ζ., & Ψαράκης, Σ. (2004). ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΣΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 114, 147-176. <http://epublishing.ekt.gr> | e-Publisher: EKT | Downloaded at 12/03/2019 18:28:25 |
- Δημητριάδου, Κ. (1982). Με ποια κριτήρια επιλέγει ο Έλληνας εκπαιδευτικός το επάγγελμά του. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ., Θεοδοσίου, Δ., Παπαδημητρίου, Α., Παπαθανασίου, Π. (1994). Οι προτιμήσεις των νέων για σπουδές και επάγγελμα. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ., & Μπακατσή, Α. (2004). Η εφαρμογή της Συμβουλευτικής και του Προσανατολισμού στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Στο: Κασσωτάκης, Μ. Ι. (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός (σσ. 413-420). Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2003). Αποφάσεις- Λήψη Αποφάσεων. Εισαγωγή στην Ψυχολογία των αποφάσεων. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1998). Η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου και οι σχετικές θεωρίες. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1999). Συμβουλευτική – Προσανατολισμός, Μέρος δεύτερο Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία. Αθήνα : Γρηγόρη.
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ., (1999), Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016: Διαθέσιμος στο δικτυακό τόπο: <http://www.minedu.gov.gr/eidiseis/19090-30-03-16-pos-tha-dieksaxthoyn-fetos-oi-panelladikes> (ημερομηνία ανάκτησης 15/12/2018)
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (2004) Η επαγγελματική ανάπτυξη του ανθρώπου και οι σχετικές θεωρίες. Στο: Κασσωτάκη, Μ. (επιμ.) (2004) Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω
- Δημητρόπουλος, Ε (2000). Συμβουλευτική Προσανατολισμός, Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία. Τόμος Α΄, Αθήνα: Γρηγόρης.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2004) Η επαγγελματική ανάπτυξη του ανθρώπου και οι σχετικές θεωρίες. Στο: Κασσωτάκη, Μ. (επιμ.) (2004) Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω
- Δ. Σιδηροπούλου-Δημάκου, Κ. Μυλωνάς, Αικ. Αργυροπούλου: Οι απόψεις των Εφήφων για την επίδραση των γονέων τους στις επαγγελματικές τους επιλογές.

- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ: Πειραιάς, 13 Δεκεμβρίου 2018 Ανακτήθηκε 15/12/2018
από:https://www.statistics.gr/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_
- Επιθεώρηση Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού. τ.64-65, Μάρτιος&Ιούνιος 2003, σσ. 95-108
- Ηλιάδης, Ν.(1988). Η εκλογή του επαγγέλματος. Αθήνα: Ίων.
- Ιωάννα Α. Τσαπαρικού, Διδακτορική διατριβή: Οικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος και την ανάπτυξη σταδιοδρομίας. Πειραιάς, Μάρτιος 2014
- Καλογήρου, Κ. (1986) «Μια ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης του θεσμού «Προσανατολισμός - Συμβουλευτική» στην Ελλάδα», Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 1, 12-25.
- Κάντας Α. & Χατζή Α. (1991) Ψυχολογία της εργασίας- Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κάντας και Χαντζή, (1991) και Δημητρόπουλος, (1999)
- <http://files.aspete.gr/eppaikresyp/diplomatikes/2016/2016ter.tsi.pdf.pdf>
- Κασσιμάτη, Κ. (1991). Η επιλογή του επαγγέλματος- Θεωρητικές Αναφορές και Εμπειρική Διερεύνηση, Αθήνα: ΜΕΛΕΤΗ Ι. ΕΚΚΕ.
- Καλτσούνη – Νόβα, Χρ. (2000) Κοινωνικοποίηση. Η γέννηση του κοινωνικού υποκειμένου. Αθήνα Gutenberg
- Κασσιμάτη, 1988: Το ελληνικό σχολείο και ο χώρος της εργασίας | Κασσιμάτη – eJournals<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/.../ProCiteCitationPlugin> 15/12/2018
- Κασσωτάκης, Μ.(2002) Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός: Εννοιολογικές διασαφήσεις, σκοποί και στόχοι. Αθήνα Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός
- Κασσωτάκης, Μ. (1990). Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η εκπαιδευτική κρίση στην Ελλάδα. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμούς. 14-15, 16-42
- Κασσωτάκης, Μ. (1996). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Μαμαλάκης Ι. Α.Ε. Θεωρία και Πράξη. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Κασσωτάκης, Μ. (1999). Η πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

- Κασσωτάκης, Μ. (επιμ.), (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Τυπωθήτω
- Κασσωτάκη, Μ. (2004) Εκπαιδευτικές καινοτομίες για το σχολείο του μέλλοντος, Αθήνα: Τυπωθήτω
- Κατσανέβας, Θ. Κ. (2009). Ο χρυσός κανόνας για επιλογές σταδιοδρομίας: σύγχρονος επαγγελματικός προσανατολισμός. Αθήνα: Πατάκης.
- Κεδράκα, Α., 2003 'Επαγγελματική ανάπτυξη και ένταξη των νέων στον κόσμο της εργασίας', Τα Εκπαιδευτικά, 71-72, 120-123
- Κεδράκα Α. (2005). Οδηγός καλής πρακτικής και εφαρμογής για την εκπόνηση προγραμμάτων από τα ΚΕΣΥΠ και τα ΓΡΑΣΕΠ Αθήνα.
- Κελπανίδης, Μ. (2012). Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: εωρίες και πραγματικότητα. Αθήνα: Ζυγός.
- Κρίβας, Σ. (1997). Από την ικανότητα για προσδοκία στην πίστη στην προσδοκία της πραγμάτωσης: Η σημασία της προσδοκίας για αυτεπάρκεια στην επαγγελματική εκλογή, Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.
- Κωστάκος, Γ., Α., (1983) Επαγγέλματα και σπουδές, Αθήνα: Gutenberg, σ.180-183
- Λεονταρή, Α. (1997). Κέντρο ελέγχου: διαφορές ως προς το φύλο σε εφήβους. Στο Β. Δεληγιάννη & Σ. Ζιώγου (Επιμ.), Φύλο & σχολική πράξη. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Λεονταρή, Α. (1996), Αυτοαντίληψη, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, σ.101
- Λιάντας, Μ. Γ. (1996). Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Αθήνα: Ζήτη.
- Λιάντας, Μ. (1996), Γκιάστας & άλλοι: Διαθέσιμος στο δικτυακό τόπο: <http://ebooks.edu.gr/courses/DSGYMC111/document/4be4142ddk6q/4be41618u3nv/4e258bf6jtqj.pdf> (ημερομηνία ανάκτησης 15/12/2018)
- Κανελλοπούλου, Λ., Αθήνα (2007) ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ Ι
- Μάνος, Κ. (2000). Η Συμβουλευτική στην εκπαίδευση. (Τομ. 2). Αθήνα: Ιδίος. http://kesyp.flo.sch.gr/www/images/stories/documents/epaggelma_proswpikaxarakteristikata.pdf (ημερομηνία ανάκτησης 12/12/2018).
- Μαραγκουδάκη, Ε. (2003). Ο Παράγοντας Φύλο στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: όψεις συνέχειας και μεταβολής. Στο Β. Δεληγιάννη-Κουϊμτζή & Λ. Φρόση (επιμ.) «Φύλο και εκπαιδευτική πραγματικότητα στην Ελλάδα: Προωθώντας παρεμβάσεις για την ισότητα των φύλων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα», ΚΕΘΙ.

- Ματσαγγούρας, Η, (1983), Αυτοαντίληψη – Αυτοεκτίμηση και μάθηση: Θεωρία και Παιδαγωγικές Συνεπαγωγές, Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχος 122, σελ. 44
- Μπουρίτσας, Γ, (2005) <http://www.ipaideia.gr/paideia/to-sistema-prosvasis-stin-tritovathmia-ekpaideusi-aro-to-1974> Ημερομηνία πρόσβασης 17/11/2018 ώρα 21:00
- Μουσιάδου, Α. (2012) Κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό κατά την εφηβεία. Διαθέσιμο από : <http://www.scientific-journal-articles.org/greek/free-online-journals/education/education-articles/moisiadou-aikaterini-prosanatolismos-efiveia/moisiadou-epaggelmatikos-prosanatolismos.htm> (Ανάκτηση ιστοσελίδας: 15/12/18)
- Παλαιοκρασάς, Σ. (2006).Ζητείται νέα στρατηγική σύνδεσης του ΣΕΠ με την αγορά.Πρακτικά Συνεδρίου ΕΚΕΠ 2006,ΣΕΛ 101-111
- Παπαθεοδοσίου, Χ. : "Διαφοροποίηση Αναγκών στην Επαγγελματική Ειδίκευση", ΙΤΕ, Αθήνα, 1990
- Παπάνης, Ε. (2011). Η αυτοεκτίμηση: θεωρία και αξιολόγηση. Αθήνα: Σιδέρης
- Πατεστή, Α. (2007). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός-Το παρόν και το μέλλον για την Ευρώπη και την Ελλάδα. Οδηγός Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού στον τομέα της Εκπαίδευσης, ΕΚΕΠ. Αθήνα: 2007
- Πατινώτης, Ν. (2004) Κοινωνικο – Οικονομικοί παράγοντες και επαγγελματική επιλογή στην Ελλάδα στο: Κασσιωτάκης, Μ. (επιμ.) (2004). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω.
- Σιάνου-Κύργιου, Ε., σε άρθρο της αναφέρει: «Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, κυρίως μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ωφελεί τα κράτη και τα άτομα (Φραγκουδάκη, 1985:23-37).
- Σιάνου-Κύργιου, Ε. και Τσιπλακίδης, Ι. (2010) «Χρήση του διαδικτύου, κοινωνικές ανισότητες και Εκπαίδευση» στα Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), 2, σσ. 565-572.
- Σιδηροπούλου- Δημακάκου, Δ. (1997). Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των δύο φύλων: ο ρόλος του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού. Στο Β. Δεληγιάννη & Σ. Ζιώγου (Επιμ.), Φύλο & σχολική πράξη. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

- Σιδηροπούλου – Δημακάκου, Δ., (2000). Επαγγελματική Αξιολόγηση και Καθοδήγηση. Αθήνα: Σημειώσεις Τμήματος Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.
- Σιδηροπούλου – Δημακάκου, Δ., Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΑΘΗΝΑ 2008, <https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/4764/1359.pdf>
- Σημειώσεις από το μάθημα «Μεθοδολογία εκπαιδευτικής Έρευνας», για το ΜΠΣ «Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων», του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης Α' εξάμηνο 2016-2017, Κ. Ζαφειρόπουλου
- Συστήματα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα 1964-2016 ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ Ιανουάριος 2016 eoe.minedu.gov.gr/images/historygreeknationalexams.pdf
- Σχεδιάζω το μέλλον μου, Βιβλίο του καθηγητή, β' έκδοση: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 2000
- Φλουρής, Γ. (2004) Αυτοαντίληψη, αυτογνωσία και Επαγγελματικός Προσανατολισμός
- Φραγκουδάκη, Α. (1985) Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο, Αθήνα: Παπαζήση.
- Χαραμής, Π., Γλαρέντζου, Ε.(2009). Στερεότυπα του φύλου στο σχολείο και στην τηλεόραση :σεμινάριο ETUCE, (Βρυξέλλες 25-26 Μαΐου 2009): «Εναισθητοποίηση για την ισότητα των φύλων στο επάγγελμα των εκπαιδευτικών και στην εκπαίδευση». Ανακτημένο στις 15/12/2018 από:<https://synekde.files.wordpress.com/2012/03/25->
- Χαρίτου-Φατούρου, Μ. (1979β). Ο Σχολικός εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα. Σύγχρονα Θέματα, 4, 96-100.
- Χασάπης, Γ., (1980), Ψυχολογία της Προσωπικότητας, Αθήνα, Βασιλόπουλος.
- Χρηστάκης, Ν. (1995). α μέσα μαζικής ενημέρωσης και ο ρόλος τους στον προσανατολισμό των νέων. Η ανάγκη κριτικής ανάλυσης και πληροφόρησης. Νέα Παιδεία τεύχ. 76. Αθήνα 1995, σ.119-125
- Χρυσούλα Κοσμίδου-Hardy, Αλεξάνδρα Μπούκα, Αθήνα 2007 Οδηγός Συμβουλευτικής και επαγγελματικού Προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης.
- Υπουργείο Παιδείας:1.<https://www.minedu.gov.gr/> Πρόσβαση 14/3/2019

- Ψηφιακό Σχολείο: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C111/72/584,2043/>. (ημερομηνία ανάκτησης 08/12/2018).
- <http://files.aspete.gr/eppaikpesyp/diplomatikes/2016/2016ter.tsi.pdf.pdf>

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amundson, N. E., Harris, B.J., & Niles, G.S., (2009) Βασικές αρχές επαγγελματικής συμβουλευτικής: διαδικασίες και τεχνικές (Μτφρ. Α. Αδαμοπούλου. Φ. Βλαχάκη. & Δουλάμη) (2η έκδ). Αθήνα. Rosili
- Arnold J. (1989). Sex and sex role self-concept as correlates of career decision – making self – efficacy, *British Journal of Guidance and Counselling*.
- Bjorsktrom, D., Harmin, E.K.F. (2001). Swedish nurse’s attitudes towards research and development within nursing. *Journal of Advanced nursing* 26, 1193- 1202.
- Bradley, K. (2000), the incorporation of women into Higher Education: paradoxical outcomes? *Sociology of Education*, 73(1), 1-18.
- Burke, R. (2007), Women and minorities in STEM: a primer, in R. Burke & M. Mattis, *Women and Minorities in Science, Technology, Engineering and Mathematics: Upping the Numbers*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing.
- Cedefop (2002). Κατάρτιση και Μάθηση με Στόχο την Απόκτηση Ικανοτήτων, Περίληψη των Κυριότερων Σημείων
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). London Routledge.
- Deliyanni- Kouimtzi, K., & Ziogou, R. (1995). Gendered youth transitions in Northern Greece: Between transition and modernity through education. In L. Chisholm, P. Puchner, H. Kruger, & M. Du Bois- Raymond (Eds.), *Growing up in Europe: Contemporary horizons in childhood and youth studies*. Berlin: Walter De Gruyter
- Education and Training Monitor country analysis, volume 2 2018
- Education Audiovisual and Culture Executive Agency, 2010.
- Education Audiovisual and Culture Executive Agency (2010), Gender Differences in Educational Outcomes: Study on the measures taken and the current situation in Europe, Brussels, Education Audiovisual and Culture Executive Agency, European Commission

- Emmerling R. J & Cherniss C. (2003). Emotional intelligence and the Career Choice Process. *Journal of Career Assessment*.
- Harter, (1983), στο: The development of self-esteem, <http://scholar.google.gr/> ημερομηνία ανάκτησης στις 8/2/2019
- Hatcher, R. (1998) «Class Differentiation in Education: Rational Choices?», *British Journal of Sociology of Education*, 19 (1), σ. 5–24.
- Marjoribanks, K. (1998a). Environmental and individual influences on Australian students' likelihood of attending University. *The Journal of Genetic Psychology*, 159(3), 261272.
- Marjoribanks, K. (1998b). Family capital, children's individual attributes, and adolescents' aspirations: A follow-up analysis. *The Journal of Psychology*, 132(3), 328-336.
- Marjoribanks, K. (1997). Social status attainment of “common man” young adults: Kahl's study extended. *The Journal of Genetic Psychology*, 158, 59-66.
- Moses, B., Whatnext? The complete guide to taking control of your Working Life. New York: Paperback – April 21, 2003
- Osipow S.H. & Fitzgerald L.F. (1996). *Theories of Career Development* (4th ed.). Needham Heights, Mass: Allyn & Bacon. <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C111/72/584,2041/> (ημερομηνία ανάκτησης 08/12/2018).
- Robert Nathan, Linda Hill *Επαγγελματική συμβουλευτική Μετάφραση-Επιμέλεια: Σιδηροπούλου - Δημακάκου, Δ., Μεταίχιμο, Αθήνα (2006)*
- Walsh W.B. & Betz N. E. (1985). *Tests and assessment*. New York: Prentice-hall <http://epublishing.ekt.gr> | e-Publisher: EKT | Downloaded at 05/11/2018 01:57:02 | Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology Volume 4, Number 1, 2008 / Section one. © OpenEducation ISSN: 1791-9312
- Wanna, J.(2004). Οι προκλήσεις για την εφαρμογή της δια βίου Συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού. Αθήνα: Πρακτικά ΕΚΕΠ, 9-10/12/2004, ΣΕΛ.53-64.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

- Α.Ε.Ι.** Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- Α.Ν.** Αναγκαστικός Νόμος
- Β.Δ.** Βασιλικό Διάταγμα
- Γ.Λ.** Γενικό Λύκειο
- Ε.ΠΕ** Επιστημονικό Πεδίο
- Ε.Ο.Ε** Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων
- ΚΑΤΕΕ** Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
- Μ.Ο.** Μέσος Όρος
- Ν.Δ.** Νομοθετικό Διάταγμα
- Π.Δ.** Προεδρικό Διάταγμα
- ΣτΕ** Συμβούλιο της Επικρατείας
- ΤΕΕ** Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση
- ΤΕΣ** Τεχνική Επαγγελματική Σχολή
- ΤΕΛ** Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο
- Φ.Ε.Κ** Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
- Ε.Π** Επαγγελματικός Προσανατολισμός
- Σ.Ε.Π** Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός
- ΚΕ.ΣΥ.Π** Κέντρο Συμβουλευτικής Προγραμματισμού
- ΓΡΑ.Σ.Ε.Π** Γραφείο Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Υ.Π.Ε.Π.Θ** Υπουργείο Παιδείας Έρευνας Πολιτισμού Θρησκευμάτων
- ΓΡΑ.ΣΥ** Γραφείο Συμβουλευτικής
- Φ.Ε.Κ** Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
- Κ.Ε.Σ.Υ** Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης
- Ε.Κ** Εργαστηριακά κέντρα
- Ε.Π.Ε** Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης
- Ε.Δ.Ε.Α.Υ** Επιτροπές Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης
- ΠΕ.Κ.Ε.Σ** Περιφερειακά κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
- Σ.Μ.Ε.Α** Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

«Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος»

A. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Φύλο:

α) γυναίκα β) άντρας

B. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

	Πατέρα	
Απόφοιτος δημοτικού		
Απόφοιτος γυμνασίου		
Απόφοιτος λυκείου		
Κάτοχος μεταπτυχιακού		
Τριτοβάθμια εκπαίδευση		

Ποια είναι η κύρια απασχόληση των γονέων σας;

Πατέρας Μητέρα		
α) Ανώτερα διευθυντικά στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα		
β) Μεσαία στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα		
[107]		

γ) Κατώτερα στελέχη δημοσίου/ ιδιωτικού τομέα

δ) Ελεύθεροι επαγγελματίες

ε) έμποροι, επιχειρηματίες

στ) γεωργοί, κτηνοτρόφοι, αλιείς

ζ) ανειδίκευτοι εργάτες

η) ειδικευμένοι εργάτες

θ) άνεργοι

ι) οικιακή απασχόληση

κ) άλλο

Τύπος εργασιακής σχέσης γονέων (Μια απάντηση-σε περίπτωσηπερισσότερων της μιας αναφερθείτε στην κύρια απασχόλησή):

	Πατέρας	Μητέρα
Μόνιμος		
Με σύμβαση		
Ωρομίσθιος		

Εκπαιδευόμενος/ εργαζόμενος με πρόγραμμα ΟΑΕΔ		
Άνεργος		

Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Αξιολογείστε τη σημαντικότητα που είχαν για εσάς τα παρακάτω κριτήρια στην ιεράρχηση των σχολών κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού (από 1: καθόλου σημαντικό έως 5: πάρα πολύ σημαντικό)

		Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Μέτρια (3)	Πολύ (4)	Πάρα πολύ (5)
1	Ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα					
2	Η τοποθεσία εγκατάστασης των τμημάτων					
3	Η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης					
4	Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μου					
5	Οι προσδοκίες των γονέων μου					
6	Οι συνθήκες εργασίας					
	Η προσωπική μου επιθυμία					

7 10	Το επάγγελμα της μητέρας μου με επηρέασε στην επιλογή μου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση					
	Επηρεάστηκα από τα αδέρφια μου για την επαγγελματική μου επιλογή					
11 8	Οι θέσεις των τμημάτων των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό					
12	Επηρεάστηκα από το ευρύτερο με τους βαθμούς που συγκέντρωσα οικογενειακό μου περιβάλλον για την επαγγελματική μου επιλογή.					
9	Το επάγγελμα του πατέρα μου με Επέλεξα τον τόπο σπουδών επηρέασε στην επιλογή μου σκεπτόμενος/η τα έξοδα.					

13						
14	Επέλεξα τις συγκεκριμένες σπουδές με βάση τις οικονομικές απολαβές που θα έχω ως επαγγελματίας.					
15	Η οικονομική κρίση επηρέασε την επιλογή μου για τις σπουδές που επέλεξα να κάνω					
16	Οι καθηγητές μου στο σχολείο με βοήθησαν στην επαγγελματική μου επιλογή.					
17	Θεωρώ ότι είχα πολύ καλή ενημέρωση για όλες τις μεταλυκειακές σχολές από το σχολείο μου.					
18	Τα Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, περιοδικά, ραδιόφωνο)/ Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (internet, facebook κλπ) επηρέασαν την επιλογή επαγγέλματος					
19	Οι φίλοι μου-παρέα μου με βοήθησαν να επιλέξω την επαγγελματική μου κατεύθυνση.					
20	Ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού με βοήθησε στην επιλογή κατεύθυνσης					

